

అమృతాంజనము

311726

వ్రతి దినము వ్రకటింవఁబడును

Post Box No. 212.

Telephone No. 2544.

Vol. 15 చెన్న పట్టణము 1927-వ సం॥ ఏప్రిల్ నెల 11-వ తేది సోమవారము } No. 9
 సంపుటము ౧౫ } శ్రీ ప్రభవనామసంవత్సర శైత్రమాస శుద్ధ దశమి. } సంచిక ౯

అమృతాంజనము అన్ని నోవ్వులకు మంచిమందు

గొప్పగొప్పవారిచే వేలకు వేలు
 యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది

తలనోవ్వులమాన్యును, వాయు పోట్ల
 బాపును, పార్శ్వపునోవ్వుల బారదోలును,
 పొట్లబోగొట్టును, బెణుకుల భేదించును,
 వాపుల రూపుమాపును. దగ్గును తగ్గించును
 దురదను తొలగించును.

ఈ మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట
 వలన శరీరమందలి దుష్పదార్థములను తొ
 లగించును. నోవ్వులు తగ్గించును. విదేశము
 లలో గూడ వాడుచున్నారు.

అమృతాంజనము అన్ని విధములగు
 నోవ్వులకు సంజీవివంటిది.

పంచభాష చీటీ చూచి కొనిన
 మోసము గలుగదు.

చక్కని డబ్బితో నహా సీసా 1-కి 0-10-0
 డబ్బా 1-కి రు 6-4-0 లు.

ప్రతియింట ముఖ్యముగా నుండదగినది.

అమృతాంజనం డిపో

6, 7 తంబు శెట్టిపీఠి, మద్రాసు
 లేక

249, ఫ్రేరిరోడ్డు, ఫోర్ట్, బొంబాయి.

ఆయుర్వేదాపధ రత్నా కరము రు. 3-0-0
 చరక చికిత్సాస్థానము రు. 6

ఆంధ్రవైద్యరత్నావళి రు. 2, భస్మప్రకాశిక రు. 1
 (2046) దావీద శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, బెజవాడ.

ప్రశ్న 2598
 భవిష్యత్తును గురించిన 5 ప్రశ్నలకు బదులువ్రాయుటకు
 1-0-0. ప్రతి ప్రశ్నకు 0-4-0 వి. పి. ఖర్చులు 0-4-0
 అవును. ప్రశ్న వ్రాయుకాలమును తెలుపవలెను.
 వానుమూర్తి శోభినిపాలయము, తిరు త్తణి.

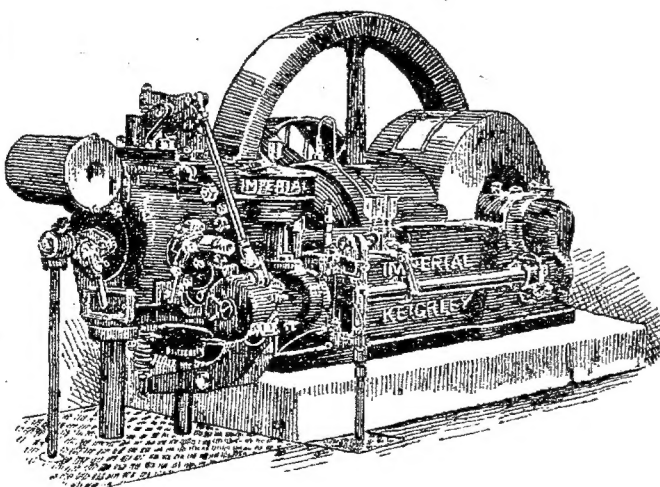
WANTED 3168
 Candidates for Telegraph and Station
 Master's Classes. Full Particulars and Railway
 Fare Certificate on 2 annas stamp.
 Apply to:—IMPERIAL TELEGRAPH COLLEGE.
 DELHI.

యింపిరియల్ కోల్డ్ స్టార్లింగు క్రాడు

ఆయిలు

ఇతర ఆయిలు
 యింజనుల కంటె
 బలమైనవి. చాలత
 క్కువ ఆయిలు
 ఖర్చుగును.

యిండియాలో
 అన్ని స్థలములలో
 పనిచేయుచున్నవి.

యింజ
 ను

12 మొదలు 75
 గుంట్లముల వరకు
 స్టాకులో వున్నవి.
 ధరలు చాల
 సరసము.

మావద్ద వైటుహేరు బెల్లింగు, బాలు బేరింగులు మిల్లులకు కావలసినఅన్ని సామానులు
 చాలసరసమైన ధరలకు దొరుకును.

వలయువారు మాకు వ్రాసి అన్ని విషయములు తెలుసుకొనవచ్చును.

సోత్ యేజంట్లు

301

ఆంధ్రా యింజనీరింగు కంపెనీ, బెజవాడ

ప్రాప్తయిటరు, చుండూరు వెంకటరెడ్డి బి.వి.

పుట్టుచెముడును కుదిర్చెదము.

వివరములకు 1 అణాబిళ్ళపంపవలెను.
 యాయవరం అగ క్లెర్క్స్ రికార్డు, హెచ్. సీ. అంకు
 పీస్ డిస్పెన్సరీ. బాపట్ల (గుంటూరుజిల్లా.)

గంధర్వపత్రిక

3395

నాటకము, మేళములు, హాస్యము, కథలు, చతు
 వ్యప్తికథలు, మున్నగు నాగరసమస్యలకు సచ్చిత్రమా
 సప్తత్రిక - సంవత్సరచందా, ఒకరూపాయిమాత్రమే!
 పొయవారు:—గంధర్వమహల్-విజయనగరం.

హిందూస్థాన్ కో ఆపరేటివ్

ఇన్సూరెన్సు సొసైటీ (లిమిటెడ్)

స్థాపితము 1907: హెడ్ ఆఫీసు:—కలకత్తా
 కేవలము హైందవులచేతనే నడుపబడు జీవితముల భీమా ఆఫీసు.
 భీమా చేయబడిన మొత్తము రు 2,00,00,000
 రాబడి రు 75,00,000
 భీమా నిధి రు 60,00,000
 రాజధానియందంతయు ప్రచారకులు కావలె
 ను. విశేషములకు క్రిందివారికి వ్రాయుము.
 3543 పి. రంగస్వామయ్యంగారు

పులవర్తి సూర్యనారాయణరావు

బ్రాంచి మానేజరు పోస్టుబాక్సు 228 మద్రాసు.

గోదావారి, కృష్ణాజిల్లాల ప్రతినిధి, కాకినాడ.

తామూషాలు

(ఆంధ్రపత్రికకు ప్రత్యేకం)

నోప్పి

రోగి—అయ్యో, కాలునోప్పి పుట్టింది. ఏంచెయ్యమన్నార?

వైద్యుడు—కొంచెం ఆముసంకేసి రుద్దండి.
రోగి—ఘోరం చెయ్యకముందా, చేసితరువాతనా?

కాఫీ

యల్లయ్య—కొంచెం కాఫీ పుచ్చుకు సాండి.
పుల్లయ్య—వద్దండి.
యల్లయ్య—అరకప్పు పుచ్చుకోండి.
పుల్లయ్య—అక్కరలేదండి.
యల్లయ్య—పోనీ, కప్పు పుచ్చుకుంటారా?
పుల్లయ్య—అయితే ఇవ్వండి.

ఆకాశరామన్న

సిచ్చయ్య—నామీద కలెక్టరుగారి కెవరో ఆకాశరామన్న ఉత్తరం వ్రాసారట.
వెట్టయ్య—ఏమని వ్రాసారేమిటి?
సిచ్చయ్య—నేను లంచాలు పుచ్చుకుంటానని, తాగుతానని, సోమరిపోతునని, వ్రాసారట. ఎవరు వ్రాసివుంటారో గన?

వెట్టయ్య—నిన్ను ఎరిగినవాణ్ణి.

చెట్టు

ఒకరు—ఏమండి, ఈ చెట్టు ఘోటా తీసుకుంటారా ఏమిటి?
ఘాటగ్రాఫర్—తీసుకోవాలనే చెన్న పట్టుకుంటుంది, వచ్చాను. పత్రికలకు పంపించాలి.
ఒకడు—అయితే, దబ్బునకానియ్యండి.
ఘాటగ్రాఫర్—ఇంత తొందర ఎందుకయ్యా?
ఒకడు—నేను చెట్టుకొట్టడానికి వచ్చాను. ఆలస్యమయితే ఎంబతుకుంది.

కొలత

యజమాని—ఈగోడ ఎంతపోడుగో యీబద్దతో కొలు, చూతాం.
కొత్తకొబ్బరి—కొలిచానండి.
యజమాని—ఎంతయింది?
కొత్తకొబ్బరి—ఈబద్ద, రెండుమాళ్లు, నాలుగు బానలు కలిపితే ఎంతో, అంత.

రోజులు

ఉపాధ్యాయుడు—సంవత్సరంగా ఎన్నిరోజులున్నాయి?
బాలుడు—ఏను.
ఉపాధ్యాయుడు—నేను అడిగింది, వారానికి ఎన్ని అని గాను. సంవత్సరానికి ఎన్నని?
బాలుడు—వాకు తెలిసినంతవరకు, సోమ, మంగళ, బుధ, గురు, శుక్ర, శని, ఆదివారాలు మూడ్రేమే ఉన్నవండి. ఇంకా ఏమియు వా పుట్టుటయితే, వాటికేర్లు నేవనలేదండి.

వ్యాసం

ఫుట్ బాల్ ఆటను గురించి వ్యాసం వ్రాయమని టీచరు చెప్పెను. అందరూ తలవంచుకొని వ్రాస్తుండిరి. ఒకవిద్యార్థి మాత్రం ఊరికే చూస్తుండెను.

టీచరు—అందరూ వ్రాస్తుంటే నీవు గుడ్డు బెట్టుకుని చూస్తున్నావేం? టయిం అయిపోతున్నది, త్వరగా మొదలు పెట్టు.

అంతట విద్యార్థి ఇట్లా వ్రాసిముగించెను.
“వ్యంతురవడంచేత ఆట జరగలేదు.”

నార

బస్టివాడు—ఈనారతో ఏంజేస్తారు?
పల్లెటూరివాడు—చాంతాడు నేస్తామండి,
బస్టివాడు—కొంతతాడు నీమెడకుగూడ నేసుకొని ఉంచుకో.
పల్లెటూరివాడు—నాకేగాదండి తమకుసరిపొయ్యేది గూడా ఉంచానండి.

దూరం

బాటసారి—తెనాలికిపోవడానికి ఎంతసేపు పడుతుందండి?
దారిలోనున్న రయితు మాట్లాడుక పోయెను.
బాటసారి తనదారినితాను పోతుండగా రయితు బిగ్గరగా కేకవేసెను.

బాటసారి—ఎందుకయ్యా పిలిచావు?
రయితు—అరగంటలో పోగలవు.
బాటసారి—ఇంధాక అడిగినప్పుడు ఎందుకు చెప్పలేదు?
రయితు—నీవు ఎంతతొందరగా నడుస్తావో నేను ఎట్లాచెప్పగలను? ఇప్పుడునీనడకను పట్టి ఊహించి చెప్పాను.

తండ్రి

తను తండ్రునుగురించి వ్యాసంవ్రాయమని ఉపాధ్యాయుడు పిల్లలను అడిగెను. ఇద్దరు విద్యార్థులు ఒక్కమోస్తరుగా నేవ్రాసిరి.
ఉపాధ్యాయుడు—పక్కవాడు వ్రాసిన దానిని చూసి కాపీ చేసేవా, ఏమిటి? వర్ణన అంతా ఒక్కటిగానే వుంది!
విద్యార్థి—కాపీ చెయ్యలేదండి. మా యిద్దరినాన్నా ఒక్కడేనండి.

పెల్లి

న్నేహితుడు—నీవు పెల్లిచేసుకుంటే, పెల్లాన్ని ఎట్లా పోషిస్తావు?
రామయ్య—మామేనమామ చావుకు సిద్ధంగా వున్నాడు. ఆయన ఆస్తి నాకు వస్తుంది.

కానీ

రయిలున్నేమనులో పెద్దమనిషి కీబులోనుండి రెండు కానులు కిందపడెను. దగ్గరవున్న బిచ్చగాడు, ఒకకానీ దొరికిందని తీసియిచ్చెను.
పెద్దమనిషి—రయిలు ఎక్కబోతున్నాను. రెండో కాని దొరికితే నేను గర్భం చేసాననుకో.

జలం

ఒకడు—ఈమధ్య ఎక్కడకు వెళ్లావు?
ఇంకొకడు—కుర్తాలం వెళ్లాను.
ఒకడు—అక్కడ పైనుంచి జలం పడుతుంది, చూశావా?
ఇంకొకడు—చూశాను. అనీళ్లనీ కిందపడకుండా ఆపేవాడు ఒక్కడయినా కనపడలేదు.

గుర్తు

ఒకడు—దొంగను ఎట్లా గుర్తుపట్టావు?
ఇంకొకడు—నాపెట్టునుబట్టి.
వర్షం
రామారావు—ఇక్కడ వర్షంవస్తే మీరు ఏం చేస్తారు?
గంగుడు—కురవనిస్తాం.

పోట్లాట

పిల్లవాడు—ఆఇంట్లో పిల్లవాడితో నేను పోట్లాడాను.
తండ్రి—వాళ్ల నాన్న నాతో చెప్పాడులే.
పిల్లవాడు—అయితే మీయిద్దరుకూడా మావలెనే కొట్టుకున్నారా?

మందు

పాపయ్య—ఈమందువల్ల వెంట్రుకలు పెరుగుతేవా అండి?
అంగడివాడు—లేవుకుండా పెరుగుతేవి. ఈమధ్య ఒక పెద్దమనిషి బుడిమీద మూతతీసి వాసనచూసేటప్పటికి, వెంటనే మీసాలు మొలిచినయి.

కుక్కలు

సోమయ్య—ఈఇంటికి చుట్టుపక్కల ఎక్కడా మొరిగే కుక్కలు లేవుగదా! ఆసంగతి చెప్పితేగాని అద్దెకు తీసుకోను.
ఇంటియజమాని—లేవండి. ఎందుకట్లా అడుగుతారు?
సోమయ్య—నాదగ్గర మూడు కుక్కలున్నాయి. తెల్లవార్లు, మెరుగుతూనేవుంటివి. ఇవి చాలక, ఇంకామూడా వుంటే, అసలే నిద్రపట్టదని నాకు భయం.

వ్యాపారం

ఎల్లమ్మ—మీ ఆయనచేనే వ్యాపారం బాగా జరుగుతుందా?
పుల్లమ్మ—సాగుతునే ఉంది, ఈమధ్య సర్కారువారు రిసీవరును గూడా వేశారు, నీకు తెలియదా?

సోమరి పోతులు

సోమరిపోతుల సంఘమొకటి ఏర్పడెను. ఏపని ఆయినా తొందరగాజేయ గూడదని, నిబంధన కావించిరి. ఒకరోజు, సభ్యుడొకడు తొందరగా మోటారు బండిని నడుపుతుండెను. అందుకుగాను, అతడిని సంఘములో నుంచి తీసివేయాలని తీర్మానంవచ్చెను.
కార్యదర్శి—నీవేమయినా సమధానం చెప్పుకుంటావా?
సభ్యుడు—నేను మోటారుబండిని ఒక్కసారే తిప్పవదిలిపెట్టాను. బండి క్లబ్బువద్దకు వచ్చినప్పుడేనా, ఆపడానికి ఓపిక లేకపోయింది. యంత్రాన్ని వెనకకుతిప్పలేదు. ఇందులోనేవుంది నా సోమరితనం.
కార్యదర్శి—అయితే, నీమీద కేసుకొట్టేశాను.

మేడ

పిల్లవాడు మేడమీదనుంచి పడి మెట్లమీదనుంచి దొర్లుతుండెను.
తల్లి—నాయనా, మెట్లుతప్పి పోయిందా ఏమిటి?
పిల్లవాడు—తప్పలేదు. అన్ని మెట్లమీదనుంచి దొర్లుతూనే ఉన్నాను.

మాట్లాడటం

అత్త—నీవు నిద్రలో అట్లామాట్లాడుతావేం?
కోడలు—నిద్రలో మాట్లాడినా, మీకు కోపమేనా?

విసనకర

ఒకడు—మాతాత ఒక్కవిసనకరనే ముప్పయిఏళ్లు వాడాడు.
ఇంకొకడు—ఎట్లా?
ఒకడు—విసనకరను తిప్పుకుండా, తలను ఒంటిని తిప్పుతుండేవాడు.

కారణం

ఒకడు—పుల్లయ్య డబ్బుగలవాడేనా?
ఇంకొకడు—చాలా డబ్బున్నది.
ఒకడు—నీకు ఎట్లా తెలుసు?
ఇంకొకడు—పుల్లయ్యముసలివాడు. అంద వికారంగా పురటాడు పెల్లాంచినది. చక్కరిది. అందుచేత డబ్బుగలవాడనుకున్నాను.

రాజు

వదురుబోతు—నేనుమరదేశాలన్ని తిరిగివచ్చాను. ఒక రాజుతో చీట్లాడాను.
రామయ్య—ఇంతేనా, నేను నలుగురురాజులతో ఆడాను.
వదురుబోతు—నిజంగా!
రామయ్య—నిజమే. నలుగురురాజులు, ఒకఆసు.

రిజర్వడు

ఒకడు—నేను నిన్న నాటకానికివెళ్లాను. నామందు కూర్చున్న, పాపయ్యఒకసారి అయినా పలకరింప లేదయ్యా. వారి కెంతగర్వమో చూశావా?
ఇంకొకరు—పాపయ్య రిజర్వడు కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. కనిపెట్టలేదా?

ముఖస్తుతి

ఒకడు—భీమయ్య, పూరికే ముఖస్తుతులు చేస్తాడు నుకా!
ఇంకొకడు—నిన్ను తెలివిగలవాడన్నాడానీ!
ఒకడ—నన్ను అనలేదు. నువ్వు తెలివిగలవాడన్నాడు.

బెజవాడ

(స్వకీయవిలేఖరి)

బెజవాడ, ఏప్రిల్ 8:— శ్రీ శ్రీ. వి. కృష్ణమూర్తిగారి ఆత్మకథాత్మకకారణము:—నిన్న బెజవాడ స్టేషనులో తమరిజర్నలుండిలో కూర్చుని ఆత్మకథాత్మకచేసికొనిన రైల్వే అసిస్టాంటు ఇంజనీరు కృష్ణమూర్తిగారు వ్రాసినబాబులో ఆత్మకథాత్మక గల కారణములను వివరముగ వ్రాసియుండిరి. ఆబాబులోని యంతముల నీదిగువ బొందుపరచుచున్నాను.

“దయ, దాక్షిణ్యము, దర్జా లేనటువంటి పరిపాలన ఉండవలసివచ్చెదడం చాలాకష్టము. గడచిన నాలుగురోజులలో నేను కొరమాలినవాడనని నేను బోధించబడితిని. కొరమాలినవాడ నంటే నేను నాకరివదలి వెళ్లిపోవలెనని అర్థము. వెళ్లిపోవడమంటే అవమానముగదా. అవమానము చావుతో సమానము. నాకు ఎవరిమీద విరోధభావము లేదు. కాని నాతల్లిదండ్రులకు కుమారుని లేకుండచేసినందులకును, నాసోదరిసోదరులకు సోదరుని లేకుండచేసినందులకును కొందరు జవాబుదారులయ్యెదరు. అన్నింటికిని సాక్షిభూతుడుగనున్న భగవానుడు పైనుండి అన్నిటిని చూచుచున్నాడగుదా!”

ఇందునుగూర్చి ఎవ్వరును ఇచారించవలసిలేదు నాకు ప్రాణము విసిగిపోవుచున్నాను. నేను ఈ రైల్వే ఉద్యోగము నందు ప్రవేశించి ఎనిమిదిమాసములైనది. ఉద్యోగములో చేరిన నాటినుండి నాశక్తికొలది నావిధులను నిర్వహించుచున్నాను. రెండవోజులుమాత్రము నేనుజబ్బుపడి పనిలేదు. ఆరెండురోజులకు నాకు జీతము నీయలేదు. నాకు జబ్బుపడిన కారణమేమనగా శరీరములో ఖులాసాగా లేకపోయినను ఫీఫ్ ఇంజనీరుగారి తనిఖీచేయవలసివచ్చెను నేనుకూడ హాజరులోనుండుట విధియనుకొని వెళ్లియుంటిని అందుమీద జబ్బుపడితిని. కాని ఇంతా చిన్నతినపు ఆలోచనము. హిందూదేశములో మన అభివృద్ధి చాల తక్కువ. ఏలాగైతేనేమి నాకున్న పౌరుషగుణము నకును, ఆత్మగౌరవమునకు ఇంతవరకు నన్ను ఎవరున్న మెప్పుకొనలేదు.

సంస్కృత సాహిత్యమహాసభ

ఈనెల 15, 16, 17 తేదీలను బెజవాడయందు ప్రాథమిక జరుగునటుల ప్రకటించబడియుండెను. కాని, కార్యనిర్వాహక సంఘము గాని అధ్యక్షసంఘము గాని సరియైనవిధమున ఏర్పడని కారణమున ఈసభ ఆతేదీలను బెజవాడలో జరుగదు. మరల ఎప్పుడు జరుగునో మున్నుండు నిర్ణయించబడును.

ఇంపీరియల్ బ్యాంకి

ఈయూరిలో బ్యాంకి ఏజెంటుగ నుండి రావకురుపు వలన పరలోకమున కేగిన శ్రీ శ్రీ. శ్రీపతి లక్ష్మీనారాయణ రావు పంతులుగారి ఛాయాపటమును బ్యాంకి బిల్డింగులో 16వ తేదీని బ్యాంకి, సెక్రటరైజరును అగు మ్యాజిస్ట్రేట్ దొరగారు బహిర్గతము ందురు. ఆనాడే ఈయూరి వైశ్యకేష్టులు మ్యాజిస్ట్రేట్ గారిలో దొరగారికి అల్పహారవిందు చేయుదురు.

భద్రాచలయాత్ర

ఈ సంవత్సరము భద్రాచల యాత్రకు జనులు అసంఖ్యాకులుగ వెళ్లుచున్నారు. భద్రాచలమునకు ఇరువది మైళ్లవరకు రైలువేయుటచేతను ఈ సంవత్సరము ప్రభవసంవత్సర పట్టాభిషేక మహోత్సవ మగుటచేతను యాత్రీకులు హెచ్చుగ వెళ్లుటకు గల కారణమైయున్నది. రైలువారికి ఇంతసామ్య విచ్చుచున్నను ప్రయాణీకులకుమాత్రము ఏమాత్రము సౌకర్యము చేయరుటలేదు. రైలుపెట్టెలలో ఒకరిపై నొకరు కూర్చుండ క్రిక్కిరిసి కూర్చుండుటలన కలుగుచున్న బాధను వర్ణించ తరచుగాకున్నది.

మరియొక సంగతి:— ఇంగ్లీషు రానివారలే లక్షల కొలది యాత్రీకులు వెళ్లుచుండగా రైలువారు పోసర్లు ఇంగ్లీషులో వేయుట విపరీతముగనున్నది.

రైలువారు రస్తాలను మూసేయుట

బెజవాడలో ప్రజలకు ఇబ్బందికలిగించుటలో రైలువారు వెనుదీయుటలేదు. ప్రజలుఅన్ని కష్టములను ఓపికతోనహించుకొనుచున్నారు. అన్నిరస్తాలను మూసేయుచున్నారు. మిగిలివస్తానామాడ రోజు కనేకరార్లు విగిడుచున్నారు. గవర్నరుపేటనుండి రైలువెళ్లేరోజున మరమ్మత్తుపేరు చెప్పి ఈరోజున మాసివారు. రేపు దానినిపగలగొట్టి అనట బంగాళానువేయుదురని చెప్పుకొనుచున్నారు. వేషనువడ్డకువెళ్లు గుర్రపుబండ్లకు నెలకు అర్ధరూపాయిచొప్పున వసూలుచేయుటలన బండ్లవాండ్లకు చాల కష్టముగనున్నది.

చిత్తూరు

(స్వకీయవిలేఖరి)

మున్సిసిపలు ఎన్నికలు

ఏప్రిల్ 7:— శ్రీయుతులు సి. డి. కులసి రామ ముదల్యారుగారిచే కాళీచేయబడిన పురపాలకసంఘ సభ్యత్వ పదవికి శ్రీయుతులు రావుసాహెబు పి. గోవిందపిల్లే, వెంకట రమణయ్యగారు, నలగాంపల్లె వెంకటసామి నాయుడుగార్లు పోటీచేసిరి. వెంకటసామి నాయుడుగారికిగా గోవిందపిల్లేగారు తమ యభ్యర్థిత్యము నుపసంహరించుకొనిరి. మొత్తము 188 ఓట్లు రికార్డుచేయబడినవి. చెడిపోయినఓట్లు 17, పోగా నాయుడుగారికి 68 వోట్లును, అయ్యంగారికి 53 ఓట్లును వచ్చినందున నాయుడుగారు గెలుపొందినటుల రిటర్నింగు-అఫీసరుగారు ప్రకటించిరి.

బోర్డుహైస్కూల్

ఈపురమందలి బోర్డు పుస్తకపాఠశాల రాబోవు మే నెల 8 తేదీమొదలు జూన్ నెల 15 తేదీవరకు మూయబడునని తెలియుచున్నది. ఈమండలమందలి యుష్కప్రదేశములలో చిత్తూరుమొట్టమొదటిది. వేసవియందు ప్రత్యక్ష మగ్నిలో కూర్చున్నట్లుండలకును ఇతరస్థలములన్నింటియందునుకూడ జూలై 2, 3 తేదీలయందే పాఠశాలలు తెరువబడును. వేసవియందు బాలరు పాఠశాలకువచ్చుటకు కష్టపడుచున్నారు. కాన తత్సంస్థాధిపతులు బాలరకష్టములను గొనించి జూలై 2, 3 తేదీలవరకు పాఠశాలలు మూయించవలసినదిగ గోరబడుచున్నారు.

తిరుత్తణి స్వబ్రహ్మణ్యస్వామి దేవాలయము

శివాలయములలో సగ్రగణ్యమైనదియు, నరుణాచలముని పురాణప్రసిద్ధిగన్నదియు నగు నీతేత్రమునకు ప్రతికృత్తికకును వేసవేలు యాత్రీకు లరుడెంతకు. ప్రదక్షిణము సల్పుచోట్లును, మూలవిగ్రహమువద్దకు పోవుచోటనుగూడ సంధికార మలము కొనియుండినది. నూతనముగ పైయాలయమునకువచ్చువారు గోడ దెబ్బలు తినవలసినదే. ఇదిగాక చోరత్వమునకుగూడ చోటోయవచ్చును. గతకృత్తికనాడు మూలసానమందు ప్రజలెల్లు కష్టపడినదియు నేను ప్రత్యక్ష మగయగొంటిని. ఒకటేమారు విశేష ప్రజలు లోపలికివిడుచుటలనను, స్థలము కొద్దిగానున్నందునను గాలివచ్చుటకు తెరపులేనందునను, పూపీఠియగయ, త్రోకుల్లబడియు యాత్రీకులు కష్టమధికముగననుభవించిరి. దేవాలయమందు దీపము లధికముగవెలిగించుటకును యాత్రీకులను కొద్ది కొద్దిగ విడుచుటకును తగినశ్రద్ధ పుచ్చుకొనుటకు దేవాలయాధిపతులను ప్రార్థించుచున్నాను.

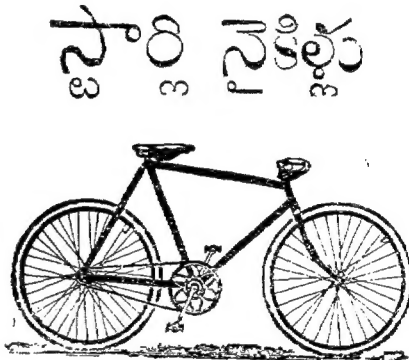
ప్రాథమిక పాఠశాలలోపాఠ్యాయుగ దుస్థితి

నేటి ప్రాథమిక పాఠశాలలోపాఠ్యాయుగితి నర్థముచేసికొనినవార లహృదయము చలించకమానదు. పీఠల దుస్థితికిగల కారణము లనగనియెడల ప్రస్తుత విద్యావిధానమున కొన్నిచూర్చు లవసరమని తెలియకపోదు. పీఠల కివ్వబడనివేతనములు బహుస్వల్పమనియు, భార్యాభర్తల యిరువురకైనను, నుదరపోషణగావింపుకొనుట. దుర్భరమనియు పాఠకవహాళయాలకు తెలిసినవిషయమే. ఈమధ్య, బ్రయినింగుకాని యుపాధ్యాయులను వెంటనే, తీసివేయవలసినదని ప్రభుత్వమువారినుండి యుత్తర్యులంబున్నట్లును, వెంటనే స్థానికసంఘములు 15, 21 సం॥నుండి, పనిచేయుచు యీవృత్తినినమ్ముకొని జీవింపుచున్న సుపాధ్యాయులను పనినుండితొలగించెననియు, తెలియుచున్నది. పాపము! యిట్టిసితినిజావి చిరకాలమునుండి తమపనులయంద ప్రమత్తులై కష్టించి పనిచేయుచున్న సుపాధ్యాయులను తమచేతులార తీసివేయలేక కొందలు స్థానికసంఘాధ్యక్షులు యాచించుచున్నారు. తీసివేయబడిన సుపాధ్యాయులను నో పీఠలకు

బోర్డువారు పైపెండుమీద బ్రయినింగు పాఠశాలలకు పంపుట లేదు. గవర్నమెంటునా రా యెక్కువనుండికి పైపెండు నివ్వరు. ఇక పీఠలగతి నేమికావలెనో తెలియదు!

ఇక బ్రయినింగు అయినవారల సితి యాలోచించెదమన్నను ప్రతిసంవత్సరము వందలకొలదిగ శిక్షనుసాందివచ్చుచున్న పీఠలకు బోర్డులయందు పనిదొరకునా? యనునదియే ప్రశ్న! ప్రతిసంవత్సరము క్రొత్తపాఠశాలలను స్థాపించినను యీనిరుద్యోగపముస్య పరిపూర్తికాగలదా? బ్రయినింగు పాఠశాలలయందు శిక్షనుసాందుచు వారలెచ్చు నెలభత్యములతో యేవోవిధముగ పోట్లబోసికొనుచు మూలముండి విడుదలైనవెంటనే తిరిగి నపుకరీలుదొరకక ఉదరపోషణచేసికొనుటకు వేరొకవృత్తి తెలియనివారై శక్తిచాలక కృషిండుచున్న సామరులెందరో గలరు. పోనీ! పీఠలు క్రొత్తగాపాఠశాలలు స్థాపించుకొందమన్నను ఆపాఠశాల త్వరలో రికగ్నయిజు కానేరదు. రికగ్నైజు కాబడినను యిచ్చు గ్రాంటులు చాలతక్కువ. అందులకే యేకొద్దిజీతమైనను బోర్డులక్రిందనున్న పాఠశాలలో పనిచేయుటకే ఉపాధ్యాయులందరు ఉట్టుతలవాగుచుండురు. కాన ఉపాధ్యాయులు గ్రాంటు అధమును నెల 1-కి రు 15, 20 లు వాచడినైనను హెచ్చించినయెడల బ్రయినింగు పాఠశాలలయందు శిక్షనుసాందిన ప్రతి ఉపాధ్యాయులందును కొంతమంది బాలరును చేర్చి క్రొత్తపాఠశాలలను స్థాపించుకొని విద్యను బోధచేయుమందురనియు, యీవిధముగ యొగరించినయెడల నిర్బంధోచితమైన ప్రాభుమివిద్యావృత్తము నీకీతిగ నెరవేరగలవనియు, నీకీతిగ విద్యావ్యాప్తి బాగుగకాగలదనియు, తలందుచు ప్రాథమిక పాఠశాలలోపాఠ్యాయులయెడ సానుభూతిని చూపుడని విద్యాధికారులను నాంధ్రమహాజనులను ప్రార్థించుచున్నాడను.

తల్లాప్రగడ వెంకటేశ్వరరావు.

పూర్తిగా బ్రిటిష్ స్టాల్ భాగములతోను, బి. ఎస్. ఏ. ఫ్రీ గోలును, కో వెన్ ట్రీ గోలును, మిచిలిన్ కేబిల్ కార్డు టైరులు, మొదలగువాటితో.

రు 65 2545

ఒకసారివచ్చి, చూడుడు. మీకు నమృతము గలుగును.

Sole Distributors
R. PATEL & Co,
Madras.

రోమూరి

డబ్బీ 1-కి రు 0-8-0; వి. పి. సహా 0-13-0
ఈ భస్మమును నీటితో కలిపి పట్టించిన, రోమములు తెండు నిమిషములలో మొదలుట రాలిపోవును. దీనివలన చర్మము నలుపెక్కిదు, వంటుయుండదు. రోమములు రాలిపోవును. అమ్మ తొణగనం డివా, మదగాను లేక బాగళాయి

Iron Safes
ఇనుపపెట్టెలు

SAMUEL & Co. Engineers.
San Thome, Madras.

ఆయిల్ ఇంజనులు, పంపులు, రైసుమాలర్లు, పెల్లర్లు, ఆయిల్ మిల్లులు, చేతికొమ్మిల్లులు, అచ్చుమిషనులు, ఇనుముపోతలు మొదలగునవి నరసముగా అందముగా చేయబడును. ధరల వివరములకును, కేటలాగునకును వ్రాయును.

సామ్యుయల్ అండు కంపెని, ఇంజనీర్లు

3487
శాశోము, మద్రాసు.

లాపాయింట్లు

సాక్ష్యమువిషయము

1. ప్రామిసెరినోటుకు, స్టాంపు అంటించలేదనే కారణముచేత ప్రామిసెరినోటును, సాక్ష్యముగా అంగీకరించకూడని పరిశితులలో, వాగ్రూపమైన సాక్ష్యము పనికిరాదని పంజాబు హైకోర్టువారు తీర్పుచేసినారు.
2. మక్తాను రాబట్టుటకు తెచ్చిన దావాలో మక్తాపైకము నెంట్ అని తీర్మానించబడినపుడు కవులును దాఖల్ చేసిన రుజువుచేసుకోవలసినదని, కవులును దాఖల్ చేయకుండా వాగ్రూపమైన సాక్ష్యము పనికి రాదనిని బొంబాయి హైకోర్టువారు తీర్పుచేసినారు.
3. వ్రాతమూలకమైన ఖరారునామానుబట్టి వాదించేసిన పనికి రావలసినపైకమును రాబట్టుకొనుటకు, తేబడినదావాలో, సవరు ఖరారునామాను తప్పక దాఖల్ చేయవలసినదని నిజాం ఖరారునామా తేబడి వాగ్రూపకమైన సాక్ష్యము పనికి రాదనిని హైకోర్టువారు తీర్పుచేసినారు.
4. ముగ్గురు సోదరులు 1857 సంవత్సరములో, యిండ్లను పంచుకొని ఫారీఖత్తు వ్రాసుకొన్నారని, దానినిరిజిస్టరుచేసుకోలేదు. తర్వాత, కొన్ని సంవత్సరములకిందట ఈ యిండ్లు తప్ప తక్కిన ఆస్తులను పంచుకొన్నట్లున్న, ఈయిండ్లను మాత్రము పంచుకోలేదనిని ప్రస్తుతం యిండ్లను యిప్పుడు పంపిణీ చేసినట్లున్న సవరు ఫారీఖత్తులో వ్రాసుకొన్నారు. కొంతకాలమునకు తర్వాత, ఆ ముగ్గురిలో నొకడు చనిపోయినాడు. చనిపోయినవానిభార్య తనపెనిమిటిగాటాకు నచ్చిన ఇల్లు స్వాధీనము కాగలదులకు, దావాచేసినది. ఇండ్లు పంపిణీకొనుండు లోగడ కాబడిన ఆ స్త్రీపంపకమునందలి రుజువు కాగలదులకు ఈ పంపిణీనామాచేతుకు బదులు సెకండరీ సాక్ష్యము పనికివచ్చుననిని, అయితే ఈ యిండ్లపంపకమును గురించినంతయును సెకండరీసాక్ష్యము పనికిరాదనిని, బొంబాయి హైకోర్టువారు 1877 సంవత్సరములో తీర్పుచేసినారు.
5. రిజిస్టరు కాలేదనే కారణముచేత, ఫారీఖత్తు దస్తవేజును, సాక్ష్యముగా అంగీకరించకపోయినను, పంపిణీసంగతిని మాత్రము, వాగ్రూపమైనసాక్ష్యముచేత, రుజువుచేసుకోవచ్చునని ఆ బొంబాయి హైకోర్టువారే 1917 సంవత్సరంలో తీర్పుచేసినారు.
6. కొందరు, జాయింట్గాచేరి, భాగములు నిర్ణయము చేసుకొని, వ్యాపారముచేసినారు. ఈ భాగస్వామి, ఒకడుమాత్రము మరియొక కంపెనీవారికి కొన్నిసరకులు, సప్లయ చేసే లాగు ఖరారునామా వ్రాసియిచ్చినాడు. ఆఖరారునామాను ఆధారపరచుకొని, ఆకంపెనీవారు వ్రాసియిచ్చిన నొకనిమిద మాత్రము, దావా చేయ క, తక్కిన భాగస్వామి కూడా ప్రతివాదులుగాచేర్చి దావా చేసినారు. ఈదావాలో ఖరారునామా వ్రాసియిచ్చినభాగరి, తనకోసరమున్న, తక్కినభాగస్వామి తరపున యేజెంటుగానున్న సవరుఖరారునామాను వ్రాసియిచ్చినాడనిని, అందుచేత, తక్కినభాగస్వామినిజాబాబువారు అనిని వాగ్రూపమైన సాక్ష్యము అంగీకరించవచ్చునని మదరాస్ హైకోర్టువారు 1908 సంవత్సరంలో తీర్పుచేసినారు. ఆతీర్పును, బొంబాయి హైకోర్టువారు 1921 సంవత్సరములో వొక కేసులో ప్రస్తావించి ఆమోదించినారు.
7. భూమిభూమందుకు, రైతువ్రాసియిచ్చిన కబోలియరు, రిజిస్టర్ కాని హేతువుచేత, చెల్లుదు... మక్తాను, ఖాసుండు తెచ్చినదావాలో, రైతుగా వుండే ప్రతివాది, భూమిని భుక్తపరచుకొన్నట్లున్న, నిర్ణయమైన మక్తాచెల్లించుకూ వచ్చినట్లున్న సాక్ష్యము పనికిరాదు. ఈసాక్ష్యమునుబట్టి, వాది, ఖాసుండుఅనిని, ప్రతివాది రైతుఅనిని, మక్తాయంతఅనిని తీర్పు చెప్పవలసినను, పరియైన కారణము వున్నదని కలకత్తా హైకోర్టువారు 1918 సంవత్సరంలో తీర్పుచేసినారు.
8. పాత్తులవ్యాపారములో, పాలిభాగరి దస్తవేజును, వ్రాసుకొన్నారు. దానిని దావాలో హాజర్ చేయలేదు అయినప్పటికిని, పాలివ్యాపారము సంగతిని, వాగ్రూపమైన సాక్ష్యముతో రుజువుచేయవచ్చునని, లండన్ హైకోర్టువారు తీర్పుచేసినారు.
9. రిజిస్టర్ కాలేదనే హేతువుచేత, పంపిణీదస్తవేజును, సాక్ష్యముగా అంగీకరించుటకు వీలుకాకపోయినను, పంపిణీఅయినసంగతిని, వాగ్రూపమైన సాక్ష్యమువల్ల రుజువుచేయవచ్చునని, బొంబాయి హైకోర్టువారు 1917 సంవత్సరములో తీర్పుచేసినారు.
10. కమిషన్ కోట్టుదారునికి, రైతు సరకులుతెచ్చి, కమిషన్ విక్రయించుచున్నప్పుడు, కమిషన్, యంతయిస్తానని, చెప్పి, కాకితము వ్రాసియిచ్చినాడు. కాకితమును హాజర్ పెట్టకపోయినను, ఆసంగతిని వాగ్రూపమైనసాక్ష్యముతో రుజువుచేయవచ్చునని లండన్ హైకోర్టువారు తీర్పుచేసినారు.

11. విక్రయదస్తవేజులో, ప్రతిఫలము, ఫలానిది, అని వ్రాయబడియుండగా, ప్రతిఫలము అనికాదు, మరియొకటి అని సాక్ష్యము పరిశీలించకూడని మదరాస్ హైకోర్టువారు 1915 సంవత్సరములో తీర్పుచేసినారు. ఖరారునామాలో, వ్రాయబడిన, ప్రతిఫలము కాదని, మరియొకటి, ప్రతిఫలమని సాక్ష్యము పరిశీలించవచ్చునని కలకత్తా హైకోర్టువారు 1906 సంవత్సరములో చేసినతీర్పును మదరాస్ హైకోర్టువారు 1915 సంవత్సరపు తీర్పులో ఖండించినారు.
12. దస్తావేజును, ముద్దులు, నోటీగా, తీసుకొనిపోయినాడు. ఆదస్తావేజును, హాజర్ పెట్టవలసినదిగా ముద్దులకి సమన్ చేయించినారు. అతను హాజర్ పెట్టలేదు. ఆదస్తావేజుయొక్క వివరము ఫలానిదిఅని సిర్కాది వాగ్రూపమైన సాక్ష్యముతో రుజువుచేయవచ్చునని, లండన్ హైకోర్టువారు తీర్పుచేసినారు.
13. ఫోజోరీ సేరముచేసిన ముద్దాయిమీద సిర్కాది చాజీ-పెట్టినట్లులే ఆఫోజోరీదస్తావేజు, ముద్దులస్వాధీనములో వున్నప్పుడు, ఆదస్తావేజును దాఖల్ చేయవలసినదిగా, సిర్కాది ముద్దులకిగాని ముద్దుల స్థితిరకుగాని, నోటీసుయివ్వనిచే ఆఫోజోరీ దస్తావేజునుగరించి, సెకండరీసాక్ష్యము సిర్కాది చెప్పించకూడదని లండన్ హైకోర్టువారు తీర్పుచేసినారు.
14. సిల్ కేసులలోని జడ్జిమెంట్లు, డిక్రీలు, క్రిమినల్ కేసులలో జడ్జిమెంట్లు ఆడార్డు, సాక్షులనాగూరులు ముద్దుల యొక రాధనామాల, ముద్దుల క్షేమితులు, వీటిలోని సంగతులను రుజువుచేసుకోవలసియుండే వాగ్రూపమైన సాక్ష్యముపనికిరాదు. ఆరికార్డులకు నకల్ దాఖల్ చేయవలెను. పోలీసుచివారణలో సాక్షులచేప్పినసంగతులను రుజువుచేయగలదులకు వాగ్రూపమైన సాక్ష్యము పనికివచ్చును. సాక్షిసేరముచేసినసంగతిని రుజువుచేయటకు వాగ్రూపమైనసాక్ష్యము పనికిరాదు. జడ్జిమెంట్లు నకల్ గాని యొకస్ట్రాప్ గాని దాఖల్ చేయవలెను. పోలీసుసోదాలో జరగబడిన సంగతులకు వాగ్రూప సాక్ష్యము పనికివచ్చును. వీటినిగురించి హైకోర్టువారు ప్రైవేట్ కారం తీర్పుచేసినారు.
15. రిజిస్టర్ కాని పేతువుచేత ఆదస్తవేజును సాక్ష్యముగా అంగీకరించకూడదని లాహోరు హైకోర్టువారు తీర్పుచేసినారు.
16. లిమిటేషన్ కాలము పొడిగించడమునకు, బాకీని బుర్రుడు, వ్రాతమూలకముగా, వొప్పుకొంటూ, ఆవొప్పుదలక్రింద, యిండ్లును, సమ్రాతు చేయవలెను. బుర్రుడు; వ్రాయగలిగియుండే, అతను దస్మతుచేస్తేచాలదు అతను స్వవస్తూరిన వ్రాయవలెను అని కలకత్తా హైకోర్టువారు తీర్పుచేసినారు.
17. చెల్లువ్రాయవలసియుండే, బుర్రుడు స్వవస్తూరిన వ్రాయవలెను అని అలహాబాదు హైకోర్టువారు తీర్పుచేసినారు.
18. బాకీని వొప్పుకొంటూ బుర్రుడు, వ్రాసేవ్రాతలో బాకీనిచెల్లించుతానని వాదనముచేయవలెను అని అలహాబాదు హైకోర్టువారు తీర్పుచేసినారు.
19. బాకీనివొప్పుకొంటూ వ్రాసేవ్రాతక్రింద, తారీఖుచేయకుండావుండే, ఫలానా తారీఖున, వ్రాయబడినదని, వాగ్రూపమైన సాక్ష్యము, పనికివచ్చునని, లిమిటేషన్ ఆక్టు 19 సెక్షన్ 1లో వ్రాయబడియున్నది. అయితే, ఆవ్రాతలోని అంశములకు మాత్రము, వాగ్రూపమైన సాక్ష్యము పనికిరాదని, ఆ సెక్షన్ 1లోనే ఖచ్చితముగా చెప్పబడియున్నది.
20. పైన వ్రాయబడిన సందర్భములలో యెబడెన్న ఆక్టు 65 సెక్షన్ 1 క్రింద సెకండరీ సాక్ష్యమును యిప్పించుటకు వీలుగావుండే కేసులలో అట్టి సాక్ష్యము యిప్పించవచ్చునని మదరాసు బొంబాయి కలకత్తా హైకోర్టుల జడ్జిలు తీర్పుచేసినారు.
21. బాకీని వొప్పుకోవడమువల్ల లిమిటేషన్ కాలము పొడిగించడము మాత్రమే లాభము కలుగుతుందిగాని అట్టివొప్పుదలహక్కును కలగజేయదని అలహాబాదు యిలకా కేసులో షివీకాన్సిల్ వారు 1918 సంవత్సరములో తీర్పుచేసినారు.
22. ఆ వొప్పుదల బుర్రుదాతకే వ్రాసి యివ్వవలసిన నిమిత్తములేదనిని యితరులకే నా అట్టివొప్పుదల వ్రాసి ఇచ్చినాగాని లేక కోర్టులో యచ్చే వాగూరులలోనైన అట్టి బాకీని వొప్పుకొన్నట్లులే లిమిటేషన్ కాలము పొడిగించడము అవుతుందని అలహాబాదు హైకోర్టువారు 1918 సంవత్సరములో తీర్పుచేసినారు.
23. లిమిటేషన్ ఆక్టు 20 సెక్షన్ 1లో చెప్పబడిన ఫడ్డి అనేమాటకు పూర్తిపడిగాని, వడ్డీలో కొంతభాగము అనికాని అర్థము చేసుకోవలసినదని 1918 సంవత్సరములో అలహాబాదు హైకోర్టువారు తీర్పుచేసినారు.
24. ప్రతిఫలహేతుముగా (Consideration) మండు ఖరారునామాలగాని, పంచాయితీ తీర్పుకు బద్ధులవుతామని, పార్టీలు, చేయు ఖరారులుగాని 100 రూపాయలకుగాని అందుమించిన మొత్తములకు సెట్టే తాకట్టులుగాని, సంవత్సరము

- నకు మించిన కవులుగాని, వ్రాతమూలకముగా వుండవలసినదని లా వున్నదిగా! ఆప్రకారం దస్తావేజులు వ్రాయించుకోకపోతే ఆ వ్యవహారములు బాత్తుగా చెల్లవు అని కలకత్తా హైకోర్టువారు తీర్పుచేసినారు.
25. సిరా సి దానములు వ్రాతమూలకముగా వుండవలసినదని ట్రాన్సుగర్ ఆఫ్ ప్రొవైడ్ ఆక్టు 123 సెక్షన్ 1లో వ్రాయబడియున్నది.
26. వుయత్ నామాలుకూడా వ్రాతమూలకముగా వుండవలెను అని లా వున్నది.
27. చరసిరాక్షులను గురించి కాబడే బ్రబ్బు, 1882 సంవత్సరం బ్రబ్బు ఆక్టు, 5 సెక్షన్ ప్రకారం, వ్రాతమూలకముగా వుండవలసినది.
28. వుయత్ నామాను, డిప్రెస్సు కోర్టులో, దాఖల్ చేసి, ప్రాబేటు పొందివుండేట్లుండే, ఆ వుయలునామా ఆప్రిసిగురించి దావావస్తే ఆసల్ వుయత్తో నిమిత్తములేదనిని ప్రాబేటు దాఖల్ చేస్తే చాలు అనిని, సాక్షి చట్టము 41 సెక్షన్ 1లో, వ్రాయబడియున్నది.
29. రుజువు చేయవలసిన అవసరం లేదు. యితర సాక్ష్యముచేత వైకముచుట్టిన సంగతి రుజువు చేయించవచ్చునని, కలకత్తా హైకోర్టువారు తీర్మానించినారు.
30. రిజిస్టరు కాబడిన తాకట్టు దస్తావేజుకింద కొంత చెల్లు, యిచ్చినందుకు వ్రాయబడిన రేఖ 1871 సంవత్సరపు 8 నెం రిజిస్టరు ఆక్టు 17-49 సెక్షన్ 1కింద రిజిస్టర్ కావలసినది. అయితే సాక్షిచట్టము 91 సెక్షన్ (సి) అనే దృష్ట్యా తొలికింద, అట్టి చెల్లులను, వాగ్రూపమైన సాక్ష్యముచేత రుజువుచేయించవచ్చునని అలహాబాదు, హైకోర్టువారు 1877 సంవత్సరంలోను బొంబాయి హైకోర్టువారు 1879 సంవత్సరంలోను మదరాసు హైకోర్టువారు 1881, 1899 సంవత్సరంలోను తీర్పుచేసినారు.
31. డోడి రాకీనామా, (Doct. showing relinquishment of right of occupancy) వొకరైతు, దాఖల్ చేస్తూ, పట్టా మరియొకనిపేరిటికి, ట్రాక్ నాఫర్ చేయవలసినదని అందులో వ్రాసియిచ్చినాడు-ఆకాకితము, సాక్షి చట్టము 91 సెక్షన్ 1కింద నచ్చే దస్తావేజుకాదనిని, అందును గురించి వాగ్రూపమైన సాక్ష్యము యిప్పించవచ్చుననిని, మదరాసు హైకోర్టువారు 1879 సంవత్సరంలో తీర్పుచేసినారు.
32. రైతు కబోలియరు, వ్రాసి యిచ్చినాడుగాని, రిజిస్టర్ చేసియివ్వలేదు. ఆకబోలియరు, అనుబాలోనికి రాలేదు. అయినను, భూమికి యంతకేసు అని ఉభయపార్టీలు నిర్ణయించుకొన్నారని వాగ్రూపమైన సాక్ష్యము, పనికివచ్చునది. కలకత్తా హైకోర్టువారు 1914 సంవత్సరంలో తీర్పుచేసినారు.
33. మొదట హుండివ్రాసినారు. ఆది అనుబాలోకి రాలేదు. ప్రతివాదికి వాపసు యిచ్చినారు. తర్వాత మళ్లీ కొత్త హుండివ్రాసినారు. వాటికి సరియైన స్టాంపు అంటించినందున, సాక్ష్యముగా అంగీకరించడానికి వీలుకాకపోయినది. మొదటి హుండిమాత్రము, సరియైన స్టాంపువీడ వ్రాసియిచ్చినారు. రెండవ హుండివీడ వాది దావా చేసినారు. రెండవహుండి స్టాంపుకోమనుచేత, అంగీకరించకపోయినను, మొదటిహుండిని ఆధారపరచుకొని, ఆమొదటి హుండిని ప్రతివాదికి వాపసు యిచ్చిన సంగతినిని రుజువు చేయించి వాటిని గురించి Secondary Evidence వాగ్రూపమైన సాక్ష్యముయిప్పించవచ్చునని అలహాబాదు హైకోర్టువారు తీర్పుచేసినారు.
34. టంగుటూరి నాయన శాస్త్రి, జిల్లాకోర్టు స్థితిరకు, గుంటూరు.

IN 3605

(Challapalli Bros.)

GODAVARI TYPEWRITING INSTITUTE,

INNESPET, RAJAHMUNDRY.

(ESTD. 1909)

REPAIRS AND OVERHAULING

OF

TYPEWRITERS, SEWING MACHINES,

GRAMOPHONES, CLOCKS, WATCHES,

SODA-WATER MACHINES, ETC.

Undertaken and Executed to entire satisfaction

at Moderate rates.

Typewriter Accessories & all kinds of Typewriters can be had

NOW READY FOR SALE

Two BRAND NEW, POOL'S CAP, 'YOST' No 20s.

ONE ALMOST UNUSED, BRIEF SIZE DO

శ్రీకృష్ణ దేవరాయలు - ఆంధ్ర సారస్వతాభివృద్ధి

తొండవండలం పాఠశాల ఆంధ్రసమాజపు

సప్తమ వార్షికోత్సవము

శ్రీ కె. వెంకటస్వామి నాయుడుగారి

ఉపన్యాసము

శ్రీ కా. నాగేశ్వరరావు పంతులుగారి రధ్యక్షత వహించిరి

తొండవండలం పాఠశాల ఆంధ్రసమాజములయొక్క సప్తమ వార్షికోత్సవము శ్రీ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారి ఆధ్యక్షత క్రింద జరుపబడెను. శ్రీ కె. వెంకటస్వామి నాయుడుగారు కృష్ణదేవరాయలనుగూర్చి ఉపన్యసించిరి. భగవద్వార్షిక పితృ కార్యదర్శి గతసంవత్సర నివేదిక చదివెను.

అధ్యక్షులు

శ్రీ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు ప్రథమమున తమ్యు ఆదినమున సభకార్యదర్శిని అధ్యక్షులుగా నెన్నుకొని గౌరవించిండులకు కృతజ్ఞతను ప్రకటించి ఇట్లునడిపిరి. "ఆంధ్రసమాజ మనులతోడనే తెలుగుదేశమునం దెవరుగాని శ్రీ కృష్ణదేవరాయల నామమును స్మరింపకతప్పదు. ఆంధ్రసారస్వతము పూర్వము క్రమక్రమమున అభివృద్ధి నొందుచు వచ్చి కృష్ణదేవరాయలకాలములో ప్రబంధయుగ మను నూతనయుగమేర్పడి సారస్వతము చక్కగ వికసించినది. కృష్ణదేవరాయలు నామ ఆంధ్రులు కానిండు, కర్ణాటకులుగానిండు, ఆంధ్రభాషను పోషించినందున ఆంధ్రుడనియే అనుకొందును-దేశమును శాంతిప్రదముగ యొనర్చి ప్రజలను పరిపాలించిరి. మహమ్మదీయులు దక్షిణము నకువచ్చి దేశమును అల్లకల్లోలమును జేసినప్పుడు వారిని ఆపి దేశమునకు తేమమును గలుగజేసిరి.

ప్రపంచమునందు శాంతిసంరంభములు కెండుగలవు. సంరంభముమాలమున ప్రజలకు ఉద్రేకోత్సాహములు గలిగి సారస్వతము వృద్ధియగుచున్నది. సామాన్యముగ రాజకీయ వ్యవహారములందు కాళిము రాజులకు వాఙ్మయము దుండుట అరుదు. కృష్ణదేవరాయల వారల్లుగాక రాజ్యపరిపాలనాసమస్యలం దెంతటి దక్షులై యుండిరో భావయందును అట్టి సమధికపాండిత్యముగల్గి అనుమానముగ యశస్సును గడించిరి. "ఆముక్తమాల్యద" కృష్ణదేవరాయలు రచించినదేయని చెప్పటం కనేక ఆధారములుగలవు. అందుచే కృష్ణదేవరాయలు మనకెల్లర కదర్పపూరుతులైయున్నారు. దేశమంతయు దిగ్విజయ మొనర్చి రాజాధిరాజైన కృష్ణదేవరాయల కే భాషపై గాఢాభిమానము గలిగి అనవరత భాషాసేవ గావించినపుడు సామాన్యులకు భాషాసేవజేయుటకు అవకాశము లేకుండునా? మనదేశమునందు వర్తమానకాలములో స్వభాషపై ఆదరణాభిమానములు నశించినవి. పరభాష జీవనోపాధి కొకించుక దారిజూపినను జీవితమును, నిత్యకృత్యములలోనూ, తమదేశమందు, విజ్ఞానము న్యాపనగావించుటకైనూ ఉపయోగపడుటలేదు. ఇందుచే స్వభాషగాని, పరభాషగాని రెండును పూర్ణముగ రాకుండుట దట్టించుచున్నది. ఇదియే మన ప్రకృతి నిద్యావిధానమునందుగల లోపము. మనమునేర్చిన విజ్ఞానమును స్వభాషలో దేశమునందు వ్యాపింపజేయుట కవకాశములేకపోయినది. మన విద్యార్థులు బి. ఏ. పరీక్షలం దుత్తీర్ణులైనను దేశములో నిర్వాణసామర్థ్యము కనుపించుటలేదు. అదినుండియు పరభాషయగు ఆంగ్లమును అభ్యసించవలసివచ్చుటవలన మనబుద్ధికుశలతయంతయు, మన ప్రయత్న మంతయును ముందు భాషను నేర్చుకొనుటకేగాని భాషముల నభివృద్ధిజేసుకొనుటకు వినియోగపడుటలేదు. అందుచే మాతృభాషయగు ఆంధ్రమును నేర్చుకొనుటకు మునుక్యు ప్రయత్నించుట అత్యావశ్యకము. కృష్ణదేవరాయలు తమ ఆస్థానముందు అష్టదిగ్గజములను నినమందుగల ఆస్థానకవులను పోషించుచు ఇతరపండితులనుకవులను బహుభంగుల పారితోషికములచేతను మడిమాన్యములచేతను, సన్మానించుచు భాషాభివృద్ధిని గావించిరి. వర్తమానకాలమునందు రాజాదరణ లేకున్నను భాషకు ప్రజాపోషణచాలును. ప్రభువులు ఆంగ్లేయులైనందునమనభాషను అంగీకరించరు. మన

భాషయందలి ఉత్కృష్టతను స్వీకరించరు. అందుచే మనకై మనమే ప్రయత్నముజేయవలసియున్నది. ఇటీవలే ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమును స్థాపించి విద్యయంతయు దేశభాషలందే నెప్పవలెనను సిద్ధాంతము నంగీకరించిరి. కాని క్రియలో మాత్రమింతవరకేమాత్రము జరిగియుండలేదు. ఇందులకు ఆంగ్లభాషపై అధికారుల మంచివచ్చు బలముగాని మన వ్యామోహముగాని కారణమైయున్నది. ఇరువది సంవత్సరములను నేటికిని భాషాభిమానము, భాషాపరిశ్రమముం దెంతయో భేదముగలదు. మనదేశముందు భాషపై అభిమానము జుగించినది. కాని క్రమశిక్షణము లేనిదిసక్రమాభివృద్ధి గలుగజాలదు. అట్టి క్రమశిక్షణముల వడి పుడే మన బాల్యకష్టములు తగ్గి వారికే వృద్ధముకాకుండా భాషములు ప్రకటించుట కవకాశము లేర్పడును. ఇందులకు రాయలవారి ఆస్కానము చాలముఖ్యము. వారు సర్వసర్వసహకృతులు పాలించుచునే భాషాసేవ జేయజాలిరి. కృష్ణదేవరాయలకాలములో కంటే ఎన్నియో మడుంగులు భాషాభివృద్ధిజెందుటకు సేదవకాశములు గలవు. పూర్వము ముద్రణాలయములులేవు. ప్రస్తుతము ముద్రణాలయములు విరివిగ దేశమంతటను వ్యాపించినందున గ్రంథముద్రణము, ప్రచారమును కడుంగడు సౌకర్యమైనది.

ప్రస్తుతకాలముందు విద్యాప్రవృత్తి మాతృభాష ద్వారా సాగవలెను. అంతదనుక దేశమునకు మోక్షముగలుగజాలదు. ఛత్రపతి శివాజీమహారాజు మహారాష్ట్రదేశమునందుద్భవించి మహమ్మదీయులనరికట్టి దేశమునెట్లు సంరక్షించిరో దక్షిణమున కృష్ణదేవరాయలను అటులే పరిపాలన గావించుచు భాషాసేవయొనర్చిరి. హంపియంతు వారునిర్మించినకట్టడములు నేడుశిథిలములైనను వానిని బికించిన మనమెట్టి శిస్తతత్వముగిది ఎట్టిక్షోదరకలహితము తెలియగలదు. కాలము మారినది. నాడుండి బాహుబలకౌర్వప్రతాపము లిపుడవశ్యకములేదు. కాని ఆదర్శముమాత్రము నాటికిని, నేటికిని ఒకటే. పురుషార్థములు బడయవలెనని నజ్ఞానమావశ్యకము. అందుచే విద్యను నేర్చుట మానవునకు విధి. ఆంధ్రములో శాస్త్రములు మొదలైనవి జెప్పటకు పుస్తకములు లేనను వాదనలలో సారము లేదు. విద్య నేర్చెడి వారండిన పుస్తకములు వెంటనే బహులుదేరును. విషయమును చెప్పుటకు ప్రారంభించిన ఆంగ్లమునందువలెనే సమస్తశాస్త్ర గ్రంథములును/దాగలవు. ఆంగ్లమును రెండవభాషగ నేర్పవచ్చును. వలసినచో నిర్బంధముగ గూడ జేయవచ్చును.

మన దేశమునందు ప్రజాసత్వ మేర్పడిన దనుచున్నాడు. కాని ప్రజలకు పట్టబోడిచినను అక్షరములేదు. దేశమిట్టి ఆయోమయస్థితియందున్న పుడు దేశభాష ద్వారా విద్యల గలపిన పది సంవత్సరములలో వృద్ధిగలుగును. అజ్ఞానమువలన దేశమునందు పోరాటములు కలతలు ప్రబలుచుండును జ్ఞానోదయమైన వెంటనే నివియెల్ల సమసిపోవును. అట్టి జ్ఞానమును గలుగజేయుటకు విద్యను దేశభాషలద్వారా గలపుటయే మార్గము. విశ్వవిద్యాలయ సంస్కరణమును గూర్చి ఎల్లరు అంగీకరింతురు. కాని క్రియ మాత్రము జరుగుటలేదు. అట్టికృషి జరిగిన రాయలవారి కాలమునందువలె భాషాభివృద్ధి జరుగగలదు" అనిపల్కిరి.

(హర్షధ్వనులు)

ఉపన్యాసము

శ్రీ కె. వెంకటస్వామి నాయుడుగారి ఉపన్యాసమునందలి ప్రధానభాగాలు:-

దేశభాషావశ్యకత

"కొంతకాలమునుండి మనకుదేశసేవాభిలేకయే వచ్చుచుండెను. తెల్లదొరకే అన్నియు తెలుసును. తానేమిచేసినను అదిసరియేయనుచు వచ్చిరి. ఐనను దేశీయమహాసభ ప్రారంభము నుండి హైందవులు స్వరాజ్యవాంఛ గలవారై స్వదేశసేవజేయవలయునను కుతూహలము గలిగెను.

మనదొరతనపువారను హైందవులయొక్క అభివృద్ధిని గమనించుచు వచ్చుచున్నాడు. కాన స్వరాజ్యపదవి గలుగజేయవలయునను నాంధగలవారై కొంతకొంత అధికారములు మన పరముగావించిరి. ఐననుయెట్లెజరిగిన చాలకాలముపట్టును గాన శిశ్రుముగ స్వరాజ్యపదవి గలుగజేయవలయునని ఆందోళనమొనర్చుచున్నాడు. అట్టిపదవి భారతమాత పొందగలదాయననుగతి మీచేతిలోనున్నది. మనసాంఘికవిషయములలో అనేక మార్పు లొనర్చవలసియున్నది. అందులో ముఖ్యమైనది మాతృభాషాసేవయని నానమ్మకము. ఐనను ప్రస్తుతపుసంగతులు జూడ బహుదుఃఖకరముగా నున్నది. మాతృభాషయందభిరుచి లేనిది మాతృదేశసేవ మనకెన్నటికి సమమాడదు. మాతృభక్తి లేనిది మనకు స్వరాజ్యపదవి రానేరదు. భాషాసేవ, దేశసేవ

లేకుండుటయే మన ప్రస్తుతక్షీణస్థితికి కారణము. మనము మాతృభాషత్యజించి పరదేశభాషను ముఖ్యముగాగణించుచున్నాము.

ఇందువలన గలుగు నష్టములు

మనదేశచరిత్రమును వదిలి పరదేశీయుల చరిత్రమును చదువవలసివచ్చుచున్నది. ఇది విద్యార్థులకు కష్టము. ఉపాధ్యాయులకుకష్టము. సీజరు కథ, ఆల్ఫ్రెడు కథ ఎంతబాగుగ ఉపాధ్యాయుడు బోధించినను అచ్చటి సీతులు బాలరకు తెలియమిచే కష్టమనిపించును. ఆ దేశముని చరిత్రము, భౌగోళిక చరిత్రము విడదూచుచుదానంచముతో విందుగు. ఇంగ్లీషు బాలరకు సమద్రయనము మొదలగు విషయముల యందభక్తిప్రీతితో విందురు. సముద్రమే యెట్టిదో యెటుగని హైందవబాలరకు అట్టికథలు బోధపడవు. ఇట్టిపుస్తకము ఇట్టి భాషలవలన బాలరకు చదువు కష్టమనిపించుటయేగాక వారియొక్క దేశభక్తి భావయందలి ప్రేమ గలుగనేరవు. స్వదేశ విషయములు స్వభాషయందు బోధించిన విద్య సులభముగను శిశ్రుముగను లభించును.

విద్య తెనుగున సులభము. ఇంగ్లీషున కష్టము. సాధారణముగా పదునైదువత్సరములు తదేశభాషనముగా చదివినగాని ఇంగ్లీషునందు కొంత పాండిత్యము గలుగనేరదు. అంతకాలము మాతృభాషయందు వినియోగించిన తాను గొప్పకవియైన అపార పాండిత్యము కలవాడగును. ఎందఱు ఐరోపీయములు సంస్కృతమున అపార పాండిత్యమునందగలిగిరి. అట్లే అంబలు హైందవులు ఇంగ్లీషు పండితులైయున్నారు. వారివారి భాషయందువారువారు సులభముగా నిత్యోన్మత్తపదవినందగలరుగాని యితరభాషలయందు గడించుట కష్టపాధ్యము. అన్యాయముగ మనకాలము ఇంగ్లీషుభాష చదువులలో వ్యధాయగమన్నది. కొలదికాలములోనే సులభముగా విద్యను గడియించుమార్గము ననుసరింపవలయును. వారు ఇప్పుడు మాతృభాషను నిర్బంధపతనీయముగ చేయుచున్నారు. కొంతవఱకు తృప్తినిండవలసినదే. ఐనను ప్రభుభాష మాతృభాషయగునంతవఱకు మనకు సంతోషముగలుగదు. లోకమునందెన్నోటకుపోయినను ఇంగ్లీషు సహకారిగ నుండును. కావున అట్టిభాషను అవశ్యము నేర్చుకొనవలసినదే. మనయొనికి ప్రధానము మాతృభాష.

హిందీభాష

రాజకీయ విషయములకై ఇంగ్లీషుభాష నేర్చుకొనవలయును. దేశసేవకు తెనుగే అవశ్యకము. ఐనను మనదేశము భరతఖండమని వాడుకగలదు. ఇది ఒక్క తెగవారు చరించు దేశముగాదు. అనేక తెగలవారు అనేక భాషలవాడువారిందున్నారు. కావున మాతృభాషతో పాటు ఒకటి రెండు భాషలు తెలియవలసినది అవశ్యకమైయున్నది. హిందీభాష ముఖ్యముగా అఖిలహైందవులను అభ్యసించవలసినదని గాంధీగారు నెలవిచ్చియున్నారు. అరవభాష ముఖ్యముగా తెలిసియుండవలసినదిగా యున్నది. ఇట్లుండ ఎన్ని భాషల నేర్చుకొందు మాయన సంశయము జనించును. మాతృభాష మొదలు అందులకేమి యభ్యంతముండదు. రాజకీయ విషయములకై ఇంగ్లీషు నేర్చుకోవలసినది. హిందీ తమిళము మాలాడ నేర్చుకొనిన చాలును.

తెనుగుభాష సులభము, మధురము

తెనుగుభాష మహామధురమైన భాష. "Italian of the East" అని వాడుకగలదు. తెనుగు పాతము హైందవదేశవందంతయు వాడుకగలదు. తెనుగు నేర్చుకొనుట చాలసులభము. ఊరకనే ఒక్క భయము పుట్టించుటచే కష్టమని తోచుచున్నది. వాఙ్మయము; చాల కొద్ది, తెనుగునందు కాని అభిరుచి కలిగినా వేరుభాష చదువ బుద్ధిసాధముదు. దేశభాషలందు తెనుగు రెస్సయని శ్రీ కృష్ణదేవరాయలు నుడివియుండుట మీ కందఱికిని తెలిసిన విషయమే.

మాతృభాష - దేశసేవ

ఇట్టి మధురమైన భాషను దైవభుటనమున మనసొమ్మై యుండియు మనమునుభవించు కుండుట మన దౌర్భాగ్య మేమనవలయు? అదియుగాక తెనుగులేని చదువు పురాణలేని కట్టడము. స్వాస్థితమునైనను దేశసేవ యందైనను మాతృభాష పరిచర్యయే ముఖ్యము. మాతృభాషయందు ఒకవిధమైన కుతూహలము జనించవలయు మాతృభాషయన్న మన ముహూంగవలయును. అప్పుడే దేశసేవ కర్తవ్యలగును. అప్పుడే నిజమైన దేశభక్తి సందగలము.

ప్రస్తుత విద్యావిధానము

బంగాళాదేశమున ప్రాసెసరు రాధాకృష్ణన్ గారు ఒక ఉపన్యాసమున నిట్లుని వ్రాసుచ్చియున్నారు ప్రస్తుత విద్యా

పదతి గవర్నంటు పని కనుగొనమైన వస్తువులుగ హైందవుల నొనర్చునేగాని వారి స్వదేశాభిమానమును స్వతంత్రతను పురి గొల్పలేదు. హిందూదేశచరిత్రమువలన మనకు తెలిసిన నీతి యే మనగా హైందవులెప్పుడు ఇతరులను బానిసలై యుండవలసి వడేగాని స్వరాజ్యపరిపాలనమునకు అర్హులుగారు అను సంగతి యే. ఆంగ్లేయచరిత్రమును చదువునప్పుడు మనకు స్వాతంత్ర్యము స్వగర్వానురక్తి మొదలగునవి పుకొల్పలేదాయని అడుగవచ్చును. ఐనను అవి సారవంతమైన భూమియందు వెరవల్ల లేదుగాన అవి ఫలింపలేదు. హైందవాజ్యమును, తత్వవిచారము నా గరితత మొదలగునవి తెలియనిదే యెట్లు పరదేశసంగతులు మనకు గోచరించును. వాని ఉపయోగ మెట్లు మనకు లభించును?

మనమందఱును దక్షిణ ఆంధ్రులము. మన గ్రామ్యభాష కను, ఉత్తర గ్రామ్యభాషకను కొంత భేదముండవచ్చును. ఐ నను అందువలన అచ్చర్యపడవలసినది లేదు. అరవ సంప్రదము చేత కొంత అరవపదములు, తెలి భేదంచవచ్చును. ఐనను అం దువలన ఏలోపములేదు. ఇంగ్లీషుభాషలో పాతికసంఖ్య ఇ తర భాషలయందలి పదములే ముందు ప్రచారమంతయు మాత్ర భాషలోనే జరుగవలసియున్నది గాదా? మిత్రులారా! యిప్పు డు కష్టపడి మాత్రభాషయందు నేర్పుకొనియెడల వెనుక చిం తించవలసినవచ్చును.

శ్రీ కృష్ణ దేవరాయలు.

ఇట్లు ఆంధ్రభాషాభిమానమును పురికొల్పిన మహనీయు లలో శ్రీ కృష్ణ దేవరాయలు ఆగ్రగణ్యులు. వీరిచరిత్రము పరా మపావనమైనది. ఈశుభసమయమున అట్టిచరిత్రమును కొం తస్మరించుటయే పరమపావనమని నామభ్యోదేశము. భాషాసే వయందు కొంత పురికొల్పవలయునని యున్నను శ్రీకృష్ణ దేవ రాయలనియే నావ్యాసమునకు పేరడితిని.

నాయకసంతకులు దక్షిణదేశమంతయు రాజ్యముచేయు కాలమున ఆంధ్రులను దక్షిణదేశమంతయు వెదజల్లి ఆంధ్రభాష ను దక్షిణదేశమంతయు ప్రబలుచేరి. తంజావూరు మధుర సంస్థానములలో అనేక అప్రార్థ. తెనుగు గ్రంథములు దొరకనవి. ఒకనీతిని చెప్పి అందుహారణముగా ఒకకథ చెప్పుట వాడుక కలదు. అట్లే పైచెప్పిననీతి కుదాహరణముగా శ్రీకృష్ణ దేవరా యలకథను సంక్షేపముగాచెప్పి వారిభాషాసేవ కొంతవివరముగా మనవిచేసెదను.

విజయనగర. సామ్రాజ్యము తుంగభద్రా నదీతీరమున నూరునత్తరములు వెలసినది. అప్పుడే హైందవ సామ్రాజ్యము దక్షిణదేశమున పునరపి తలయె తివదని చెప్పవచ్చును. ఎట్లయితే శివాజీప్రభువు కర్ణాటకమున హైందవులప్రతిభను సాపించెనో అట్లేవిజయనగరరాజ్యములు దక్షిణదేశమునసాపించిరి. వారిలో ముఖ్యులు శ్రీకృష్ణ దేవరాయలే. వీరువింధ్యపర్వతముల మొదలు కన్యాకుమారివఱకుం గల సర్వదేశమును జయించి అచ్చటచ్చట తన నానాయకలను సామంతరాజులుగ నియమించి రాజ్యము చేయుచుండెను. దక్షిణదేశము పాలించిన రాజులలో వీరికన్న ప్రఖ్యాతిగాంచి రాజును మరొక్కరిని చూడము.

రాయలవారి దైవభక్తి.

వీరిదైవభక్తి రెండవసంగతి. నేటికిని వీరినిసేవింపవలయు నన్న తిరుమలకువెళ్లిన అచ్చట తిరుమలాంబా చిన్నాదేశసమే తుడయి వేంచేయున్న శ్రీకృష్ణ దేవరాయలను అర్చనూర్తిగా సేవించవచ్చును. ఇప్పుడు ప్రస్తుతము చరిత్రగ్రంథములో నున్న ప్రతిమ అచ్చటనుండియే కైకొన్నది. మరొకమారు మీరుతిరు మలకు వెళ్లినప్పుడు అచ్చట ధ్వజస్తంభమున కొకపార్వమున నున్న శ్రీరాయలవారిని తప్పక సేవించి రావలయును.

రాయలవారి భాషాకౌశలము.

ఇత డీసంస్కృతాంధ్రకర్ణాటకాది భాషలయందు దసమాన పాండిత్యము వహించి పెద్దనామాత్యుడిపండితశేఖరులు గొల్ప థు వ న విజయాశ్వుడై ద్వితీయ భోజరాజోయన మహాకవియను బిద్వాంసుడునై విద్యవ్యాపకపుల నానరిం చుచు విద్యావికోదియై వెలయుచుండెను. ఇతనికాలములో ప్రబంధములు ప్రారంభమయెను. పెద్దనామాత్యుని మనుచరిత్ర ముఖ్యముగా చదువవలసినగ్రంథము. అతనినెట్లు మర్యాదచేసె నోచూడుడు. అతని సన్యాసము చేయుచో “పల్లకితనకేల పట్టి యెత్తెనట.” భాషయందు చింతిగొరవములేనిది సార్వభౌముడు తాను పల్లకిమోసెను?

“కవిగండ పెండేరమునకు ఈవె తగుదువని తానె పాద ముల దొడగె” ఇంత సౌలభ్యుడైన రాజునుగని మరొక్కని చూచితిమా?

కృష్ణ దేవరాయలవెనుక జీవించవలసినవచ్చెనా యని దుఃఖ పడుచు పెద్దనామాత్యుడే యిట్లని వాక్రచ్చియున్నాడు.

“శ్రీ కృష్ణ దేవరాయలతో దివి కేగ లేక బ్రతికి యున్నాను జీవచ్ఛంబనగుదు” అని దుఃఖించిరట.

తానును మహాకవియని యిదివఱకే చెప్పియుంటిని. సా హితీసమరాంగణసార్వభౌమ యని బిరుదువహించిరి. వీరు సం

స్కృతమున అనేకగ్రంథములు రచించియుండియు, అనేకభా వలయందు పరిచితముగలిగియుండియు, తెనుగుననే అత్యుత్తమ మైన గ్రంథమును రచించిరి. ఆముక్తమాల్యద, లేక భిష్ణుచి త్రియము మహాత్మర మైనగ్రంథము. అరవముననున్న ఆంధాల్ చరిత్రను నొక ప్రబంధముగ రచించెను. భక్తిరసపూరితము. ఈ గ్రంథమును వ్యాఖ్యాననహితముగా మహామహాపాధ్యాయ వేదము వేంకటరాయశాస్త్రిలుగారు ముద్రింపించుచున్నా రు వారు ఆంధ్రమున కొనర్చిన మహాభోపకారములలో నిది ఆ గ్రంథము. వారి పురుషకాలము వలన శ్రీకృష్ణదేవరాయల కీర్తి, వారాంధ్రమున కొనర్చిన నేవ బాగుగ తెలియవైది. ఇట్టి గ్రంథము శీఘ్రముగ వెలు వడునని దైవమును ప్రార్థింపవలయు శ్రీశాస్త్రిలవారికిని మన విందనము లర్పించుచున్నాము.

ఆముక్తమాల్యద గ్రంథకర్త రాయలవారే

ఒక్క ముఖ్యవాదము ఈ గ్రంథము శ్రీ కృష్ణ దేవరా యలు రచించినదేనా అను సంతయము. ఇది కొంతకాలమువఱకు నిర్ణయింపబడలేదుగాని శ్రీశాస్త్రిలవారు బాగుగ విచారించి శ్రీ కృష్ణ దేవరాయలకే యీ గ్రంథమని నిర్ణయించియున్నా రు ఇదే కడపటిమాట. తిరుగ సంశయించినయెడల శ్రీ కృష్ణ దేవరాయలందఱ గొప్పఅపచారమొనర్చినవారమగుదుము. ఆముక్త మాల్యద యందలి ఒకటి రెండు విశేషములను చెప్పవలసిన దా వశ్యకమియ్యవచ్చు. శ్రీరామానుజులవారు సాపించినది శ్రీ వి శిష్టాద్వైత మతము. వీరి జననము సుమారు క్రీ. శ. 1017. శ్రీ కృష్ణ దేవరాయలు సుమారు క్రీ. శ. 1500 ప్రాంతమున జీవించిరి. అనగా శ్రీకృష్ణ దేవరాయలవారి కాలమున శ్రీ విశిష్టా ద్వైతమతము బాగుగ ప్రబలియుండెను. రాయలవారు మహాభక్తి పగలుగటచే వారి స్వయంతమును బాగుగ చదివి తమిళ గ్రంథము లను బాగుగ పరిశీలించి, రామానుజమతములో శ్రీ గోదాదేవి కన్న మఱొక భక్తురాలులేదని యూహించి అట్టి ఆంధాల్ చరిత్రమే వ్రాయుటకు పూనుకొనిరి. సాధారణముగా ఒక కవికి యిట్టియోచన గలుగుట మహాదుర్లభము.

ఇందు మఱొక్కవిషయమున్నది. ప్రబంధము లతని కాలములో విశేషముగ ప్రబలుటచే, జనులను పండితులను అట్టి ప్రబంధములకే విశేషప్రోత్సాహ మిచ్చుచుండిరి. కావున తాను ఆంధాల్ చరిత్రమును పురాణరూపమున వదలి ప్ర బంధరూపముగ మార్చెను. అట్లు మార్చుటలో బహు రసవంత మొనర్చెను. ఇదేతరులమని యెంచి పండిత పరమేశ్వరుడైన శ్రీ ఆశేవందాదుల చరిత్రమును యిందు పొంగకరచెను. శ్రీ కృష్ణ దేవరాయలు మహాపాండిత్యము గలవారగుటచేతను, అం దురు సంస్కృతములో ననేకగ్రంథములు రచించిన వార గుటచేత శ్రీ ఆశేవందారు లతని సాసన్ను నాకర్షించెను. ఆశ వందారు స్తోత్రమును స్తోత్రరత్నమును చదివినవారికి ఆశేవందా రులయొక్క ప్రతిభ బాగుగ తెలియును. ఇట్లొక ప్రబంధమురచి యించి, భక్తిపరముగను, రసవంతముగ నొనర్చిరి.

రాయలవారు - వైష్ణవమతభక్తి

ఈ గ్రంథమును వారికి ఇష్టదేవతయైన శ్రీ వేంకటేశ్వరునికి అంకితముచేసెను. “కలా వేంకటనాయక” అని ప్ర సిద్ధిగాంచి, బాలాజీయనియు, గోవిందయనియు లోకేశ్వరు డైన శ్రీ గోవిందుని కూడ చేర్చుట చే యీ గ్రంథము పరమపావన గ్రంథమయ్యెను.

వీరికను కొన్ని విషయములయందు గమనించ వలసి యున్నది. “వేంకట భర్తగొల్పెరక” యనుటయు పరమ వైష్ణవసమృత్తమై యున్నది.

ఈ గ్రంథములయందు దంతయు ప్రార్థనా రూపముగ నున్నది. వైష్ణవులు కైంకర్య ప్రాప్తియే యిచ్ఛగాగల వారుగాన యిట్లు ముచ్చయున్నారు. ఈపద్యమునందు శ్రీ మన్నారాయణయను విధునత్వముయొక్క ప్రాబల్యమును చెప్పుచున్నారు.

“అధమిభునపరం పౌర్యమేవం, ప్రసిద్ధం”

విఘ్నేశ్వరుడుగాని, శివుడుకాని, పార్వతిగాని భారతి గాని యిందుకనబడరు రెండవ పద్యమున భజింతున్నిరంతరముం దాంతుని నయ్యనంతుని అతీతబ్రహ్మకల్పాంతునిక. మూడ వపద్యమున పతగ సమాజ్ పతత్ర ప్రభంజనములు వృజిన తూలౌఘముల దూల విసరు గాత

నాలగవ పద్యమున విష్ణుకృపలను, సిమ్మట పంచా యుధములు అటపిమ్మట పన్నిద్దరాశ్వాసులను భజించిరి.

19-44 పద్యములవలన వీరిచరిత్రాంతము తెలియుచున్న ది. ఈపద్యములనుబట్టియే గ్రంథకర్తచర్చయు కొంతవరకుజరిగి నది. ఇందుముఖ్యముగా చంద్రవంశజుడనియు నృసింహరాయల

కుమారుడనియు తిరుమలాంబ చిన్నాదేశవీరులనియు తెలి యవచ్చుచున్నది.

ప్రబలరాజాధిరాజ వీరప్రతాప
రాజపరమేశ్వరార్థ దుర్గానక్షత
సాహితీ సమరాంగణ సార్వభౌమ
కృష్ణరాయేంద్ర కృపిని నిర్మింపుమిరి.

ఇదియు సహజవైష్ణవలక్షణమే. తనకాళ్ల కుతాను మొ క్కుకొనక యితరులేదో తనవిషయమున ప్రీతితో వ్రాకుచ్చిన మాటలు వ్రాయుట యంత యాదోశమునకు కాగణమ య్యెను.

ఆదర్శపురుషులు

మనము మహాత్మాగాంధీగారిని ప్రత్యక్షముగా చూచు చున్నాము. వారిచరిత్రమును చూచిన అత్యాశ్చర్య కరముగ తోచెడిది. మానవుల కింతటిచెయ్యదమా యని ఆశ్చర్యము జనిం పకమానదు. కేవలమానవునిచెయ్యదమలే యంతగ్రాహ్యముగ ను న్న సర్వేశ్వరునిచెయ్య మెంతగానుండవలయునో యోచింపు డు. లోకమునందలి అన్నివిశేషములలో పెద్దలజీవితమే ఆ త్యాశ్చర్యము. అట్టి పెద్దల చరిత్రములు చదువుటచేతను, వినుట చేతను మనజీవితము సఫలమగుచున్నది. కావున నేనుప్రార్థించు నదేమనగా ప్రతియొక్కరికి ఒక్కచరిత్రమునందు ప్రీతి గలిగి ఆచరిత్రము ననుసరించి మనవ్యక్తలను జరుపవలయును. కొందఱి కి గాంధీమహాత్ముని చరిత్రము రుచించును. కొందఱి తిలకుచరిత్ర ము రుచించును కొందఱికి రాములవారిచరిత్రము రుచించును. ఏదో అట్టి మహనీయులచరిత్ర యొక్కటి మనకు మార్గదర్శిగా నుండవలయును.

ఎల్లయితే మహారాష్ట్రదేశములు శివాజీ ఉత్సవ మొన ర్చుచున్నారో అట్లే మనము శ్రీకృష్ణరాయల ఉత్సవ మొనర్చ వలయును. అప్పుడే మనము వారియందలికృతజ్ఞతను చూపగల ము. వారు దైవసములగుటచేతనే అంతపది నందగలిగిరి. అని పల్కిరి. (కరతాళధ్వనులు)

* * *
అధ్యక్షులకు ఉపన్యాసకులకు వందనము లర్పించిన పిదప ఇరువురు పుష్పమాలాలంకృతులుగ జేయబడిరి. సభ్యులకు ఫలదాకములు పంచిపెట్టబడిన పిదప సభ ముగింపబడెను.

బీజ్ బండ్

బీజ్ బండ్—నీరైపోయిన వీర్యమును గట్టిపరచు టకు లోక ప్రసిద్ధిజెందినది. స్వప్నమందుగాని మూత్రముతో గాని వీర్యము స్థితమగుచున్న యెడల తక్షణం నిలిపివేయును. ముసలితనమును, సపుంసకత్వమును తొలగించి యౌవన మొసం గును. ఎంతబలహీనుని కయినను రెండుగంటలలో నరములకు బలము నిచ్చి సంసారసుఖము అనుభవింపనట్లు జేసి సంతాన వంతులుగజేయును. ఉత్తరములు రహస్యముగా నుంచబడును. 20 మాత్రలు సీ|| 1-కి 2-0-0. వి. పి. చార్జి నేరు.

ఆర్య వైద్యాశ్రమం,
1159-1027 3, బైరాగిమఠం వీధి, మదరాసు.

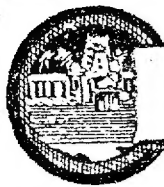

No. 315.

దివ్యమైన సువాసనగల సబ్బు. పరిశుద్ధ మైనవస్తులు శ్రేష్టమైన చందన తైలము మొదలగువాటినుండి చేయబడినది.

Made by GOODWIN'S, Manchester

Agents: P. HOLT & Co., Ltd.
P. O. BOX 237 3434
MADRAS.

మన రాష్ట్రము

తపాలా ప్రకటన:— తమిళ సంవత్సరాది యనుటచే ఏప్రిల్ 18 తేదీ బుధవారము తపాలా కచ్చేరీలకు నెలపుది నము.

మైలాపూరు సంగీతసభ:— కరూరు సరస్వతి అనుమతే గానసభ యీ నెల 18 తేదీ బుధవారం సాయం త్రము 4-15 గంటలకు నడపబడినది. వైసభవారి యాజమాన్య మున జరుగును.

శివాజీశతత్రయ వార్షికోత్సవము

ఈయంత్రసందర్భములో శివాజీమహారాజు జీవితాశ యములు ప్రజాహృదయంగమ మగుటకై వారిజీవితచరిత్రను గూర్చిన వ్యాసమునకును వారి ఆకారచిత్రపటమునకును వారిని గూర్చించిపబడిన యుద్ధాంధోదాహృత వాక్యపుంజములకును వారినిగూర్చించిపబడిన ప్రావ్యక్తయమునకును పతకములూసం గబునని ప్రకటింపబడినది.

ఈవ్యాసములును చిత్రపటములును కేయరచనలును ఏ ప్రైంట్ 30 తేదీకిలోపుగా జార్జిటవును గోవిందప్పనాయక వీధి 78 నెంబరు ఇంటి అడ్డమున శివాజీశతత్రయవార్షికోత్సవము కార్యదర్శిల చేరిట పంపవలెను.

ఈరచనలయందు త్రమ మగునది న్యాయకర్తల నిర్ణ యించబడును.

బహుమతులు జన్మ దినోత్సవమున మేనెల 3 తేదీని ప్రదానము చేయబడును.

ఈ రచనలను అమ్మితిండి ప్రకటించు అధికారము కార్యనిర్వాహక సంఘమువానికి కలదు.

రాకపోకలు:— కన్ననూరు గవర్న మెంటు సెకండ్ ప్రింటింగునిగూర్చి నూపరింపెండెంటు జి. సంకున్ని ఆ వ్యూహాని తేటి ఉదయం మంగళూరునుండివచ్చిరి.

వైకిలిమీద భూప్రక్షయముచేయుచున్న బాన్ డెవి డ్ గారు ఆదివారం యీ నగరము వేంచేసిరి.

భవానందపిల్లెగారు నేటిరాత్రి ఉదకమండలం వెళ్లెద రు. అచట మీరు తమ కాస్త్రపరిశోధక పరిషత్తు కాఖాసంఘ మును నెలకొల్పెదరు వీరి ఉదకమండలము అడ్డెను:— డ్లెన్, ఉదకమండలము.

వైప్రాయి సభాసభ్యులైన సర్ మహమ్మదు హబీబుల్లా గారు రాత్రి కలకత్తా మెయిలుమీద వెళ్లిరి. 18 తేదీ దార్జిలింగు లో రాష్ట్రీయ గవర్నరుగారితో రాజకీయవిషయములను చ ర్చించెదరు. కలకత్తా, 16 తేదీకివచ్చి సిల్లాకు 18 తేదీ చేరెదరు.

ఆర్. లిటిల్ హేల్సుగారు గతరాత్రిసిల్లావెళ్లిరి. దా క్తురు మాత్యూసు గుంటకల్లు వెళ్లిరి. బి. హెచ్. యం. బవరు గారు (రెజిస్ట్రేషను ఇన్స్పెక్టరు జనరలుగారు) సామర్ల కోట వెళ్లిరి. సర్ ఏ. పి. పా త్రో గారు బ రం పు రం వెళ్లిరి. దాక్తురు రా ఘు వేం ద్ర రా పు గారు నేలంవెళ్లిరి. ఆర్. జి. క్రేపుగారు శనివారంరాత్రి పెట్టు పాతెం వెళ్లిరి. సర్ శంకరన్ నాయరుగారు శనివారంరాత్రి మద్రాసునుండి వెళ్లిరి. బాబిపాయిగారు గతరాత్రి దార్జిలింగు వెళ్లిరి.

గౌ॥ ఏ. రంగసాధు మొగలియగారు నేటి ఉదయం మద్రాసు చేరిరి.

సర్ జేమ్సుగారు బొంబాయినుండి తిరిగివచ్చిరి.

టి. ఆర్. వెంకట్రామశాస్త్రిగారు (అడ్వొకేటు జన రలు) నేటి ఉదయం మద్రాసుచేరిరి.

దిల్లీ బి. రంగారామగారియాత్ర:— దిల్లీ బి. టి. రం గారాయరుగారు గతరాత్రి కొలంబోవెళ్లిరి. అటనుండి ఆస్ట్రే లియా కరిగెదరు. 15 తేదీ ఓడయెక్కెదరు. సిడ్నీ రేవులో మే నెల 5 తేదీకి దిగెదరు. కాన్పూరా నగరమునకు 8 తేదీకి చే రెనరు. అచట పార్ల మెంటుసభ 9 తేదీ జరుగును.

దోవలో తిరుమనాపల్లిలో ఒకరోజు ఆగెదరు. తమిళ సంవత్సరానికి రామేశ్వరములోనుండెదరు. మద్రాసుకు తిరి గి జూలై నెల మధ్యలో వచ్చెదరు.

మీరు ఆస్ట్రేలియాలోనున్న భారతీయులకష్టనిష్ఠులను తెలిసికొనివచ్చెదరేట. అచట వ్యవసాయ పరిస్థితులను గమనిం చి వచ్చెదరేట.

నగరమున కద్దరు విక్రయము

చెన్నపురి ఆంగ్లకాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులు ఇటులరా యుచున్నారు:—

చెన్నపురి ఆంగ్లకాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహకసంఘము వారు గావించిన తీర్మానానుసారముగా నిన్నటిదినమున కొం పరు యువకులను నగరమున కద్దరువిక్రయించుటకు పంపియుం టిమి. వీరు మైలాపురమున ప్రాంగింబించి ఉదయం 7 గంటల మొదలు 11 గంటలవరకును ఇంటింటికీని తిరిగి కద్దరు విక్రయించిరి. నిన్నటికద్దరు విక్రయము చాలసంతృప్తికరముగ నుండెను.

మండువేసగియెండల సహించి ఉత్సాహముతో కద్దరు విక్రయముల నింతజయప్రదముగ నిర్వహించిన యువకులకు మా కృతజ్ఞతను దెలుపుచున్నాము. కద్దరునుకొని మాయుష్యమును కు దొడ్వడిన గృహస్థులకుగూడ మాకృతజ్ఞతను దెలుపవలసియు న్నది. రాబోవు ఆదివారము మరికొందరు యువకులు కద్దరుదెచ్చినపుడు కద్దరు ఉద్దహమున కింకను అధికముగ లోడ్వడవలసి నదని ప్రజలను గోరుచున్నాము.

1927 కాంగ్రెసు మహాసభ

ద్రవిడరాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘ సమావేశము

1927 లో చెన్నపురిలో కాంగ్రెసు మహాసభను జరుపు టకు యేర్పాట్లను చేయువిషయమున నాలోచించుటకు నిన్న 10 వ తేదీని మహాజన సభాభవనమున శ్రీనివాసయ్యంగారి అధ్యక్షతన రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘసభ జరిగినది.

రాష్ట్రీయకాంగ్రెసు సంఘసభ్యు లందరూనుచేరి 25 రూ పాయలు చందాచెల్పించి సన్మానసంఘమున సభ్యులుగా నేర్ప వలెను. అను తీర్మాన మహాసభలో నామోదించబడెను.

మహాసభను చెన్నపురి కావ్యోనించువిషయమున మూ డేండ్లనుండియును విస్తారముగా ఆలోచనలుజరుగుచు నే యున్నది. ఈవత్సరము మహాసభను చెన్నపురిలో జరుపవలసియున్నది. కాన చెన్నపురివారందరూ శక్తివందన లేకుండ లోడ్వడవలెను. ఈసంవత్సరముజరగనున్న మహాసభ అనేకవిషయములుగా ముఖ్య మైనదిగా నుండునటుల కనబడుచున్నది. భగవానుగ్రహమున హిందువులకు మహమ్మదీయులకును వివిధరాజకీయపక్షముల కును మైత్రిచేరవలెనని అని శ్రీనివాసయ్యంగారు నుడివీరి. మహాసభనుజరుపుటకు స్థలమును నిర్ణయించువిషయమునగూడ కొంత చర్చ జరిగినదిగాని నిర్ధారణగా నేమియును లేలేదు.

ఆ. భా. కాం. సంఘమునకు కే. భాష్యంఅయ్యంగారు ఎన్నికొనబడిరి. స్థానికసంఘములను వశపరుచుకొనవలె నను తీర్మాన మామోదించబడెను. (ఆ. (వె.))

రైల్వే తపాలా ప్రకటన:— రాయలు అగ్రికల్చరలు కమిషను ఏప్రిల్ 9 తేదీని ఇంగ్లాండుకు పయనమై వెళ్లనున్నారు. కనుక వారి హాళిమకాములకు వ్రాయవలసిన ఉత్తరములులు బొంబాయికి 9 తేదీ నాటికి చేరియుండని యు త్రవములును సిల్లాకు పంపవలెను. వారికి లండను చిరునా మాకు వ్రాయబడిన ఉత్తరమును తపాలాధికారులు బొంబాయికి మాత్రమే పంపవలెను.

30 సంవత్సరములుగ ప్రసిద్ధిగాంచిన వైద్యరత్న

పండిత డి. గోపాలాచార్యులువారి

జీవామృతము

(రిచిష్టరు చేయబడినది)

జీవామృతము నరముల బలహీనముచేత కలిగెడు రోగ ముల కిది యమోఘమైన రసాయనము, జీవామృతము: బలహీన ము, ధాతుక్షయము, రక్తక్షయము, పీర్ణనష్టము, మెదడుయొక్క బలహీనము మున్నగు రోగములకు జీవామృతముతో సా టియైన రసాయనము లేదు. ఖర్చు 1-కి రూ 3-4-0

క్యాటలాగు కోరినవారికి వుచితముగా పంపబడును.

ఆయుర్వేదాశ్రమం,

151, గోవిందప్పనాయునివిధి, 1045

బ్రాంచి 183, బ్రాడ్వే, పోస్టుబాక్సు 287, మదరాసు.

ఏజంట్లు: కాకి వెంటటకుబ్బారావుగారు మచ్చంట్టు రాజమండ్రి

నిడమానూరులో గాలివాన

విడుగువడి ఎక్కువైన మరణించుట

10 తేదీని జెజనాడతాలూకా నిడమానూరు గ్రామంలో మూడు 2-30 స్థుంబులకు గాలివర్ష ము ప్రారంభించి భయోత్పాద మైన విడిగండ్లలో 3 మంటలవరకు వర్షించి ఒక వేపచెట్టుకింద జత నిట్టు కిచ్చుట 800 రూప్యలు (ఖరీదు) గలవి పడుకుంటే తక్షణమే ప్రాణములు గోల్పోయినవి. సామాన్యమైన కొన్ని ఇంట్లు పడిపోయినవి.

కె. సుబ్బారావు.

కాకినాడ

(స్వకీయవిలేఖరి)

రైల్వే

కాకినాడ, ఏప్రిల్ 10:—కాకినాడనుండి కోటిపల్లికి రైల్వే నిర్మాణమును గురించి ఇంజనీర్లును యితర ఆఫీసర్లును తొందర చూపుచున్నారు. కావలసినవస్తు సామగ్రిని జాగ్రత్త పరచుచున్నారు. భూములను అక్వైర్మెంట్ చేయు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. రైలుగోడ్డువేయుటకు మట్టిని పోయచున్నారు. గంగవరమునకు ఒక స్టేషను కట్టవలసినదని గోదావరిజిల్లా సంఘమును గోదావరిజిల్లాబోర్డును తీర్మానములుచేసి రైల్వేవారికి వ్రాయగా దానిని గురించి పరిశోధనగావింపుచున్నామని మ ద్రాసు సర్వేయరాటా రైల్వేకంపెనీ ఏజెంటు ప్రత్యక్షుడైన మిచ్చియుండెను. కాని, కాకినాడను మెయిను రైల్వే వైలురు మీదకు వచ్చు యేర్పాట్లు విషయమై కాకినాడ వారులను జిల్లావారును ముఖ్యముగా శ్రద్ధచేసి ఆదోశనచేయలేనియెడల యిప్పుడున్న అనక శము తరుణము ముందు రాబోని గ్రహిం చవలసియున్నది.

హిందీ తరగతులు

(వేనవిసెలపులలో క్రొత్తపర్వట్టు)

మేమురేపు 15-4-27 శుక్రవారమునుండి తిరువళ్ళే ణిలో మాహిందీప్రచార కార్యాలయమున (193 హైకోడు ట్రాంలెన్ అల్యూమినియం ఫ్యాక్టరీకి సమీపమున) ఒకప్రత్యే కహిందీక్లాసును ప్రారంభించెదము. ఈఎండాకాలపు కేలపుల లో మూడుమాసములలోపుగ హిందీభాష బాగుగా నేర్చుకొన వచ్చును. ఉదయం 11 గంటలు మొదలుకొని సాయంత్రం 5 గంటలలోపుగ స్వయముగానాచ్చి చదువుటకు సమయము నిశ్చ యము జేయగలము.

హరిహరశర్మ.

స్వకీయపత్రికలు.

శ్రీవైష్ణవ వడగల పండితులకు సివిల్ వారంట్టు

చిత్తూరు సబ్ కోర్టులో శ్రీ పెద్ద జియ్యంగార్ వారు, తిరుపతి శ్రీ వైష్ణవ వడగలవార్లు 7 నుండి అనంత 23-1919 రు దావాతెచ్చియుండి, దావా 1926 సం॥ హాజ్యకాలమున తీ ర్పుచెప్పబడెను పెద్దజియ్యంగార్ స్వాములు, శ్రీవైష్ణవ, తం గలవార్లు. వీరు, వడగలస్వాములు 7 నుండి, అసలు డిక్టేషన్ దావా చేసిరి. దావాతో, వైజెప్పిన వడగలవారలు, తిరుపతి, తిరుమల, అలమేలుకుంజాపురం, దేవాలయ, శ్రీ వార్లు మొదల గకాలంలోను రెదితరసమయములలోను, "సాయి చరణ" అని, జియ్యంగార్లు చెప్పినవెంటనే, శ్రీరామాన జవయాపా ట్రం అను సంస్కృత శ్లోకమును, వక్కాణించ గూడదనియు: ఇంకా కొన్నివిషయములను గని, సివిల్ ఇంజక్ ట కోరిరి. సబ్ జడ్జిగారు శ్రీరామాను జవయాపాత్రం అని ప్రారంభింప గూడదని, వడగలవార్లుపై ఇంజక్షన్ ఇచ్చిరి. రెక్లైన విషయ ములు "వడగల" వారలకు అనుకూలముగా తీర్మానము చెప్పిరి. ఇరువద్దను ఏలతీర్పుపై ఆప్పలు, హైకోర్టులో చేరేయుంటు న్నారు. ఇంజక్షన్ వుత్తర్య అయినపిమ్మట వైజెప్పిన "వడ గల" పండితులు, కోర్టుపుత్తర్యను ధిక్కరించి, అనేకపర్యాయ ములు, శ్రీరామానుజవయాపాట్రం, అను ప్లాకముతో ప్రా రంభించి యుంటున్నారని, సబ్ కోర్టులో పిటిషన్ శ్రీపెద్ద జియ్యంగారువారు దాఖలుచేసిరి. కొంతెవిచారణ జరిగినపిమ్మట సబ్ జడ్జిగారు- శ్రీ వడగల పండితులకు, ఒకనెల, సివిల్ జి యిలుకును, సాత్తులను జప్తిచేయుటకును, పుత్తర్య చేశిరి. వారం ట్టు వచ్చునని చాల భయపడియుండిరి. జడ్జిగారి పుత్తర్యపై, రిఫ్యూపిటిషన్ దాఖలుచేరేయుంటుయున్నారు. సబ్ పిటిషన్ 9-4-1927 తేదీకి వాయిదా వేయబడియున్నది. ఇరు పార్టీల వారును చాల ఆతురతతో తీర్పునకు ఎదురుదాడుచుంటున్నా రు. వారంటుకు భత్తాలు పట్టవేసినారు.

తిరుపతి మా. శ్రీనివాసాచార్య

జాతీయవారపు సందేశము

లజపతిరాయగారి ఉద్బోధనము

కలకత్తాలో గొప్ప పౌరసభలు

కలకత్తా, ఏప్రిల్ 9:— జాతీయవారము సందర్భమున హరిదేవపూర్వనందు సమావేశపరచబడిన సభయందు దుపన్యసిం చుచు లాల్ లజపతిరాయగారి టిట్లు చెప్పిరి:— ఖద్దరుప్రచారము, అస్పృశ్యతానివారణము, హిందూమహమ్మదీయ వికృత ఇవి మాకును జాతీయవాసరమున చేయవలసిన ముఖ్యకార్యములు. ఈవిషయములందు హిందువులకుగాని మహమ్మదీయులకుగాని భేదాభిప్రాయములుండుటకు అవకాశములేదు. ప్రభుత్వము వారి నిరోధవిధానము హిందువులను మహమ్మదీయులను సమానముగనే పీడించుచున్నది. కాంగ్రెసు రాజకీయకార్యక్రమము విషయమై నాకు కొంత భేదాభిప్రాయమున్నది. కాని వివిధ సంఘముల వికృతము అనసరము విషయమై ఎట్టి సందేహము ఉండరాదు. స్వరాజ్యము సంపాదించిన పిమ్మట ఎట్టి భేదములుండననుచింతలేదు. కాని ఇప్పుడు ఇట్టి విభేదములుండుట ఆత్మ వివాళకరము”

టి. సి. గోస్వామిగారు

హరిసూర్యునందు జరిగిన సభకు అధ్యక్షత వహించి టి. సి. గోస్వామిగారి టిట్లుపన్నసించిరి:—

హత్యలు గావింపవలయునను ఉద్దేశముతో జెనరలు జయరుగారు జాలియనువాలాబాగులో నిరపరాధులను కాల్చి జంపిరి. ఈకార్యమే నింద్యమైనప్పుడు దినదినము భారతదేశపు రక్తమునుపిల్చి పిల్చిచేయుచున్న విదేశీయుల దోపిడి ఎంతవార మైనదో మీరు గుర్తెరుగవలయును. మనకుస్థితిని గుర్తెంగి దేశ విముక్తికై సాధనముల నరయుటకు జాతీయవారము అవకాశము నొసగుచున్నది.

అసహాయోద్యమమునల్ల జాతీయందు అడ్డుతమకు ప్రబోధముకలిగెను. వైతికవిషయములందు ప్రజలవృత్తినిర్వహింప. జాలియనువాలాబాగు హత్యలే ఈమార్పుకు ప్రారంభమని చెప్పవలెను. జాలియను వాలాబాగుహత్యలు, బ్రిటిషు ప్రభుత్వమునకు సహజముగ క్రూర్యమును ప్రకటించెను. చక్కని ప్రభుత్వము దేశమునం దేర్పరచితిమని బ్రిటిషువారు దంబములపలుకుచున్నారు. కాని దేశమునంతయు జరుగుచున్న అల్లరులు బ్రిటిషువారి యాటకమును వెలుబుచ్చుచున్నవి. వందలకొలది యువకులను ఎట్టికేరము తెలుపక న్యాయస్థానములందు విచారణపలుకక కారాగృహములందుంచిరి. కడచినసంతసము పాబ్నాలో జరిగిన అల్లరులను ప్రభుత్వమువారు అపజాలకపోయిరి. ప్రభుత్వమువారి పట్టుత్వము ఈవిధమున నున్నది.

ఉత్సవములు - ఊరేగింపులు

నాయకులు ఖద్దరులమ్ముట

కలకత్తా, ఏప్రిల్ 10:— కలకత్తాలో జాతీయవారము సందర్భమున ప్రతిదినము ఉత్సవములు సభలుజరుగుచున్నవి. జె. యం. సెనుపత్ర, రామప్రసాదముకర్మి, బిదనుచంద్రరాయ, సురేష్ చంద్రిగార్లు విభులయందుతిరుగుచు ఖద్దరులమ్ముచున్నారు. నేటి దినము హరిసూర్యునందుండి గొప్ప ఊరేగింపు బయలుదేరినది. జాతీయవారములతోను, జాతీయనాయకుల పటములతోను అన్ని వీధులయందు నాయకులుతిరిగి ప్రజలునాయకులపై పువ్వు ములుచల్లమండిరి. జాతీయగీతములు పాడుచు ఊరేగింపునకు చేరినవారు దేశభంధుదాసుశపమ ఏయేవిభులయందూరేగింపబడెనో ఆవిభులందే తిరిగిరి. కాంగ్రెసుసభ్యులను అధికముగ చేర్చు విషయమై ప్రచారముగ గొప్ప కృషిచేయుచున్నారు.

అసహాయోద్యమమే శరణ్యము

మోకతాలిగారి ప్రకటన

బొంబాయి, ఏప్రిల్ 9:— జాతీయవారము సందర్భమున సమావేశపరచబడిన సభయందు దుపన్యసించుచు మువ్వలన మోకతాలిగారి టిట్లు చెప్పిరి:— మీరు మీభేదములను మరచి వికృతముతో అసహాయోద్యమమునకు గడంగవలెను. 80 కోట్లమంది భారతీయులు వికృతముతో పనిచేసిన మనదాస్య శృంఖలములు వాటంతట అదియే ఊడిపోవును. వికృతము స్వరాజ్యసంపాదనకు సాధనము. స్వాతంత్ర్యప్రియులందరు వికృతమేర్పరచ పూనుకొనవలయును” (ప్రీ చెను)

కంజారు దోపిడిగాంధ్ర వట్టువడుట

అలహాబాదు, ఏప్రిల్ 9:— ఫోల్కూరుసంస్థానముందలి పోలీసువారు యంగుగారిని నాయకత్వము కంజారు దోపిడిగాంధ్రుడు పట్టుకొనిరి. ఇరువురు నాయకులను 11 గరు కంజారు లను పట్టుపడిరి. హాకీమాను నాయకుడు చచ్చెను (అ. చె)

డాక్టరు కిచులూ గారు

ఇందూరు సంస్థానమువారు వీరిని తమసరిహద్దులనుండి వెలుపల కంపిరి.

కిచ్చాగారి ప్రవాసము

నిద్రనుండి లేపి ఆజ్ఞాపత్ర మిచ్చుట

హిందూమహమ్మదీయ సఖ్యతచెడునని భయము

బొంబాయి, ఏప్రిల్ 11:— ఇండియను సేవనలు మోరార్జీపత్రిక ఇందూరు నేంచేసిన కిచ్చాగారిని నిద్రపోవుచుండతే ప్రవాసమున కాజ్ఞాపత్రమిచ్చిరి తెలియచేయుచున్నది. కనీవారము రాత్రి ఆజ్ఞాపత్రముం దీయబడెను. అందిట్లున్నది. “కిచ్చాగారికి ఉన్న సున్నంతకాలము హిందూమహమ్మదీయ సఖ్యతకు భంగకరమనితొమ రహస్యప్రచారముల చేయుచున్నట్లు ప్రభుత్వమునకు నమ్ముటకు కారణములున్నవి. కిచ్చాగారి చరిత్రచూడగా ఆయన తీవ్ర ఆందోళనవాదియనియు ‘రెండుసార్లు’ జైయిలునందున్నారనియు ఆయన ప్రచారము అల్లరులకు కారణములనియు తెలిసినది. ఫిబ్రవరిలో కిచ్చాగారు ఇందూరువచ్చి రెండుసార్లు మోక్షోర్ద్రలో వకీలుగా చేర్చుకొనవలసినదిగోరెను. ఈ సంస్థానమున హిందూమహమ్మదీయ లింతవరకు స్నేహితులే. ఈమధ్యజరిగిన అల్లరులైనను ఉభయసంఘముల పెద్దలకును స్నేహము పోలేదు. కాని ప్రభుత్వమునకు ఉభయసంఘములందును ప్రచారము జరుపచున్నట్లును ఘర్షణ గానిఫలితములియు తెలియును. పిచ్చివారును మూర్ఖులును ఆందోళనాపరులవలన దప్పువోవ దొక్కినవచ్చును. ప్రభుత్వము ప్రజల రక్షింపవలెను. సంఘద్వేషము పోడ్రోలిస్తే హము పెంపొందింపవలెను అందువలన కిచ్చాగారికోర్టులో వకీలుగానుండుటకుగాని రాష్ట్రమునకునుచ్చుటకుగాని తగదుగావున రాష్ట్రము తక్షణము విడచి ప్రభుత్వ అనుమతిపైగాక ఇంతకుముం దినుటకురారు వెంటనే కిచ్చాగారును ఆయనకొకరును మోటారుపై 14 మైళ్ల దూరముననున్న బాలియాప్లేషనుకు పోయిరి కిచ్చాగారు సందేశముంపు ముద్దాయిల రక్షణప్రయత్నము జరుపవలసినగ గోరిరి. (ప్రీ చెను.)

దాసు నిధి వృద్ధాయయ్యనా

మల్లికుగారి దావా

కలకత్తా, ఏప్రిల్ 9:— అనాధవాదమల్లికుగారు యస్. సి. బోసు, నిర్మల్ చంద్రచంద్రసలివా, రంజనసర్కారు, గిరి శంకరభోసు, హిడించంద్రరాయగార్లపై గ్రామభునరుద్ధరా నిధిసంబంధమున వ్యాజ్యము చేసెను. కోర్టు వారిని వాది అనిధి కోర్టు వారి అధికారముండుంచుకొని ప్రతివాదుల జోక్యములేకుండ చేయవలసినదని గోరెను దాసుగారు 1924-25 లో బెంగాలు పేదలనిధిని ప్రోవుచేసిరి. రు. 2,31,000 లు పోగయ్యెను. నేను పదివేల నిచ్చితిని. ప్రతివాదులు కార్యనిర్వాహకవర్గ మనుపేకున ఆ నిధిచే జిక్కించుకొనిరి. దాసుగారి విధానముగగాక వేరుపదకుల నానిధి నుపయోగించు చున్నారు. దానినుండి ఎన్నికలకొరకు చాలఖర్చయ్యెను. మొన్నటి కార్యోపేషను ఎన్నికలను ఖర్చయ్యెను. నిధియుద్దేశము లవిగావు. నేను ప్రతివాదుల సభచేయమని యెన్నియోసారు లిగిరితినిగాని లాభములేకపోయెను. నిధిఅక్కొంట్లను చూపలేదు. ప్లేయింట్లు కాళియ్యెను. (అ. చె.)

హరిద్వారమునందు హిందూసభలు

వైష్ణవసాధువుల ఊరేగింపు

స్నానపుట్టముపైన ఐరోపీయను జోళ్లతోనడచు వంతెన

హరిద్వారు, ఏప్రిల్ 9:— హిందూమహాసభ ప్రత్యేక కసభగంగానదీతీరమున విష్ణుఘాటున కెదురుగ జరిగెను. అధ్యక్షులగు పండిత మాలవ్యాగారు రాజాలనందున పండిత దేవరత్నముగారు అధ్యక్షతవహించి హిందువులు పడుచున్న యిబ్బందులగుర్చి వివరముగ నుపన్యసించిరి. సంఘమునందు ప్రభావస్థానము వహించిన బ్రాహ్మణులు పిచ్చిగ ప్రవర్తించుటచేతనే ఇట్లు జరుగుచున్నది. కావున హిందూవిజ్ఞానము మరల ప్రాచీనాధికృతకు రావలెనన్న హిందువులందరు కలసి పనిచేయవలెనని వారు విన్నవించిరి.

వేరొక మహమ్మదీయ ‘సాధువు’ అరెస్టుగుట

హరిద్వారు 10:— హిందూమహాసభ రెండవనాటి సమావేశము నేడుజరిగెను. కొన్ని ఉపన్యాసములు జరిగిన పిమ్మట పట్టుకొని సత్యాగ్రహోద్యమమునకు డబ్బు వెనుకాలు జేయబడెను.

నిన్న సాయంకాలము శుద్ధిసభ కడువైభవముగ జరిగెను. బెంగాలు మహిళావీరదళ విచ్చికట్టులు కొన్ని ప్రదర్శనముల జేసి జూపిరి.

సనాతన సమ్మేళనము రీత సభ నేడు మహామత హరి నామదాసుగారి అధ్యక్షతకైంది జరిగెను. వైష్ణవగ్రహములతో దుప్రకృల నుంచరాదనియు, అనీకలను బ్రహ్మకుండము వద్ద నదిలో కలుపవలెననియు, పుణ్యక్షేత్రములందు అనాధ, విధవా శరణాలయముల నిర్మింపవలెననియు తీర్మానించబడెను. విధులకు పునర్నివాహము జేయునాచుటకు ప్రతిహేలాభిప్రాయము ప్రబలియుండెను. ధూళిచెలరేగుచే సభలో చాల చికాకు గనుండెను. హిందూమహాసభ భవనమునందు నేడు వేరొక మహమ్మదీయను సాధువుడుములలో పట్టువడెను. అతని కొన్ని ప్రశ్నలకునుచుండ కత్తిహుస బెదరించెను. వెంటనే పోలీసువారి కొప్పగించిరి. మంకిపురియందు ఫోటోగ్రాఫులు దీయుచున్న మహమ్మదీయు లిరువురిని పట్టుకొని విడచిపెట్టిరి.

బ్రహ్మకుండం వంతెన

హరిద్వారు 10:— బ్రహ్మకుండమువద్ద వంతెన గట్టుట నుగూర్చి చాల ఆందోళన జరుపచున్నది. 10 వేల కరపత్రములు పంచిపెట్టబడెను. గవర్నరుగారితో రాయబారములు జరుపుచున్నారు. స్వామి విశ్వానందుగారు మేళ ఆఫీసరుతో యీ విషయమై సంప్రదించెను. కాని యేమి తేలిందో తెలియలేదు. హిందువుల విన్నపమును ఉద్యోగి వివక్షిల్లకుండెను.

హరిద్వారమునందు ఆరోగ్యముగనే యున్నది. శిరోష్ఠి సీతి అంతగా ప్రతిహేలుముగలేదు. ఇప్పటికి కలరా అగవడలేదు. స్నానపుట్ట క ము న్య మో ని యా జ. వ. ర ములు అచ్చటచ్చటగలవు.

స్నాన నిర్ణయములు

స్నానము జేయు దినమున హరిద్వారు మునిసిపాలిటీ యందు బండ్లనుదవరాచని పోలీసువారు నిర్ణయించిరి. ప్రాతాకాలము 1 గంటలనుండి స్నానము జేయవచ్చునని తెలిపిరి. సాధువుల ఉత్సవములకు కొన్ని గంటలు నిర్ణయింపబడెను.

వైష్ణవసాధువుల రాక

గంగానదీ తీరమున కంకత్ నీలధార మధ్యను వైష్ణవసాధువులు మకాంచేసిన స్థలము చూడగియున్నది. వారిగొనాల్గు శాఖలవారుగలరు. వారు విడసియున్న యావరణయంతయు ధ్వజములతో హరినామములకే అంతోవిడిదియున్నది. రామనామమట్టుపట్టుకడుమార యనకు వివచించుచున్నవి. బృందావనమునుండిచాలవంద వందలకొలది ఒంటెలు, గుర్రములపై సామానులతో నడచుచువచ్చిరి. వారిలో ప్రధాన బృందావనం మహంతిగారు మోటారుపై 500 మంది అవయాలతోవచ్చి వైపదేసిన స్థలమున విడసియుండిరి. తాకోరునండి బిహారిదాసుగారు, ఇందూరునండి హనుమాను దాసుగారు, పూరినుండి రామరత్న దాసుగారు మహాంతులువచ్చిరి. వంగదేశమునుండివచ్చిన స్వామి నిగమానంద సన్యాసిగారు అస్సము వంగీయ, సారస్వత మతము వారు పెద్ద ఉత్సవముతో వచ్చిరి.

గత వారమునందు చాల ఉపన్యాసములుసభలు జరిగినవి. విధవానివాహ సహాయకసభవారు 7, 8 వ తేదీలందు పండిత శ్రీ రాంజీశర్మగారి అధ్యక్షతకైంది సమావేశమయిరి. పండిత దీనదయాళు శర్మగారు గణితముగ నుపన్యసించిరి.

బ్రహ్మకుండం వంతెన నిర్మించుటను నిరసించుచు హిందూమహాసభ వారు తీర్మానించిరి. హిందూస్త్రీలు స్నానముచేయుటకు వేరొక వోట యేర్పాటు జేయవలెనని గూడ తీర్మానించిరి. (ప్రీ చెను.)

నానాత్వస్వేషణము

మహాత్ముని సీయచరిత్ర

మూడవభాగము-18 వ ప్రకరణము

గోకేలుగారి బసలో నెలదినములుండుట II

నేను గోకేలుగారి బసలో నన్నపుడు సాధారణముగా యింటియొద్దనుండెడివాడనగాను.

భారతదేశమునందు క్రైస్తవమతము నవలంబించినభారతీయుల సిద్ధిగతులను తెలుసుకొందునని దక్షిణాఫ్రికాలోనున్న క్రైస్తవులగు భారతీయులకు పేనెరిగించియుండినది. నేను బాబు కాశీచరణదేవస్థానినిగూర్చి వినియున్నాను. ఆయనపట్ల నా కధికముగు గౌరవముగూడ నుండెను. ఆయన కాంగ్రెసు విషయమున చాల శ్రద్ధగా పనిచేయుచుండెను. దేశీయక్రైస్తవులలో చాలవంది కాంగ్రెసును బహిష్కరించి హిందువులకును వహస్యదీయులకును దూరముగానే యుండుదురు. గాని దేవస్థానిగారట్టివాడు కాదు. నేను దేవస్థానిని చూడగోచెనని గోకేలుగారి తో చెప్పితిని. "ఆయనను చూచుటవలన నేమి లభ్యమగును? ఆయన మంచివాడేగాని మికంతగా నుపయోగించునని తోచదు. నేనాయనను బాగుగా నెరుగును. మీరు చూడగోరినచో ముఖ్యముగా చూడవచ్చును" అని గోకేలుగారిని.

నేనాయనచేర వ్రాయగా రమ్మనను. నేను వెళ్లునది కాయనభార్య ప్రాణాపాయస్థితిలో నున్నది. వారిల్లు నిరాడంబరముగా నున్నది. కాంగ్రెసుసభలో దేవస్థానిగారు మరాయని కోటును తొడుగుకొనుచుండెనుగానియింటిలోనొకదోవతికట్టుకొని చొక్కాను తొడుగుకొని యుండెను. నేనుగూడ నపుడు పార్సీ యిబారును కోటును తొడుగుకొని యుండినను దేవస్థానిగారి పద్ధతియే నాకు చాలబాగుగా కనబడెను. నాకుగల సంతోషముల నాయన కెరిగించితిని.

దే॥ అనాదిపాప మున్నదని మీ రొప్పుకుందురా?

గాం॥ అప్పుకొందును.

దే॥ అటులేనచో దానినుండి ముక్తి నందుటకు హిందూమతమునం దేదారియునులేదు. ఏనుక్రీస్తునకు సర్వ సమర్పణముచేయుటయే ముక్తిసాధనమని క్రైస్తవమతము తెలుపుచున్నది.

నేను భగవద్గీతలోని భక్తిమార్గమునుగూర్చి తెలిపితినిగాని "ఆయనకది నచ్చలేదు. ఆయన వాదమువలన నాకు సంతృప్తి కలుగకపోయినను యీసంభాషణవలన కొంతమేలుమాత్రము కలిగినది. ఆయన చాల ఉత్తముడని వందనఘోషియితిని.

ఆరోజులలో నేను తరుచుగా కాలినడకనే పోవుచుండినది. న్యాయమూర్తి మిత్రగారిని సర్ గౌరవాన దేవస్థానిగారిని రాజా సర్ ప్యారీమోహన ముఖర్జీగారినిగూడ, నేనపుడే సందర్శించితిని. కాశీకావేవాలయమును గూర్చి దేవస్థానిగారు నా కెరిగించిరి. దానినిగూర్చి నేను పుస్తకములలో నదివరకు చదివెయుండినది గాన దానిని చూడగోరితిని. న్యాయమూర్తి మిత్రగారి గృహముగూడ నా ప్రాంతమునందేయున్నది. ఆయనను చూచుటకు వెళ్లి నరోజుననే కాశీగుడికిగూడ వెళ్లితిని. దారిలో గోరెలమండలము చూచితిని. వానిని గుడికితీసుకొని పోవుచున్నాను. ముష్టివాండ్రు వరుసగా మా ర్యుండి రి వారి లో కొందరు నావెంటబడిరి ఒకడునన్న పలుకరించెను "ఎక్కడికివెళ్లుతావు అబ్బాయి" అనెను. గుడికి వెళ్లతా నంటిని. నాతో మరియొకరుగూడ నుండిరి. అతడు మమ్ములను మార్చుండమనెను. మేము మార్చుంటిమి.

"ఈజాను జంతువులను చంపుట మతభర్తమగునా?" అని నేనంటిని. "జంతువులను చంపుట మతభర్తమని యెవరంటురు?" అని అతడనెను.

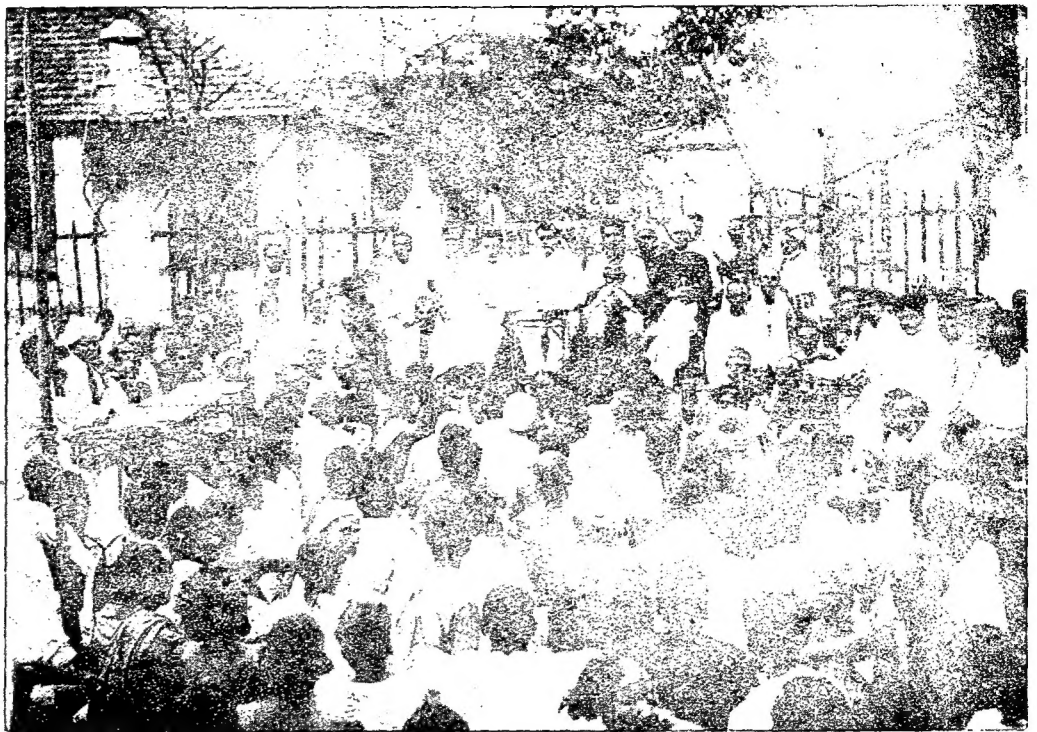
"అట్లులేని చంపగూడ దని ఏలబోధింపరాదు" అని నేనంటిని.

"అది నాపనిగాను. దేవుని పూజించుటయే నాపని" అని అతడనెను.

"దేవుని పూజించుటకు మరియేపలుమును దొరకలేదా?" అని నేనంటిని.

"మాకే స్థలమైన నొకటే. ప్రజలు గోరెల మందనంటి వారు. ఎటులచేయునునని నటుల చేతురు" అని అతడనెను.

అంతట మేము గుడికిపోతిమి. అచట రక్తపు మడుగులు వాకు కనబడెను. వాకు మనసు చెదోపోయినది. దానినిచూడ

(ప్రె. ఫో. వీ.)

ప్రధానమంత్రి కార్తిక సభయం దువన్యసి-చుట

పెరంబూరు బారక్కునందు కార్మికులసభ జరిగెను. ప్రధానమంత్రిగారు కార్మికులకు హితముజెప్పిరి బల్లయొద్దను ప్రధానమంత్రిగారును కార్యదర్శి బి. శివరావుగారును కూర్చొనియున్నారు.

(నెంట్రలు న్యూసు.)

వివిధభాషాజ్ఞాని యగు 5 ఏండ్ల బాలుడు

వియన్నా విశ్వవిద్యాలయమునందు నానువాద ప్రభుగారి కుమారుడు విలినానువా అను బాలుడు జర్మను, ఇంగ్లీషు, ఇటాలియను, రషియను, స్వీడనుభాషలు నాలుగింటిలో వ్రాయగలడు, మాటలాడగలడు. ఈతనితల్లి స్కాట్లాండుదేశపు స్త్రీ. తల్లిదండ్రు లిద్దరు మంచి భాషాజ్ఞానులు.

బాలకపోతిని. కాశికాదేవుని. చూడకుండనే చెప్పిపోతిని. ఆనాడుసాయంకాలమే వంగపోవుటల నన్నొక పింగుకు పిలచిరి. ఈవధనుగూర్చి వారిలో నొకరితో నేను మాటలాడగా బాలలవలనను రోదవలనను గోరెలకు స్మృతియుండదుగాన వానికి బాధ తెలియవని అతడనెను.

నేను చాలచిచారించితిని జంతువులను సంహరించుట మహాపాపమనియే నేనిప్పటికిని నమ్ముచున్నానుగాని దానిని నివారించుటకు నాకు శక్తిలేదు. బుద్ధదేవు డేవయమున చాలకృషి చేసియుండెను. భగవంతుడట్టి పుణ్యము నొకని త్వరలో స్మరించుగాకాయని నేను నిరంతరమును ప్రార్థించెను. (మో. క. గాం. ధి. ఎం. సయింకియా 7-4-27.)

నలుగురు క్రైస్తవులు బ్రిటిషువారికి హానిరాకుండ కాపాడిరి. ధైర్యముతో వారికి బహుమతుల నిచ్చిరి, కొని యాడి.

గ్రామపునర్నిర్మాణము

హంబాయి ఏప్రిలు 9:—ఆసాసియే టెంప్లె ప్రతినిధికి గ్రామపునర్నిర్మాణము గురించి ఆఫీస్ ప్రాయములను తెలిపిరి గ్రామపునర్నిర్మాణము ఈవిషయమై శాసనసభ్యులు ఆధికముగ శ్రవణహింతుల సంతోషకరమువిషయము. రాయలుకమిషనువారి రిచారణవల్ల కోరికల మిడియని తలచుచున్నాను. గ్రామములందు ఆరోగ్యము విద్య వ్యాపకములు పక్షియుట వ్యవసాయము భిక్షుత్వము మొదలగు వారయుట గ్రామముల సాంఘిక ఆర్థికస్థితిపాటుపడుటకు శాసనసభ్యులు ప్రయత్నించుచున్నారు. గ్రామపునర్నిర్మాణములేకున్న రాజకీయవిషయములందు దేశము అభివృద్ధి చెందజాలదు. స్వనసాయ సంఘముగారికృషి ఫలము గాంచవలయుననిన భారతదేశపు రాజకీయనాయకులు కూడ తమ ధర్మములను విర్వహించుట ఆసాను. (ఆ. ప్రె.)

ఇరిగేషను

1925-26 సంవత్సరపు ఇరిగేషనునివేదిక ఎంచదగిన యభివృద్ధి జూపుటలేదు. కావేరి మెట్టారు ప్రాజెక్టును ప్రారంభించిన మాట నిజమేయైనను, అత్యుద్ది ఎంతవరకు ఫలించినో, పెట్టుబడికి దగిన లాభ మెంతవరకు చేకూరునో యని, సంశయించువారు పలువురు గలరు. గతశాసనసభలో సీ విషయమును పూర్తిగా చర్చించుట కవకాశము గలుగలేదు. ఇంతకుపూర్వము ఆనకట్ట కట్టుట కొక ప్రదేశమును నిర్ణయించి, భూశాస్త్రజ్ఞుని యభిప్రాయము ననుసరించి మరియొక ప్రదేశమునకు మార్చిరి. నిర్మాణమున కవసర మగు యంత్రములను జూచివచ్చుటకు ఇంగ్లండు కొక యుద్యోగి పంపబడెను. వీరు తిరిగి వచ్చుట యాలస్య మయ్యెనట. ఈలోపుగ డిల్లీలోని స్టోర్సు శాఖద్వారా కొన్ని యంత్రములను ప్రభుత్వము నారు ఆర్డరుజేసిరి. కాని, 1928 సంవత్సరపు ఫిబ్రవరి నెలకు పూర్వము యంత్రముల నన్నిటిని నెలకొల్పి వీలులేదని, రిపోర్టు దెలుపుచున్నది. ఇంతటి కాలయాపన అవసరమును, వ్యయకరము నని తోచును. కోయంబత్తూరు వైపున నున్న ము విశేషముగ దొరకునని యూహించిరట గాని, ఈయూహ సరిగాదని తేలెను. నున్న మునకు బదులుగ సిమెంటు నాడెదరు. 1926-27 సంవత్సరమునందు నలువది లక్షలు వెచ్చింపబడు నని, రిపోర్టు దెలుపుచున్నది. ఇంతవరకు కూలీలకు, ఆఫీసరులకు, గుమాస్తాలకు ఇండ్లుగట్టుట ముగిసెను. 6 కోట్ల 12 లక్షల రూపాయలను ఇండియామంత్రిగారి ప్రాజెక్టుకు శాంక్షను జేసిరి. ఇంతవరకు జరిగిన పని యత్యల్పము. 1928 సంవత్సరమున గాని అసలు పని ప్రారంభము గాదు.

ఇది పూర్తియగువరకు ప్రభుత్వమువారికొక ప్రాజెక్టును తలపెట్టజాలరు. ఆంధ్రదేశమునందు ముఖ్యమగు ప్రాజెక్టులు వెనుకకు బోవుచున్నవి. కలెవుచే బాధపడుచున్న ప్రదేశము లనేకములు గలవు. కృష్ణాప్రాజెక్టు, తుంగభద్రప్రాజెక్టు మొదలగువానిని త్వరలో కొనసాగింపవలసిన యవసరము గలదు. కాని, ఆంధ్రులకోర్కె లింతలో ఫలించు ననునాశ కవకాశము లేదు. పది సంవత్సరములలో కావేరి మెట్టారు ప్రాజెక్టును ముగించుటకు గడు విచ్చిరి. కాని, ప్రస్తుతమందగమనమును జూచిన, గడువులోపల సీపని ముగియనని నమ్ముటకు వీలుండదు. 1925-26 సంవత్సరమున, ప్రాజెక్టుకింద 8 లక్షల 68 వేలు ఖర్చయ్యెను. వైకారా హైడ్రో ఎలిక్ట్రిక్కుస్కీముకు, 2 కోట్ల 75 లక్షలు మొదట అంచనా వేయబడెను. కాని ఎలిక్ట్రికలు ఇంజనీరులు నిర్ణయముగ నాలోచించి, అంచనాను రెండింతలు

చేసిరి. వీరు వైచిన అంచనా, నాల్గుకోట్ల అరువది లక్షలు. మోటారు ప్రాజెక్టుకును, వైకారా ఎలిక్ట్రిక్కు ప్రాజెక్టుకును, అంచనాకన్నను చాల హెచ్చుమొత్తము ఖర్చగునని యూహింపవచ్చును. ఇవన్నియు ముగిసి, చెన్నరాష్ట్రము తెప్పిరిల్లినగడ, ఇతర ఇరిగేషను ప్రాజెక్టులవంక జూడగలుగుట! బెజవాడయొద్ద కృష్ణాఆనకట్టపైపట్టర్లను ఆరడుగుల ఎత్తు గావించిన పిమ్మట, చాల లాభించె నని రిపోర్టు దెలుపుచున్నది. వర్షపులేమి సమయమున, క్రొత్తపట్టరులప్రయోజనము బాగుగ వ్యక్తమగుచున్నది.

మద్రాసు ఇరిగేషనుచట్టము నిలిచిపోయిన విషయము, రిపోర్టు దెలుపుచున్నది. ఇందుకు జప్తిను పక్షమువారును అధికారవర్గమువారును సమాన బాధ్యులు. గోదావరిజిల్లాలో పోలవరం ఐతెండు ప్రాజెక్టు ప్రారంభమయ్యెను. ఇందుకుగాను 18 లక్షలు 55 వేలు అంచనా వేయబడెను. దీనికింద 16316 ఎకరములు సాగుబడి యగుననియు, 151777 రూపాయల నికరపు రాబడి వచ్చుననియు, అంచనా వైచిరి. సీటి తీరువను ఎకరమునకు 10-8-0 పోషణ గుణింపగ, వైమొత్తము తేలెను. పెట్టుబడి మీద 100 కి 8 వంతున గిట్టుబాటుగను. నివేదన సంవత్సరమున 109962 రూపాయలు ఖర్చయ్యెను. 1931 వ ఆగస్టుతో పోలెండుప్రాజెక్టుపని ముగియ నని, యూహించుచున్నారు. అయినను, ప్రాజెక్టు పని ప్రారంభమయిన అయిదవ సంవత్సరమునందే ఇరిగేషనుగూడ ప్రారంభము గావచ్చునని రిపోర్టు దెలుపుటచే, ఆశ జనింపగలదు. గంజాము జిల్లాలో గిరిసోలా ప్రాజెక్టు నిమిత్తము 289 లక్షలు అంచనా వేయబడెను. కాని, నెల్లూరుజిల్లాలోని అట్లెరు ప్రాజెక్టును ప్రభుత్వమువారు విడనాడిరి. కృష్ణా డెల్టాకు 1924-25 సంవత్సరమున 3950902 రూపాయల మొత్తపురివిన్యా వచ్చియుండ, 1925-26 సంవత్సరమున 3368158 రూపాయల రివిన్యా మాత్రము చేకూరెను. 1924-25 సంవత్సరమున కయిన ఖర్చులు 794945 రూపాయలు. 1925-26 సంవత్సరమున కయిన ఖర్చులు 900244 రూపాయలు. రాబడి తక్కువ, ఖర్చులు హెచ్చు.

వడ్డీపోగా కృష్ణాడెల్టాకు రు 23,98,960 ల లాభము నివేదన సంవత్సరమున చేకూరెను. 100కి 16 వంతున 1923-24 సంవత్సరమునను, 100కి దాదాపు 15 వంతున 1924-25 సంవత్సరమునను రాగ, 1925-26 వ సంవత్సరమున 100 కి 13½ వంతున మాత్రము లాభము వచ్చెను. 6 అడుగుల పట్టరులవలన, పనుపుపంటకు లాభించెననియు, 1926 సంవత్సరము జనవరి ఆఖరు వరకు పడవలు నడుచుటకు వీలయ్యె ననియు రిపోర్టు దెలుపుచున్నది. 1925 సంవత్సరము మే నెలలో కలిగిన తుపాను వలనను, పిమ్మట కురిసిన అధిక వర్షములవలనను, కొల్లెరునరస్సు పొంగి, చేరువ నున్న భూములను ముంచివైచెను. ఏడువేల ఎకరముల భూములలో నాల్గులు వైచుటకు వీలు లేక బోయెను. దివిపంపింగుసిస్టముకింద, రు 225301 ల మొత్తపు రివిన్యా వచ్చెను. ఖర్చులు 158513 రూపాయలయ్యెను. నికరపురాబడి 66788 రూపాయలు. వడ్డీచార్జిలుపోగా, కలిగిన నష్టము 26597 రూపాయలనిరిపోర్టుదెలుపుచున్నది. ఇంతకుపూర్వపు

సంవత్సరమునకన్న నష్టము కొంచెము తక్కువగ గనుపట్టుచున్నది. ఇటుల నష్టమువచ్చుటకు కారణ మేదియో విచారింపవచ్చును. కాలమానము, అనుకూలముగ నున్నను తుపానువలన నష్టము గలిగెను. ఇరిగేషను ఋతువు 148 రోజులే నిలిచెను. నాల్గు ఆలస్యముగ వేయబడెను. అయినను పంటలు బాగుగనే యున్నవని రిపోర్టు దెలుపుచున్నది.

తామోపశాంతి కవనరము గలిగినపుడే భృగు బండప్రాజెక్టును ప్రారంభింపవలయునని డిక్టరువిచ్చుటచే, నివేదనసంవత్సరమున పని ప్రారంభము గా లేదని, రిపోర్టు దెలుపుచున్నది. కాని తామము చెలరేగక ముందే, పని ప్రారంభమగుట న్యాయ మని పలువురు తలంపకమానరు. ఇరిగేషనువర్క్సుకింద నివేదనసంవత్సరమున 125,22,257 రూపాయలు ఖర్చయ్యెను. 29637365 రూపాయల రివిన్యా చేకూరెను. ఇంతకు పూర్వపు వత్సరమున, ఖర్చులును రాబడియు గూడ తక్కువగ నుండెను. ఇరిగేటయిన భూముల విస్తీర్ణము 7412879 ఎకరములు. 1924-25 సంవత్సరమున 7103548 ఎకరములు సాగుబడి యయ్యెను. 1925-26 సంవత్సరమున ఖర్చులు పోగ నికరాదాయము 14937243 రూపాయలు చేకూరెను. పూర్వపు వత్సరపు మొత్తము కన్నను నిది హెచ్చెను. ప్రభుత్వపు ఇరిగేషను వర్క్సుకింద సాగుబడియైన మొత్తము 100 కి 19 వంతున మాత్ర ముండును. రాజధాని యందు సాగుబడి యయిన మొత్తపు ఎకరములు 38,788,496. గోదావరి, కృష్ణ, కావేరి డెల్టాలలో ఇరిగేషనుబోర్డులు గలవు. కాని వీనితీర్మానములు కేవలము సలహాలుగ మాత్రమే పరిణమించుటచే, అధికారుల నివి ప్రేరేపింపజాలకున్నవి. గోదావరి డెల్టాలో కొన్ని ఇరిగేషను కాలువలను, బళ్లారి జిల్లాలలోని రెండుకాలువలను పంచాయతులు నిర్వహించుచుండెను. గోదావరికాలువల పంచాయతులలో పెక్కులు సంతృప్తికరముగ పనిజేసినటుల ప్రభుత్వమువారు తెలిపిరి. బళ్లారి కాలువల పంచాయతు లింకను ప్రారంభదశలో నుండుటచే, ఇష్ట డెవ్లప్మెంట్ ఎట్టి యభిప్రాయము నొసగ వీలులేదని, ప్రభుత్వమువారి తలంపు.

కృష్ణాజిల్లా బోర్డునివేదిక

కృష్ణాజిల్లాబోర్డు త్వరలో రెండుగవిభాగమై, నూతన పరిపాలనము ప్రారంభము గానున్నది. ఈసమయమున వెలువడిన 1925-26 సంవత్సరపు జిల్లాబోర్డు పరిపాలనము గూర్చి ప్రభుత్వమువారు గావించిన విమర్శనము నించుక పరికించుట యవసరము. "1924-25 సంవత్సరపు రిపోర్టును పంపుటలో జరిగిన మితిమీరిన ఆలస్యమును గూర్చి ప్రభుత్వమువారిదివరకు విమర్శన గావించిరి. ఈవిషయమున ఇప్పటికిని అభివృద్ధి గనుపింపదు. ప్రస్తుతపు రిపోర్టు నిర్ణీతమగు తేదికి పిమ్మట ఆరుమాసములకు పంపబడెను. ఇది మిగుల అవమానకరము. ఇట్టి ఆలస్య మికమీద జరుగకుండ సరియగుచర్య దీని కొనబడునని ప్రభుత్వమువారు నమ్ముచున్నారని 1925-26 సంవత్సరపు నివేదికలో వ్రాయబడెను. రోడ్ల యభివృద్ధి, నాని ప్రక్కల చెట్లను పాతుట, గర్భిణులకు సౌకర్యములు, శిశుక్షేమములు గూర్చి

బోర్డులెక్కును శ్రద్ధవహింపవలయునని, ప్రభుత్వము వారు గోరుచున్నారు. జిల్లాబోర్డు ప్రసిద్ధింతుకును, బోర్డు సభ్యులకునుమధ్య అనుకూలత ప్రబలెనని రిపోర్టు చెలుపుచున్నది. ఇం దాశ్వర్య మేమియు లేదు. సభ్యులలో పలువురు అధ్యక్షునికి సంబంధించినవారగుటచే, అనుకూలత గలుగుట సహజమే. పలు కారణములచే, జిల్లాబోర్డు ఒక కక్షవారి పాత్రయినది. ఇట్టిస్థితి త్వరలో మారిపోయినది, ప్రజలలో మరల విశ్వాస మేర్పడదు. జిల్లాబోర్డుకు స్టాండింగు ఆపీలు కమిటీ గలదు. బెజవాడ, నందిగామ, కయికలూరు, ఎర్న గూడెం, పెవరం తాలూకాబోర్డులు కమిటీలను నియమించెను గాని, ఇతర తాలూకాబోర్డు లందుకు గడంగ లేదు. కయికలూరు, నరసాపురం, తణుకు, భీమవరం తాలూకాబోర్డుల అధ్యక్షులు నివేదనసంబంధమునందు ఎన్నుకొనబడిరి. గుడివాడతాలూకా సరు రద్దుజేయుటచే, రివిన్యూ డివిజనులు ఆఫీసులగాత తాలూకాబోర్డులను, అధ్యక్షునివిధులనుగాడ నిర్వహింపసాగిరి. బందరు, నూజివీడు, బెజవాడ తాలూకాబోర్డుల ఎన్నికలును, నందిగామ తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షుని ఎన్నికయు, ఇరువురు సభ్యుల ఎన్నికలును జరుగకుండ సివిలుకోర్టులు ఇంజనీక్షను ఉత్తరువులు జేసియుండెను. ఈబోర్డులకు తాత్కాలికాధ్యక్షులు నియమింపబడిరి. ఏలూరు, ఎర్న గూడెం తాలూకాబోర్డులకు ఎన్నికలు జరుగలేదు. వీనికిగూడ తాత్కాలికాధ్యక్షులు నియమింపబడిరి. గుడివాడ, కయికలూరు, నందిగామ తాలూకాబోర్డుల స్థానములకు మాత్రము పిమ్మట ఎన్నికలు జరిగెను. గుడివాడతాలూకాబోర్డుకు జరిగిన ఎన్నికలలో పదమూడు స్థానములకును పోటీ జరిగెను. కాని నందిగామ తాలూకాబోర్డులకు జరిగిన ఎన్నికలలో పోటీ జరుగనేలేదు. యూనియను బోర్డులలో 258 స్థానములకు జరిగిన ఎన్నికలలో 105 స్థానములకు మాత్రమే పోటీజరిగెను. జిల్లాబోర్డు 18 సభలు జరిపెను. తాలూకాబోర్డులు 146 సభలు జరిపెను. వీనిలో 9 సభలు నియమితసంఖ్య రాక నిలిపివేయబడెను. యూనియనుబోర్డు మీటింగులు 484 జరుగగ, 36 సభలు నియమితసంఖ్య లేక నిలిచిపోయెను. ఇతరకారణములచే ఆరుసభలు జరుగలేదు. జిల్లాబోర్డు సభలలోను తాలూకాబోర్డు సభలలోను హాజరయిన సభ్యులసంఖ్య తగ్గిపోయెను. జిల్లాబోర్డు సభలకు వచ్చినవారిసంఖ్య మరింత తగ్గినని, రిపోర్టు చెలుపుచున్నది. బోర్డు పరిపాలనము నిరంకుశాధికారమునకు నిలయమై, లోపములతో నిండియున్నది. దీనిని పూర్తిగా మార్చినగాని ప్రయోజన ముండదు. క్రొత్తగా జరుగబోవు మార్పులు, సత్వరాభివృద్ధి కెంతవరకు తోడ్పడునో చూడవలయును. పరిపాలన వివరముల జూచిన, లోకలుభండు రోడ్డులపొడవు 1361 నుండి 1419 వరకు పెరిగెననియు, 780 మైళ్ల పొడవున మెటలురోడ్డు వేయబడెననియు, తెలియగలదు. తుపానువలనను, వరదలవలనను, రోడ్లకు విశేష నష్టము గలిగెను. మరమ్మత్తు నిమిత్తము చాల ఖర్చయ్యెను. రోడ్ల వ్యయము 398114 రూపాయలనుండి 715697 రూపాయలవరకు పెరిగెను. టోలుగేట్లు రాబడి 147106 రూపాయల నుండి 111282 రూపాయలకు తగ్గిపోయెను. ఎద్దుబండ్ల పయికాంపోజషను ఫీజును

హెచ్చు జేయవలయునని, కలెక్టరుగారు కోరుచున్నారు. కాని ఇందువలన బీదప్రజాపై విశేష భారముపడును. బీదల బతుకులను మెరుగు పాజిగానేరదు. తాలూకాబోర్డులు నిర్వహించబడినవి మొట్టరి పాతశాలల సంఖ్య 902 నుండి 1067 వరకు హెచ్చెను. వీనిలో 926 బాలురపాఠశాలలు గలవు. బాలికాపాఠశాలలు 141.62 పాఠశాలలు మహమ్మదీయ బాలురకొరకు ప్రత్యేకింపబడెను. 109 ఆదిమాంధ్రులకొరకును, 71 ఇతర నిమ్నజాతుల కొరకును నిర్వహింపబడుచున్నవి. ఎలిమెంటరీ పాఠశాలల విద్యార్థుల సంఖ్య 52851 నుండి 62559 వరకు పెరిగెను. బోర్డు పాఠశాలలకు హాజరయ్యే బాలికలలో నూటికి ఏబదిమంది, బాలుర పాఠశాలలలోనే చదువుకొనుచున్నారు. కాని, పాఠశాలలకు క్రమముగా హాజరయ్యే విద్యార్థులసంఖ్య ఎట్టి యభివృద్ధి జూపలేదు. ట్రెయిన్లు టీచర్ల సంఖ్య హెచ్చుగ నున్నదని, రిపోర్టు విచారించుచున్నది. బోర్డు పాఠశాలలలో 100 కి 40 వంతున అద్దె ఇండ్లలో నున్నవి. జిల్లాబోర్డువారు 15 సెకండ్రీ పాఠశాలలను పోషించుచున్నారు. దీనిలో అయిదు సంపూర్ణమగు హైస్కూళ్లు. రెండు పాఠశాలలలో అయిదవభాగమువరకుండెను. మిగిలిన ఆరింటిలోను మూడవభాగమువరకు మాత్రమే విద్య గజపబడెను. సెకండ్రీ పాఠశాలలలో విద్యార్థుల సంఖ్య 1546 నుండి 1656 వరకు పెరిగెను. హైస్కూలు తరగతులలో ఇరువురు బాలికలు మాత్రమే చదువుకొనుచుండిరి. స్కూలు ఫైనలు పరీక్ష కెందరు హాజరయిరో, బోర్డువారు అసలే రిపోర్టుచేయలేదు. ఇకముందయినను, బోర్డు అధ్యక్షులు పరీక్షకు హాజరయినవారి సంఖ్యను తెలుపుచుండవలయునని, ప్రభుత్వమువారు గోరుచున్నారు. బోర్డులన్నియు కలిసి, పది ఆస్పత్రులను, పది డిస్పెన్సరీలను నిర్వహించుచున్నవి. నివేదనపు సంవత్సరమున 13 గ్రామ వైద్యాలయములను, 7 ఆయుర్వేద వైద్యాలయములను క్రొత్తగాతెరిచిరి. ప్రాతవానితో గలసి 15 గ్రామ వైద్యాలయములును, 8 ఆయుర్వేద వైద్యాలయములును గలవు. లోకలుభండు ఆస్పత్రులలో నిలిచియుండి చికిత్స నొందెడివారి సంఖ్య 1818 నుండి 1411 వరకు తగ్గెను. పాశ్చాత్య వైద్యమును కొనసాగించే వైద్యాలయములలో వెలుపల చికిత్స నొందెడివారిసంఖ్య పోగెను. జననములసంఖ్య తగ్గెను. శిశుమరణముల సంఖ్య హెచ్చుగ నున్నది. పుట్టినవారిలో వేయింట 232 మంది చనిపోవుట శోచనీయము. ఈ రేటు ఘోరముగ నున్నదని, ప్రభుత్వమువారి తలంపు. లోకలుభండు ఆవరణములో నెక్కడను తల్లులను శిశువులను కాపాడు ఏర్పాటులు లేననియు, లోకలు బోర్డుల వారి విషయమై శ్రద్ధ వహింపవలయు ననియు ప్రభుత్వమువారు గోరుచున్నారు. మొత్తిపు చావుల సంఖ్య, పూర్వ వత్సరమునకన్నను కొలదిగ తగ్గెను. స్ఫోటనవ్యాధి వలన గలిగిన మరణములసంఖ్య మాత్రము విస్తరించెను. లోకలుబోర్డు ఆవరణములలో నెక్కడను నీటిపంపులు లేవు. 1925-26 సంవత్సరమున రెండు చెరువులును 24 బావులును త్రవ్వించబడెను. తాలూకా బోర్డులవారు 98 చెరువులను 22 బావులను మరమ్మత్తు జేయించిరి. నీటిసప్లయ సమృద్ధిగ

నున్న గాని, అంబూడ్యములు తగ్గిపోయివు. బెజవాడ, బందరు వైద్యేరాబడి 3 లక్షల 28 వేల నుండి 3 లక్షల 31 వేలకు పెరిగెను. 100 కి 14 వంతున లాభము చేకూరెను. 1925-26 సంవత్సరపు చినరను చెల్లించవలసిన ఋణము 2 లక్షల 58 వేలుండెను. వైద్యే అక్కరలుక్రింద వైచిన మొత్తము 26 లక్షల 55 వేలు రూపాయలు. జిల్లా బోర్డు వైద్యేలు అభివృద్ధి గాంచుచున్న సమయముననే ప్రభుత్వమువారు వీనిని నిరుత్సాహపరుచుట కోచనీయము. జిల్లాబోర్డువోర్డులలో వ్యావసంతకు ఇరుప్రక్కల చెల్లు లేవట. వీనిక్రింద 37 రూపాయలు మాత్రము ఖర్చయ్యెననియు, అదియయినను పక్షిపోయిన చెట్లకు బదులు క్రొత్త చెట్లను నాటుట కుపయోగింపబడె ననియు, రిపోర్టు చెలుపుచున్నది. ఇకముందు చెట్లసాధికముగ మెరుగుటకు ప్రయత్నము సలుపవలె నని ప్రభుత్వమువారు సిఫార్సు జేయుచున్నారు. పూర్వమువలె స్థానిక స్వపరిపాలన సంఘముల రిపోర్టులగూర్చి విమర్శించుటకుసాధ్యపడకున్నది. కొంతకాలము క్రిందటివరకు, స్థానిక స్వపరిపాలన సంఘముల రిపోర్టులును, స్థానికాధికారుల విమర్శనములును, ప్రభుత్వవిమర్శనములతో బాలు వెలువడుటచే, నిజ సంవత్సరములను కాగుగ గ్రహించుటకు పిలుగనుండెడిది. ఇప్పుడు ప్రభుత్వవిమర్శన మొక్కటి మాత్రమే వెలువడుటచే, ఒక్క పక్షమువారి యభిప్రాయమును మాత్రమే తెలిసికొనవలెననిది. మరల పూర్వవద్దతిని నెలకొల్పి సమగ్రమగు రిపోర్టులను ప్రచురించుట లాభకర మని, నూతనప్రధానమంత్రిగారు గ్రహించెదరుగాక!

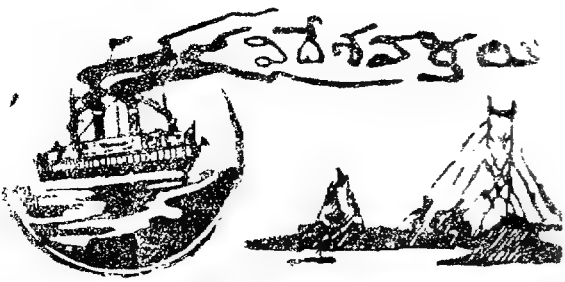
గాంధీమహాత్ముని దేహస్థితి

శ్రీయుత హానకొప్ప కృష్ణరావుగారిటుల

తంతివార్త సంకీర్తి
మహాత్ముని దేహస్థితిబట్టి ప్రపంచ కేరళ కర్నాటక రాష్ట్రములందు మహాత్ముని సంచార మిపుడు నిలువవేయబడవలసినదేయని దేశీయులందరూ భావించుచున్నందున యీ వార్తను నెఱవేరి నిరుత్సాహముకలుగదు. ఇటుల వెంటనే మహాత్ముని పంపింపగల అవకాశము తొలగిపోయినందున స్వాగతసంఘముల బాధ్యత మరింత అధికమగునగాని తగ్గుదు. తమ వాగ్దానములను చెల్లించుకొనవలసిన భారము వారిపై నున్నది. విశ్రాంతికాలము ముగియగానే మహాత్ముడు సంచారము బయలుదేరుట నిశ్చయము కావున ధనమును సమహర్షులతో చాల శ్రద్ధగా పనిచేయుచుండవలెనే గాని యెంతమాత్రమును సుస్త చేయకూడదు. అటుల నిపుడు బర్సగించినచో తరువాతి పని చాల కష్టమగుటయును అత్యధికమగు నాశాభంగము కలుగుటయునుగూడ సంభవింపవచ్చును. అపుడు స్వములుగూడ ప్రారంభమగుగాన ధనమునపుడు సమహర్షులకు పిలువదలదు. ఇపుడు భగవంతుడే మనకు మరీకొంత వ్యవస్థ కలుగజేసెను గాన చాల దీక్షతో పనిచేసి ధనము సాధికముగా సమహర్ష వలెను. మహాత్ముని ఆరోగ్యముకొరకు దేయప్రార్థనలలో నితీయే మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది కాగలదు. అని కృష్ణరావుగారు తలచినవారి.
(ప్రీతేను)

మైసూరు విశ్వవిద్యాలయము

శ్రీ పార్వతి అమ్మగారి ఉపన్యాసము
దెండువారు, ఏప్రిలు 10:—మైసూరు విశ్వవిద్యాలయమువారి చూడమాన్యమున ఎక్కువైనను ఉపన్యాసము విద్యాలయమునని విశ్వవిద్యాలయాధికారులు మైసూరు శ్రీజడ్డి రిటైల్ షాగారి భార్యయగు శ్రీమతి పార్వతి అమ్మగారిని కోరిరి. శ్రీమతి అభివృద్ధినిపరిచి వీరుపన్నవించుచు హెచ్చుతగ్గులుగ నున్న రెండు చక్రములపైనున్న బండివలె హిందుసంఘ మున్నవనియు, శ్రీమతియందు విద్యవ్యాపింపకున్న ఈబండి తలకిందులగు ననియు చెప్పిరి. సంఘసంస్కరణ ఆరంభకర్తమగుచియు శ్రీమతివ్యవహరించుచు ఉపన్యసింపిరి.
(ప్రీతేను)

చీనాలో ఆందోళకులు

కమ్యూనిస్టులను తరిమివేయుటకు ప్రయత్నించుట
గట్టిచర్యను దీసికొనవలె ననుట

మ్యాంగుహేకు క్రొత్తగ విదేశేసనలు దిగుట

రుగ్బి, ఏప్రిల్ 8:- బ్రిటిషు, అమెరికనులు ఉన్న ఇండో చైనాలో వారి ఇండ్ల దగ్గర ప్రకటనములను గావించి కాపాడుటకు ఏర్పరచెదనని క్యాంటను విదేశాంగమంత్రి యడుగ బ్రిటిషునేనని చెప్పెను.

బ్రిటిషు ప్రజలందరూ వెంబోనుండి లేచిపోయిరి. ఒక్క ప్రభుత్వప్రచారకురాలు, అయిదుగురు సుంకముల యధికారులు మాత్రమున్నారు.

మ్యాంగులలో నాకాసమై అంతరించినది. మూడునెలల క్రింద ముగించినట్లే.

చీనాకు రాయలు వైమానికదళమును బంపుచున్నారు. ఇదియే ప్రథమము, చీనాకు వైమానికదళము వంపుటకు.

ఇతరులతోబాటు తాముగూడ న్యాంకింగు మరతములకు పరిహారములను గోరెదమనియు ఆప్రకారము చీనా ఏర్పాటుజేయునని నమ్ముచున్నాడననియు గ్రేటుబ్రిటను దౌర్జన్యముతో బడసనియు బ్రిటిషు ప్రజలకు హానిలేకుండ బ్రిటిషు పతాకముయొక్క గౌరవము చెడకుండ గ్రేటుబ్రిటను సఖ్యభావముతో గూడుకొన్న విధానమునే అవలంబించెదమనియు చాంబర్లెనుగారు చెప్పిరి.

జర్మను విలేఖరిని, పోలీసువారు, ఆతడు సోవియటు కాన్సలు కార్యాలయమునకు బోయినపుడు తణిఖీ జేయ, అంతకంతకు అనుభవించెదరు చూడండియని ఆతడు చెప్పెను. తాను జర్మనీకి వ్రాసెదననిరి.

సోవియటు కాన్సలు కార్యాలయమును

తనిఖిచేయుటకు కారణము

మ్యాంగుహే, ఏప్రిల్ 8:- చాంగ్గోలినుగారి ముట్టడిచే బయల్పడిన సంగతులవలన మరింత విరోధము సోవియటు కాన్సలుపై ఎక్కువగునను కారణముచే పోలీసుకాంటి వేసితిమని అధికారులు చెబుచున్నారు. తరువాత సైనికులసంఖ్యను హెచ్చించి లోపలికి వచ్చువారిని బయటకు బోవువారిని అందరిని తణిఖిజేయవలె ననిరి.

జాతీయ విదేశాంగమంత్రి పోలీసుగార్డుతో (కావలి) సోవియటు కాన్సలు కార్యాలయములో ప్రవేశించిరి. మునిసిపలువారు చేసినపని అంతర్జాతీయ హక్కులకు చాల భంగకరమనిరి.

చాలమంది సోవియటు రషియనులు కాన్సలు కార్యాలయమునుండి లేచిపోవుటకు పోలీసువారు సమర్థించిరి. వారిని తణిఖీ చేసిన పిమ్మట తణిఖీచేయబడు కంగీరించని వారిని వెనుకకు బంపివేసిరి.

మునిసిపలువారి చర్యకు సోవియటు కాన్సలు జనరలు మండిపడుచున్నాడు. ఈవిషయమై చర్యను దీసికొనుటకు కాన్సలు ప్రత్యేకముగ చర్యను దీసికొనెదరనిరి.

చియంగుగారి ప్రతికూల సోవియటు ప్రచారము

మ్యాంగుహే, ఏప్రిల్ 8:- ప్రజలను విధులందు తుపాకులను గొంపోకుండ చియంగు కేసెకుగారు తుత్తరువుజేసిరి.

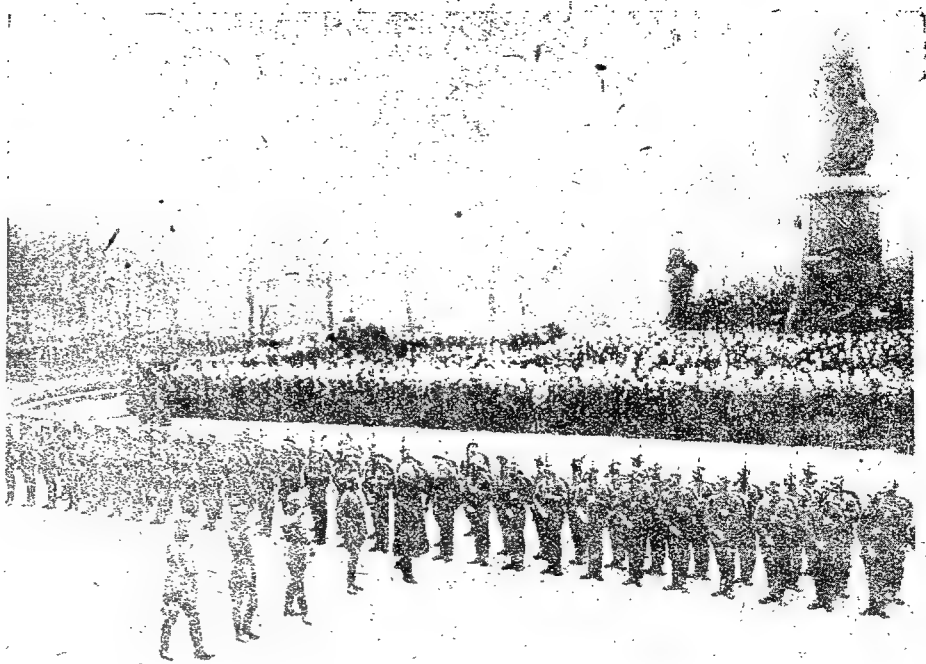
కమ్యూనిస్టు సైన్యముపైను పికిటులపైను అంక్షను విధించిరి దీనిమూలముగ.

దేశీయులను నగరములో ఆందోళకులు ఆయుధులై యుండజూచి అస్త్రవిసర్జనము జేయుటచే దక్షిణ చీనా సేన లాజ్జాపించ వారు నిరాకరించిరి. అందుచే వారిని కాన్సలుజంపిరి చాలకందిని.

మ్యాంగులోనున్న రాచకీయసంఘమువారినుండి వచ్చు సంగతులను దేశీయపత్రికలలో ప్రకటింపరాదనిరి.

మ్యాంగులో కమ్యూనిస్టులు అధికారమును చెలాయించునది ఆదిగ రాచకీయ సంఘమున కిదియే గొప్పబెబ్బ.

కమ్యూనిస్టులు కోమింగ్ పక్షములో సభ్యులుగ జేరకుండ ఒక ఏర్పాటును చియంగుగారు జేసెదరు.

(నెలలు న్యూసు)

జర్మనీ దుఃఖదినము

జర్మనీలో యుద్ధమునిడు చనిపోయినవారికై విలపించుదినమున బెర్లినునగరమునందు రీచిస్టాములు. భవనమునెదుట అధ్యక్షులగు వాన్ హిండ్లెనుబర్గుగారు నేనలను ఏకీంచుట.

ములు

(చె. పో. బి)

చీనానుండి మిషనరీ స్త్రీ వచ్చుట

వికాంగదరుకన్య(స్వీడను)చీనాయందు క్రైస్తవ యువతీ నమాజమునందు పనిజేయుచున్న స్వీడను క్రైస్తవమత ప్రచారకురాలు. మదరాసు వచ్చి గురువారమునాడు వేపేరియందు చీనానుగూర్చి యుపన్యసించెను.

మధ్యను తరగతివా గందరును చియంగుగారి ప్రతిఘటకమ్యానిస్టు చర్యను సమర్థించుచున్నారు ఆతినికి కావలసిన సామ్యునంతకు చీనా బ్యాంకులు సప్లయజేయుచున్నవి. సుంకముల అవసరపున్ననుగూడ దీసికొనుచున్నాడు.

కమ్యూనిస్టులపై కఠినమైన దీసికొనవలెనని దక్షిణ చీనా సైనిక నాయకులు సమావేశమై తీర్మానించిరి.

కోమింగ్ పక్షములోను కొందరు మితవాదులు తక్షణము పట్టునులను తిరిగి ఇచ్చివేయలెననుచున్నారు. సామ్రాజ్య కాంక్షగలవారికి ప్రతిఘటనకు వారుగూడ ఇటులనే గట్టిగ గోరుచున్నారు.

ట్రీన్స్విక్ లో పోలీసుదొమ్మి

ట్రీన్స్విక్, ఏప్రిల్ 8:- చీనా పోలీసువారు అయిదు సోవియటు ఎర్లక కార్యాలయములను పరిశోధించిరి. ఫ్రెంచి పట్టణములో పీరు సోవియటు ప్రచారమును జేయుచున్నారను అనుమానము తగిలెనట అనుమానముగ నున్న కాగితములను గొంపోయిరి.

జపాను కాకాకామిపై చీనానాడు కాల్చిరి. ఒక నాకా సైనికునికి గొప్పగాయము తగిలెను. ఒకగంట ఉభయము ఒకరిపై నొకరు గాల్చుకొనిరి. బ్రిటిషు జపానుసేనలు రాగానే శత్రువులు వెనుకకు బోయిరి.

సోవియటు కాన్సలు కార్యాలయమును ముట్టించు విషయమై మునిసిపలు కవున్నివారేమి జెప్పినరో కనుగొనెదరు.

మరోకో పోరాటము

మును

మరల స్పెయిను యుద్ధమునల్పుట

మ్యాడిడ్, ఏప్రిల్ 8:- మరకాలో స్పెయిను సైన్యములు త్వరలోనే యుద్ధము ప్రారంభించును ప్రాంసుతో ఏర్పాటు జేసికొనిరి.

కార్మిక పక్షనాయకుడు అమెరికాకేగుట

రుగ్బి, ఏప్రిల్ 8:- శత్రు మగ్గోనాల్డుగారు అమెరికాకు బయలుదేరెదరు. వాషింగ్టనులో రెండు రోజు లాగా దరు, బ్రిటిషు రాయబారి అతిథిగ. తక్కినరోజులలో రహస్యముగనే యుండెదరు.

సోవియటు ప్రచారము

ఇంగ్లండుతో ముఖ్యముగ వైరము

రుగ్బి, ఏప్రిల్ 8:- బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు సోవియటులతో సంబంధమును పెంపొందజేసికొనుట కష్టము. ప్రపంచములో అన్నిచోట్లను సోవియటులు విప్లవమును కలుగజేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నాగు. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యముపై వారికెక్కువ కడుపుంటు. బ్రిటిషు ప్రజలు లోకజ్ఞానముగలవారు. వారిసంస్థలు స్వాతంత్ర్యముతోగూడుకొన్నవిరషియాలో అంతయు సరంకుశేమే. అందుచే ఇంగ్లండుపై అంతకక్షను సోవియటులు పెంచుచున్నారు. గ్రేటుబ్రిటనుగూడను, సామ్రాజ్యముగూడను ద్వేషమును బురిగొల్పుటకు యావచ్చుకీని భారవాయుచున్నారు, సోవియటులు. ఇట్టి సంస్కరణలంజేసి బ్రిటిషునా రెట్టిసంబంధములను సోవియటులతో బెట్టుకొన నిచ్చగించెను.

అంతర్జాతీయజీవితములో బాధ్యత నెరుగనివారితో ఏ సంబంధమును బెట్టుకొనరాదు. అట్లు మేము చేయలేదు. మాకాకుట్ర తెలియకపోవుటచే గాదు. ప్రపంచము కాంతి నవేక్షించుటచే క్రొత్తక అల్లరి దెచ్చిబెట్టుట కిష్టములేదు. మేము సంబంధమును ఏమియు నష్టములేకుండ మానుకొనగలము. కాని ఇతరజాతులకు విషమించునను తలంపుతో పోరకుంటిమి. మాకంటె అస్థిరముగ నున్నవారికి ప్రమాదమునను సంబంధమున, మానుకొనలేదు.

దొంగ నల్లమందు

బెర్లినులో పెరిషియా దొంగవర్తకుడు

బెర్లిన్, ఏప్రిల్ 8:- బెర్లినులో పెరిషియా సర్తకునిదగ్గర పోలీసువారు మూడు హల్లెడెడుమొయలు నల్లమందును బట్టుకొనిరి. ఆస్థాత్మకు జేసికొనుటకు ప్రయత్నించుటచే ఆస్థాత్రికి గొంపోయి రతనిని. రెండుట్రుక్కను ఒక స్నేహితున కీయించెనని పీరు వ్రాసినాడు. రెండుట్రుక్కలలో చిన్న పత్తుపెట్టెలున్నవి. ఒక్కొక్క దానిలో 400 గ్రాముల నల్లమందు కనిపించెను.

పెహరక్ నుండి నమోనాకు వెలలేకుండు కొన్ని పెట్టెలు వచ్చెనట. మరికొన్ని పెట్టెలు జర్మనీలోనికొందరికివారముగ వచ్చెనట.

ఇండియాకు బయలుదేరిన స్వయంవైమానికుడు లండను తిరిగివచ్చెను.

ఇండియా రైల్వేలో పూర్వము డైరెక్టరుగనున్న జార్జి మాచర్నగారు, పెంటౌన్ గారును చనిపోయిరి.

చెప్పుల దొంగతనము

పూర్వము కనడాలలో సైనికుడుగనున్న ఎడ్వర్డు విల్సన్ గారు ఒకజతచెప్పులను దొంగిలించెనని రెండుపౌనులు జరిమానావేసిరి. ఆసైనికుని వీపున ఫిర్యాదీ కత్తితోబాడిచెను. విల్సన్ నుకు ఉపద్రవకరమగుగాయములు తగిలెను. సాల్మనుపై నేరము మోపిరి.

నాకలను రక్షించు అన్వేషకశక్తిని క్రొత్తగ కనిపెట్టిరి నాకాప్రమాదములు లేకుండ ముందు జరగునట.

వాతావరణస్థితి

1927 సం వైశాఖమాస 11-న తేది సోమవారము

ముఖ్యక్షేత్రాలు	గత 24 గంటలలో అత్యధిక వర్షము	గత 24 గంటలలో అత్యల్ప వర్షము	గత 24 గంటలలో వర్షము	జనవరి నెల 1-న తేది నుండి వర్షము	సాధారణముగ సంవత్సరమునకు వర్షము
గోపాల్ పూర్	88.5	79.1	...	0	0.18
విశాఖపట్నం	89.7	82.4	...	0	0.14
కాకినాడ	98.5	79.8	...	0	0.14
మచిలీపట్నము	99.0	81.0	...	0	0.18
కర్నూలు	107.8	78.8	...	0	0.12
బళ్లారి	104.0	80.2	...	0	0.17
అనంతపురం	0.02	0.10
కడప	108.6	88.4	...	0	0.02
నెల్లూరు	107.8	88.1	...	0	0
మద్రాసు	97.1	81.6	...	0	0.10
కడలూరు	96.1	80.5	...	0	0.01
వేలము	99.8	80.4	...	0.48	0.02
శ్రీయంబుత్తూరు	96.7	76.2	0.09	0.48	+ 0.16
తిరుగునాపల్లి	108.7	81.0	...	0.01	0.11
నాగపట్టణము	96.8	81.1	...	0	0.05
మధుర	102.1	80.8	...	0.22	0.27
పాంబన్	88.6	81.9	...	1.16	+ 0.62
తిరునల్వేలి	0	0.44
తిరువేంగళము	87.9	80.7	...	0.01	1.19
కొచ్చిన్	90.4	79.8	...	0.01	0.21
కారీకట్టు	98.8	79.9	0.08	0.08	0.40
మంగళూరు	90.7	79.2	...	0.01	0.08
తెంగళూరు	98.4	71.0	...	0.08	0.28
మోకార	84.4	64.8	...	0	0.67
కొడైకనాల్	70.8	56.0	0.05	1.44	0.07

సర్కారులు:—గోపాలపురం, మచిలీపట్నములలో ఆకాశము నిర్మలముగనున్నది. తక్కినచోట్ల మేఘచ్ఛాయగనుగనెయ్యవచ్చును. కాకినాడలో 3¹/₂, మచిలీపట్నములో 5 డిగ్రీలు పగటివేడిమి ఎక్కువ. మచిలీపట్నములో 3¹/₂ విశాఖపట్నములో 4¹/₂ డిగ్రీలు రాత్రివేడిమి ఎక్కువ.

డక్కణ:—కడపలో మబ్బు దట్టముగనున్నది. తక్కినచోట్ల నిర్మలముగనున్నది. అంతటను అద్భుత తక్కువ. కర్నూలులో 107. 8 డిగ్రీలు పగటివేడిమి. మామలాకుంట్ల 4 డిగ్రీలు ఎక్కువ. కడపలో 108.6 డిగ్రీలు, మామలాకుంట్ల 8 డిగ్రీలు ఎక్కువ. బళ్లారిలో 8, కడపలో 8 డిగ్రీలు రాత్రివేడిమి ఎక్కువ.

కర్నాటకము:—మేఘములు విస్తారముగనున్నవి. కడలూరులో తప్ప ఇతరచోట్ల అద్భుత తక్కువ. మద్రాసులో పగటివేడిమి 4¹/₂ డిగ్రీలు, కడలూరులో 4¹/₂, నెల్లూరులో 8¹/₂ డిగ్రీలు ఎక్కువ. నెల్లూరులో పగటివేడిమి 107. 8 డిగ్రీలు విన్న రాత్రివేడిమి 3¹/₂ నుండి 6 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

కొండభూమి:—ఉరిమెను వర్షించెను కొంచెము. తక్కినచోట్ల ఎండగానెను.

వ. వ. నారాయణ అయ్యర్, పరమహంసాచార్యులు.

చెన్నపురి బజారుధరలు

1927-వ సం వైశాఖ 11 తేది సోమవారము

1. ధాన్యములు.

దవియాల బా 1-8	రూ 85 0 0	ముదలు 112 8 0	283
రైయ్యముబస్తాలు			
మనుమ తేనాలి	రూ 42	గలది రూ 13 12 0	14 12 0
నెల్లూరి	రూ 15 8 0		16 0 0
డిల్లి	రూ 16 4 0		17 0 0
రాగులు	రూ 164 బస్తా 1-8	రూ 9 10 0	10 0 0
మత్తలు	రూ 22 0 0		25 0

2. ధాన్యము వస్తువులు.

కందులు బస్తా 1-8	రూ 205	రూ 15 0 0	16 0 0
నెగలు	రూ 15 0 0		16 0 0
నెసలు	రూ 16 0 0		17 0 0
మినుములు	రూ 17 0 0		19 0 0
ఉలవలు	రూ 18 195	రూ 12 12 0	13 0 0

3. నూనెవస్తువులు.

మత్తలనూనె బా 1-8	రూ 158 0 0	156 0 0
నయ్య మ 1-8	రూ 14 0 0	25 0 0
కొండాపురం నెయ్యం బా 1-8	రూ 54 0 0	56 0 0
ఇతర ప్రదేశము	రూ 50 0 0	52 0 0
తరు నెయ్యం నానానా బా 1-8	రూ 130	మి. నూనె 127 0 0
అముదము బా 1-8	రూ 118 0 0	119 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు.

చాయపసుపు బా 1-8	రూ 68 0 0	70 0 0
మారపసుపు	రూ 40 0 0	50 0 0
మిరపకాయలు (గుంటూరు) బా 1-8	రూ 122 0 0	140-0-0
గుంటూరుపాయకట్టు నీరుమందు మినుగు 1-8	రూ 40,47	
కాళమాస్త్రపాయకట్టు	రూ 50,55	
రెల్లము బా 1-8	రూ 40 0 0	60 0 0
చింతపండు బా 1-8	రూ 21 0 0	56 0 0

5. ఇనుము.

పట్టారకం బా 1-8	రూ 1 0 0	82 6 0
చదరం	రూ 81 0 0	82 0 0
రవుండు	రూ 27 0 0	88 0 0

6. నూలు.

నెం 20 బెన్ని సింహం	రూ 7 1 0
నెం 6 బెన్ని ధర	రూ 4 4 0
నెం 24 ,, సింహం	రూ 7 4 0
నెం 24 ,, లాకి	రూ 6 4 0
నెం 60 ,, కారం బెన్ని	రూ 9 0 0
నెం 40 ,,	రూ 10 0 0
నెం 44 ,,	రూ 5 8 0
నెం 20 ¹ / ₂ మ్యాకాలి	రూ 6 5 0
నెం 12 ¹ / ₂ మ్యాక	రూ 5 8 0
నెం 16 ¹ / ₂ ,,	రూ 5 14 0
నెం 20 ¹ / ₂ కాపురజీ	రూ 6 8 0
నెం 40 జామ్యరు	రూ 9 10 0
నెం 44 సాండ్	రూ 4 15 0
నెం 4 బెన్ని	రూ 8 12 0

7. దూది.

కోండాబెట్టు బా 1-8	రూ 800 0 0
కల్పాడుదూది	రూ 145 0 0

8. లోహములు.

నెం 100 కులంక	రూ 61 9 0
నెం 100 కులంక	రూ 21 0 0
నెం 100 కులంక	రూ 21 2 0
నెం 100 కులంక	రూ 18 9 8
నెం 100 కులంక	రూ 284 0 0
నెం 100 కులంక	రూ 288 0 0
నెం 100 కులంక	రూ 254 0 0
నెం 100 కులంక	రూ 258 0 0

నహ్రు-అంజన్

నారకురుపుకు త్వరితమైన, నమ్మకమైన నివా రిణి. ధర బుడ్డి 1 కి రూ 1, 3 కి రూ 2-10, 12 కి రూ 9. ప్యాకింగుపోస్తు ఖర్చు వేరు.

Nahru Anjan Agency, Delhi.

మదరాసు మార్కెట్ రిపోర్టు

(11-4-27)

నీమజుల్లి దినుసులు

ఇరువది గజములు సీస్ ధరలు	రూ. అ. పై.
కారికొమ్మలు—22 X 22 ముంగిసమార్కు (బి)	8-8-0
సరాసరిరకము	7-8-0
కారికొమ్మలు—22 X 22 “మోటారు సైకిలు” (బి) రు	8-0-0
సరాసరిరకము (20 X 20) రు	7-0-0
కారికొమ్మలు—22 X 22 వేరురకములు (బి) రు	8-4-0
సరాసరిరకములు రు	7-4-
తెలుపు మల్లు—1703 (సెట్) రు 12-10-0 గ్లాస్ 9000	
(సెట్) రు 12-9-0; 1702 రు 10-8-0 ఎల్. ఎల్.	
73 8-2-0 ఇ.సి. 73 రు 8-2-0; 88/888 రు 13-4-0;	
8973 రు 8-0-0; 880 రు 8-2-0 Z. Z. రు 8; Z.	
73 రు 10-8; జి. జి. 73 రు 8; 7663 రు 7-14; 78073	
రు 8; జి. ఎ. 88 రు 6-14-0.	
తెలుపు మల్లు—H. K. 62 రు 17; 4000 రు	
22; బి. బి. బి. రు 15-0.	
టిప్టోస్ 100,000—గజము 1-కి రు 0-9-6;	

నూలు

40 నెంబరు సీమ (5 పౌ కట్టులు)—ట్రాక్ రు 5-4;	
చలువ (కొంగ) రు 8-10; చలువ (“ఎనిటిక్స్-బో”) రు 8-2;	
చలువ (నాగకన్యక) సరకులేదు; చలువ (గుప్తి) రు 8-4; చలువ	
(గడ్డజండా) రు 8-0; పచ్చసరము (ఎర్ర) రు 8-6; పడవ	
(ఎర్ర) రు 7-6; నూలువ్యాపారి సరకులేదు; పచ్చపాము సర	
కు లేదు.	
40 జపాన్ (పదిపానులకట్టు) నక్షత్రము రు 10-8;	
60 సీమ (5 పౌనులకట్టులు)—అడక తైల రు 16; నెమలి	
రు 16; “సంబుల్-స్ప” (ఎర్ర) 15-12; రాట్టుము (ఎర్ర) రు	
15; కలసము (ఎర్ర) రు 13; తెలుపు (మధురపట్టాము)	
రు 11-8; ఎరుదుకారము రు 8-3; గడ్డిబండ్ల—సరకులేదు; ఎద్దు	
గడియారము రు 7-18; పెన్ సెట్ సరకులేదు.	
60 నెంబరు జపాన్ (10 పౌనులకట్టులు) నీలింజేప రు	
16-0; లోహములు “బారువధరలు”—	
ఇత్తడిరేకులు—(డిప్ మేన్) రు 287; (కృషియర్) రు	
294; రాగిరేకు రు 257; రు 258.	

సిమెంట్ పీపా వెల:

గిల్డ్ హేమ్ (“చెయ్యి”) రు 11-8; జర్మన్ “నెమలి”	
రు 10-4; జర్మన్ “లేడి” రు 9-8;	
చక్కెర మూటయొక్క ధర—	
జావా “లేడి” రు 31; ముందుధరలు—మే రు 31-4;	
జాన్ రు 31-12-0.	

వేరు సెనగనూనె

“ఇంగ్లీషు బారువధరలు”—గానుగ రు 180; “ప్రెస్” రు 126;

అముదము

(మిల్ డెలివరీ) రు 118;	
పదును వేసినతోలు రతి 1-కి ధరలు	

అవుతోలు (7 ¹ / ₂ టు 8) “అవ్ కంట్రిన్” రు 0-14-3	0-14-6
“ (8 ¹ / ₂ టు 9) ” రు 0-13-6	టు 0-14-0
“ (తేలిక) ” రు 1-0-6	టు 1-1-0
“ (8 ¹ / ₂ టు 9) బెంకుళూర్ రు 0-14-0	టు 0-14-9
“ (7 టు 7 ¹ / ₂) ” రు 0-15-3	టు 0-15-6
“ (తేలిక) ” రు 1-1-3	టు 1-1-5
“ (8 టు 8 ¹ / ₂) బెజవాడ్ రు 0-14-0	టు 0-14-6
“ (6 ¹ / ₂ టు 7) ” రు 0-14-9	టు 0-15-6
“ (7 ¹ / ₂) విజయనగరము రు 0-14-4	టు 0-14-9
“ (6 ¹ / ₂ టు 7) ” రు 0-14-9	టు 0-15-0
“ (7 టు 7 ¹ / ₂) ఏలూరు రు 0-15-0	టు 0-15-8
“ (6 టు 6 ¹ / ₂) ” రు 1-1-0	టు 1-0-6

గేదెతోలు	రు 0-10-3	టు 0-10-7
గేదెనూడతోలు	రు 0-15-6	టు 1-1-0
అవుమాడతోలు	రు 1-13-0	టు 1-14-6
పదునువేసిన మేక	రు 2-8-0	టు 2-14-0
పదునువేసిన గొర్రె	రు 2-10-0	టు 2-15-0

రాజకీయమై దీలను విడుదల చేయుదు

కలకత్తా భారతసంఘమువారి పన్ను సము

సర్ ప్రేసి డాక్టరుగారి ప్రత్యుత్తరము

కలకత్తా, ఏప్రిల్ 9:—నేటిదినము బెంగాలు ప్రాంతగవర్నరు సర్ ప్రేసి డాక్టరుగారికి భారతసంఘమువారు సన్మాన పత్రము సమర్పించిరి. సన్మానపత్రపుసంగ్రహము ఈదినము ప్రకటింపబడినది. "1818 సంవత్సరపు కెనల్ యేషన్ బెంగాలు క్రిమియల్ లాసవరణచట్టము ననుసరించి పలువురు ఎట్టివిచారణలేక కారాగృహములం దుంచబడిరి. ప్రజలఅకాంతి కిదియే కారణమని చెప్పవలెను. పలువురు రెండుసంవత్సరములపైగా కారాగృహ వాస మనుభవించుచున్నారు. ఈప్రేసి డిలను విడుదల చేయవలయు ననియు లేకున్న నేరముమోపి విచారణ సలుపవలయుననియు ప్రజలు కోరుచున్నారు. మీ రీసమస్యను శ్రద్ధతో పరిశీలించి ప్రజలు కోరుచున్నారని నమ్ముచున్నాము. రాజకీయమై విడుదల చేయుటచేసి రాష్ట్రమునకు శాంతి ఏర్పడగలను."

గవర్నరుగారి ప్రత్యుత్తరము

సర్ ప్రేసి డాక్టరుగారు ఈక్రిందివిధమున ప్రత్యుత్తర మొసరిరి:—క్రిమియల్ సవరణచట్టము ననుసరించి కొందరిని నిర్బంధించుటచే ప్రజలకేకకా ప్రభుత్వమువారికిమాడ ఇబ్బందు లేర్పడుచున్నవి. చేతమునందు శాంతిలేకున్న రాజకీయ విషయములందుగాని ఆర్థికవిషయములందుగాని అభివృద్ధియొందదు. రాష్ట్రము విప్లవముతో మాడిన కార్యక్రమమును ఇంగ్లాండునం నటి ఏరాజకీయపక్షమువారుమాడ ఆమోదింపజాలరు. బ్రిటిష్ సామ్రాజ్య మెంటునా చెన్నటికిని తమమాటలేవరు. స్వపరిపాలనావిషయములందు భారతీయులకు తగుపక్షములు తమ ఉద్దేశముని పార్లమెంటువారు ప్రకటించి తమసదుద్దేశమును వెల్లడించిరి. భారతీయులకుమాడ మైత్రిని ప్రకటించుచు బ్రిటిష్ సామ్రాజ్య మెంటువారిఉద్దేశము వెరవేరుటకు ప్రభుత్వమువారికి తోడ్పడుచుండుట ఉచితము."

కలకత్తా మహమ్మదీయసంఘము

కలకత్తా మహమ్మదీయ సంఘమువారు నేటిదినము గవర్నరుగారికి స్వాగతపత్రమును సమర్పించిరి. మంత్రియగు గౌ॥ గజనవిగారు స్వాగతపత్రమునుచదివిరి. గవర్నరుగారు ఈక్రింది విషయన ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. "వంగరాష్ట్రము అశాంతికిపుట్టి నిల్చిని మీరు సూచించుచున్నారు. ప్రస్తుతము రాజకీయ సాంఘిక సమస్యలు తీవ్ర రూపము దాల్చినవి. కాని సానుభూతితోను సదుద్దేశముతోను పని చేసిన ఈఅశాంతి సులభముగ అంతరింపగలదనియే నానమ్మకము. రాష్ట్రమున అన్నివ్యవహారములందును అన్నిసంఘటనలకు చేరినవారు వృద్ధిచెందుటకు సమానముగ అనుకూలావకాశములను కలుగజేయువలయుననియే నాఉద్దేశము."

మార్వాడిసంఘమువారి స్వాగతమునకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు సాంఘికవైమర్యములను అంతమొందించుట అవసరమనియు అందులకు తానుపూనుకొనదలచెననియు అన్నిసంఘములవారు తనకుతోడ్పడవలయునని గవర్నరుగారు చెప్పిరి.

మహమ్మదీయ సారస్వతసంఘమువారి స్వాగతమునకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు మహమ్మదీయుల విద్యాభివృద్ధికై యథా శక్తిపాటుపడవలెనట్లు గవర్నరుగారు చెప్పిరి.

ఆంగ్లోహిందవుల సన్మానపత్రమునకు ప్రత్యుత్తరము సమర్పించు వారికి ప్రత్యేక సౌకర్యములుండుట అవసరమని సూచించిరి. (ఫీ (పెసు))

సక్రతువాలాగారి సందేశము

బొంబాయి ఏప్రిల్ 9:—సక్రతువాలాగారు నేటిదినము రాంప్రీమ్ నురుల్ ఇంగ్లాండునకు ప్రయాణమైవెళ్లిరి. అసోసియేట్ టైమ్స్ ప్రెస్ ప్రతినిధికి వారిట్లుచెప్పిరి. "3 నెలలక్రింద నేను రంజాకుప్రీమ్ నురుల్ ఈదేశమునకు వచ్చితిని. ప్రజలతో కలసి మెలిగి తిరిగి ప్రజలభావములను గుర్తెగునంతవరకు వార్తాపత్రికల నావిషయమై అధికముగ విమర్శనవాదములను వ్రాయగూడవని కోరితిని. నాయెడల పత్రికాధిపతు లింతమాత్రము దయ చూపినందులకు కృతజ్ఞుడను. కొందరు తిరస్కరించిరి, మరికొందరుకన్ను మూపించిరి. ఇందుచే ప్రజలస్వభావమును చక్కగ గుర్తెగగలిగితిని. నేను భారతదేశపు ప్రజలను ఎట్టిసందేశము ఇవ్వాలను. ఆసందేశము నామనస్సునందేయున్నది. ధనికులచే పోషింపబడుచున్న నాసోదరులకు తప్పక స్వాతంత్ర్యము లభింపగలవను సత్యమును నేను గుర్తెగితిని. (అ. (పె.))

తోళ్లపై ఎగుమతి సుంకము

కలకత్తా వర్తకుల మస్సిత్రి

కలకత్తా ఏప్రిల్ 9:—ఈ సంవత్సరపు బజ్జీటును ప్రవేశపెట్టుచు తోళ్లపై ఎగుమతి సుంకము రద్దుచేసామనని సర్ ప్రేసి డాక్టరుగారు సూచించిరిగాని శాసనసభవారు ఎగుమతి సుంకమును రద్దుచేయగూడనని తీర్మానించిరి. ఎగుమతి సుంకము వ్యాపారమునకు గొప్పనష్టము కలుగునని వర్తకులు ఇండియా ప్రభుత్వమువారికి తెలిపియుండిరి సుంకము రద్దుచేయబనునని ఇర్రాబాటుగారు తెలుపగానే వర్తకులు నూటికి 5 చొప్పున ధరలు తగ్గించి తోళ్లను విదేశములకు ఎగుమతిచేసిరి. ప్రస్తుతము సుంకము నిలచియుండుటచే ఈవర్తకులకు గొప్పనష్టము కలిగినది. ఆకారణములచే వర్తకము సాగుటలేదు. జర్మనీ వర్తకులు భారతదేశమున తోళ్ల కొనగూడవని తీర్మానించుకొనిరి. ఇందులకు కారణము తెలియదు. కాని ఇది భారతశాసనసభవారి తీర్మానము ఫలితమని చెప్పవచ్చును. (అ. (పె.))

బొంబాయి పోర్టుట్రస్టు

ఆంగ్లేయులకే అన్ని పెద్దఉద్యోగము లివ్వబడుట బొంబాయి, ఏప్రిల్ 9:—బొంబాయి పోర్టుట్రస్టునందు పెద్దఉద్యోగములన్నియు ఆంగ్లేయులకే ఇవ్వబడుచున్నది. కడచిన 6 సంవత్సరములలో నెలకు 500 రూప్యములు జీతముగల ఉద్యోగములు 85 ఖాళీపడెను. 9 ఉద్యోగములుమాత్రము భారతీయులకేవలపడెను. ఆంగ్లేయులకు 59 ఆంగ్లోహిందవులకు 17 ఉద్యోగములు ఇవ్వబడెను. అని బొంబాయి క్రానికలు పత్రిక వ్రాయుచున్నది. (అ. (పె.))

పార్లమెంటు సభ్యులు

భారతవ్యవహారము బొత్తుగ తెలియకుండుట బొంబాయి, ఏప్రిల్ 9:—ఇండియన్ సేవిజ్ ఛర్చ పార్లమెంటునందు జరుగునప్పుడు అప్పటినున్న మున్సి ఈశ్వర శరణుగారు ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు:— భారతదేశపు వ్యవహారములు బొత్తుగ తెలియనివారు భారతదేశమును పరిపాలించుచున్నారు. భారతదేశపు వ్యవహారములపై కామన్సుభవారికి ఎట్టి శ్రద్ధ మాడలేదు. వారి అజ్ఞానము ఆశ్చర్యము కలుగజేయుచున్నది. ఉన్న తోడ్పాటుగలవారు పనిచేయవలయునను ఉత్సాహముగలవిద్యావంతులగు భారతీయులు లేనేలేరని వింటురుటనుప్రభువుగారు కామన్సు సభలోచెప్పిరి. ఈఅసత్యమునుఆక్షేపించి వారుమాడ లేచిపోయిరి. కావున భారతదేశవ్యవహారములు భారతదేశమునందే పరిష్కరింపబడవలెను. భారతనాయకులు కొందరు ఇంగ్లాండునకుపోయి భారతదేశపు పరిస్థితులను కామన్సుసభ్యులకు తెలియచెప్పట అవసరము" (ఫీ (పెసు))

తుపాకులతో 30 వేల దోపిడి

నారాయణగంజి, ఏప్రిల్ 9:—మహమ్మదీయమునకు తుపాకులతో దోపిడిగాండ్రు చేరావిగారియింట చొరబడి ముప్పదివేల హరించిరి. (ఫీ (పెసు))

మద్రాసు ప్రభుత్వసభ్యుల పర్యటనము

కుంభకోణం, ఏప్రిల్ 10:—గౌ॥ సి. పి. రామస్వామి అయ్యరుగారు నేటిదినము ఉదయం కుంభకోణం కోరి. సాయంకాలము వ్యాయవారుల వారి కమహాసభ జరుగును. గౌ॥ సర్ రామస్వామి అయ్యరుగారు అధ్యక్షతనహించెదరు. రాత్రి నాగపట్నం వెళ్లెదరు.

రెండవమంత్రి

తిరుచినాపల్లి, ఏప్రిల్ 10:—గౌ॥ ఎ. రంగనాథం మేదలిగారు నేటిదినంఉదయం తిరుచినాపల్లి చేరిరి. శ్రీరంగంవెళ్లి రంగనాయకుల దర్శనము జేసికొనిరి. జిల్లా అర్జున బాంకి అధికారులతోకలసి బాంకివ్యవహారములనుగురించి మాట్లాడిరి. పిమ్మట జాతీయకళాశాలకువెళ్లిరి. ప్రతివర్తకులు రాయబారముగ వచ్చి మంత్రిగారిని సందర్శించిరి.

మూడవమంత్రి

మధుర, ఏప్రిల్ 10:—గౌ॥ ఆర్. యశ్. ఆర్. గ్యస్వామి మొదలిగారు నేటిదినము మధురచేరిరి. తమిళసిద్ధవైద్యము హాసభ మూడవసమావేశమునకు అధ్యక్షతనహించెదరు. తిరుచుల నాయకు రాజభవనమున మంత్రిగారు బసచేయుచున్నారు. (అ. (పె.))

సేనుగుప్తాగారు 5 వేల

హరించిరా?

మల్లికుగారి దావా

కలకత్తా, ఏప్రిల్ 9:—అనాధనాథ మల్లికుగారు సేనుగుప్తాగారిపై 5వేల ధనాపహరణమునకు దావాచేసిరి. 1925-26 లో మల్లికుగారు రాష్ట్రకాంగ్రెసు సంఘ సభ్యులు. కాంగ్రెసు ఖర్చుల నిమిత్తము 5 వేల రూపాయలు సేనుగుప్తాగారి కిచ్చిరట. అక్కొంటుమాడ అందు ఈ మొత్తములేదట. తరువాత సుప్తాగారు మరొక పుస్తకము చూపిరట. అందు ఈ మొత్తము గనబడెను. కాని కిరంసర్కారు రాయగారి కిచ్చినట్లున్నది. ఎట్లుఖర్చైనదో తెలియదు. స్వంతమునకు పయోగించెనని రాదినయ్యకమువడ్డితో సహా ప్రతివాది తనకీయవలెనని వారివాదము. ప్లేయింటు దాఖలయ్యెను. (అ. (పె.))

ఆయానద్ద తోటాలు

కలకత్తా, ఏప్రిల్ 6:—యజమానియింట దొంగతనము జరుగగా ఆయానద్ద తోటలువారు చెవకిరి. ఇంటసాత్తులేదు గాని తోటాలున్నవి. 12 తోటాలుబట్టిలలో దొరకగా ఆమెను అరెస్టుచేసిరి. (అ. (పె.))

మాలవ్యాగారు నూలువడుకుట

ప్రయాణములందుగూడ తక్కి యేర్పాటులు

కాశీ, ఏప్రిల్ 11:—హరిద్వారు ఖద్దరుప్రదర్శన కార్యదర్శి యిట్లు ప్రకటించుచున్నారు. పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు అనుదినము నూలు వడుకుట సత్కరముగ ప్రారంభింపనున్నారు. ప్రయాణము జేయుచున్నపుడుగూడ వడుకుటకు రాట్నము తక్కియేర్పాటు జేయబడుచున్నది. (ఫీ (పెసు.))

సంఖ్యజీవనమునకు

ధనము సంపాదించుటకు

మంచి తరుణము

తక్షణమే కావలెను

బి.టి.వే.

జీవభీమా కంపెనీల వైకి విక్సిల్లి గొప్పదియై, రూ. 300,00,00,000 కంటె అధికమైన ఆధార ధనము గలిగి ప్రపంచమున లైఫ్ ఇన్ షూరెన్స్ కంపెనీలు అన్నిటిలోను ఎక్కువగా జీవభీమాదారులు గలిగియున్నటువంటి

ది ప్రొడెన్సియల్ లైఫ్ అశూరెన్స్ కంపెనీ, (లిమిటెడ్)

జీవితభీమాలకును ఎండపుమెంటు పాలిసిలకును అనన్యమైన రక్షణముగలదు. 1926 సం॥నకు 100-కి రు 22 వంతున బోనసు నిశ్చయించబడినది. కృష్ణా, గుంటూరు, నెల్లూరు, కర్నూలు, కడప, బళ్లారి జిల్లాలలో ఏజెంటుగా పనిచేయుటకు 24 తాలూకా ఏజెంటును 12 జిల్లా ఏజెంటును

తక్షణమున కావలయును.

ఇతర కంపెనీలయందు దొరకునట్టి లాభకరమైన వరత్తులు, గొప్ప జీతములు ఇవ్వబడును. అన్నివిషయములకు ఆలసింపక ఇప్పుడే ఈక్రింది విశాసమునకు వ్రాయుడు.

అచ్చుతుని వెంకటాచలపతిరావు,

చైవల్ ఆంధ్ర ఏజెంటు, ది ప్రొడెన్సియల్ అశూరెన్స్ కంపెనీ, (లిమిటెడ్) బాపట్ల.

హైద్రాబాదు వార్తలు.

(స్వకీయవిలేఖరి)

గౌడసంఘసంస్కరణ సభ.

మంషీరుగంజు బాలికాపాఠశాలనుండి గత శుక్రవారమునాడు గౌడసంఘసభను సమావేశము శ్రీయుత ఓరుగంటి నరసింహులుగారి ఆధ్యక్షతన జరిగెను. గౌడసంఘసభ యభివృద్ధికి సర్వవిధముల పాటుబడవలెననియు విద్యావ్యాప్తి ప్రయత్నములు విరివిగా జరుగవలెననియు తీర్మానించబడెను. సంవత్సరాదినాడు గౌడసంఘసభను ఈసంఘమువారికి గ్రంథాలయమును స్థాపించిరి. ఆనాడు శ్రీయుత మాడపాటి హనుమంతురావుపంతులు కేశవ, ముదిరాజు బి. ఏ, వడ్లకొండ నరసింహారావుగార్లు గౌడ సభకు విచ్చేసిరి. గౌడవిద్యార్థులను, యవకులను ఎంతయో సుత్సహాయము గనబరచిరి.

ఆదిహిందూ సాంఘిక నేవాసమితి.

పంచమవార్షికోత్సవ సభ సంవత్సరాదినాడు మిక్కిలి జయప్రదముగ శ్రీయుత రంగనాయకులనాయకులు బి. ఏ. ఎల్. సినిలుజడ్డిగారి ఆధిపత్యమున జరిగెను. పంచాయితీసభకు సంబంధించిన కొన్ని తీర్మానములు చేయబడెను. నాటిసభకు న్యాయమూర్తి కేశవరావు వామననాయకు జాగీర్దారు, మా. హనుమంత రావుపంతులు, రావుబాబురెడ్డి వేంకటరెడ్డి, పి. వి. జోషి, బూర్గుల రామకృష్ణరావు బి. ఏ, ఎల్. ఎల్. బి. గార్లు వచ్చియుండిరి. అధ్యక్షులవారు తమ ఆరంభోపన్యాసమున అస్పృశ్యతా నివారణను గురించి ఎంతయో సానుభూతిని గనబరచి ఆదిహిందూ ధ్రువ అభివృద్ధిని గురించి హితోపదేశముచేసిరి. ఆంధ్రవహారాష్ట్రీనాయకులు మరికొందరు పాల్గొనిరి. ఆదికర్తయను చిన్న పుస్తకమొకటి సమితివారిచే ప్రచురించబడినది. ఆదిహిందూ బాలబాలికలు మనోహరముగా బాడిరి, డ్రెస్సుచేసిరి. దేశభక్తి తులను గూర్చి ఆదిహిందూ లో నొకరు చివ్వమైన భజనను హిందీలో వినిపించిరి పండిత మాళవ్యగారు ప్రాసిన భజనను బాలరము వాస్తవ్యులగు నాదిహిందూల క్రావ్యముగా గానముచేసిరి. శ్రీయుత తాతయ్యగారు సమితి లెక్కల వివరములను జదివిరి. శ్రీయుతులు ఆరిగ రామస్వామి, భాగ్యరెడ్డి వర్మగార్లు స్వభావమున తీర్మానములను పాటుపడవలెననియు, త్రాగుబోతులను మానవలెననియు ప్రబోధించిరి. శ్రీయుత రంగనాయకులు నాయకులగు రాంకొండరమున సభ యుగియక పూర్వమే పోవలె. దుబ్బుచే రావు బాబురెడ్డి వేంకటరెడ్డిగారు అధ్యక్షులకు ముగిసరించి వీరి యుపసంహరణకార్యములు ముగియవలెనని పాగామవాడుటను మానుటనుగించి ఎంతయో బోధప్రదమై యున్నారెను. అతిథులకు పుష్పమాలాది సన్మానములు జరిగెను.

ఆంధ్రసోదరసమాజము.

గతసోమవారమునాడు సాయంకాలము 5 గంటలకు శ్రీ కృష్ణ దేవరాయల ఆంధ్రభాషానిలయమందెరమునందు వైసమాజముపక్షమున సంవత్సరాది సమావేశము జరిగెను. సుమారు 70 మందిశ్రీయుత సభకు నగరముమొక్క నానాభాగముల నుండి విచ్చేసిరి. నెకంద్రాబాదు వాస్తవ్యులగు విదుషీమణియు సమాజాభిమానురాలును నగు శ్రీమతి మారేమండ కృష్ణబాయి మృగారు సభాధ్యక్షుల వహించిరి. ప్రార్థనాగీతములు పాడబడెను. శ్రీమతి సంఘసంకల్పరముగ (యాదవ) గారు శ్రీవిద్యనుగుంచి వ్యాసమును జదివిరి. శ్రీమతి పండిటి సత్యవతిబాయి గారు శ్రీలక్ష్మీప్రబోధమును గురించి విపులముగా చక్కని పుస్తకాన్నియు గావించిరి. సుప్రసిద్ధవైద్యులగు డాక్టరు రామస్వామినాయకులగారి పుత్రికారత్నంబిమె. ఆంధ్రఆంగ్లభాషలందు మంచివిజ్ఞానమును సంపాదించుటచే నిచ్చటి మహిళాసభలందెక్కువ కృషి సలుపుచున్న నీకన్య హైద్రాబాదు నకు వచ్చి చెప్పుచున్నది.

వయోన్యధురాలగు శ్రీమతి టి. వరలక్ష్మమ్మగారు "యువతీధర్మముల"ను గురించి బోధప్రదమైన ఉపన్యాసము చేసిరి. అధ్యక్షురాలు భక్తిరసప్రధానమైన సుత్రమధ్యములను ఉడివి సభ్యురాలైన నానందపరమలను గావించిరి అటుపిమ్మట శ్రీలక్ష్మీ యభివృద్ధియమును గురించి నాటి ఉపన్యాసములలోని విషయములను ప్రోత్సహించి విమర్శించుటయేగాక స్వయముగా విపులీకరించి వ్రాసిన వ్యాసమును జదివిరి. సభ్యురాలైన డ్రుకు ఫలతాంబూలాది సన్మానములు జరిగెను. శ్రీమతి నడింపల్లి సుందరమ్మగారు అధ్యక్షురాలికిని, తదితరులకును కృతజ్ఞ

తాభివందనముల నర్పించిరి. సభ జయప్రదముగా సాయంకాల మారున్నరగంటలకు ముగిసెను.

శ్రీకుమార రంగారావుగారు కీర్తిశేషులైరి

సుప్రసిద్ధాంధ్ర న్యాయవాదులు, హైద్రాబాదు ప్రేటూరిఫారమ్ అసోసియేషను కార్యదర్శులు, శ్రీకుమారుల మక్తదారులు నగు శ్రీయుత శ్రీకుమార రంగారావుగారు అకాలమృత్యువువారత బడిరిని దెలుపుటకెంతయు చింతిల్లునున్నాము. వీరు ఆంధ్రజనసంఘసభకు, కొంతకాలమువరకు కార్యదర్శిగా పనిచేసిరి. ఇచ్చటి ప్రజాహితసంస్థలం దెక్కువకాలం పనిచేయుచుండిరి. పట్టుదలగలవారు పూనికార్యమున కన్ని యంతరాయములు గలిగెను సరకునొక కృషిసలుపు స్వభావమును గలిగియుండిరి. హైద్రాబాదులో రాజకీయ సంస్కరణ సభను స్థాపించి తద్విషయములం దభిమానమును జూపిరి. గత బుధవారము నాడు ఉదయమునూ డు గంటలకు మూడు నాలుగు గంటల వరకు మాత్రమే వ్యాధి బాధితులై యుండి చనిపోయిరి. శృణానవాటికవరకు న్యాయమూర్తి కేశవరావు వామననాయకు జాగీర్దారు, మాడపాటి హనుమంతరావు, బూర్గుల రామకృష్ణరావు బి. ఏ. ఎల్. ఎల్. బి. గార్లును తదితరులను వచ్చియుండిరి. వీరి ఆత్మకు శాంతిగలుగుగాక!

ప్రభుత్వసభాధ్యక్షులు పర్యటనము

మహారాజా సర్కివైకాపాసాదు బహద్దరుగారు మొదకు జిల్లాలోని నిజాము సాగరు ప్రాజెక్టు పనులను జూచుటకు వెళ్లిరి. అచ్చటి క్రైస్తవ మిషనరీవారు జేయుచున్న పనినిగూడ నీ సందర్భమున జూచి చాల సంతోషించిరి. పాఠశాల బాల బాలికల ఆటపాటలు స్కూలు ఉద్యమాభివృద్ధి వీరి దృష్టి నొక రించెను సహకారసంఘముల పక్షమున బహిష్కరణసభలు జరిగెను. రైతులు సమావేశమై నిరాహారముగా కష్ట సుఖములను దెలుపుకొనగలిగిరి. రాజ్యభారమును వహించిన మంత్రిపుంగులతో ప్రజలు ధారాళముగాకలియుటకవకాశము చిమ్మట ప్రజామోడమునకు కారణమయ్యెను. తెలుగు భాషయందొక రైతు ఉపన్యసించుట జూచి నింతభారాళముగా నుపన్యసించు నట్టి కీర్తిగల రైతులు జిల్లాలందున్నారాయని మంత్రిగారు తమ ఆశ్చర్యమును గనబరచిరి! చంద్రునికి నూలిపోగన్నట్లు మహారాజా బహద్దరువారికి పుష్పమాలాది సన్మానములు రైతుల పక్షమున జరిగెను. తెలుగులో మాట్లాడలేనందుకు చింతిల్లుచు మహారాజా బహద్దరుగారు ఉర్దూభాషలో సహకారోద్యమాభివృద్ధిని గురించి హితోపదేశము గావించిరి. వీరియుపన్యాసమును కార్యదర్శులగు మాల్వీసయ్యన్ మహమ్మదు మెహదీగారు తెలుగుభాషలోని కనువాదముచేసిరి. వీరు నూతనముగా నీవదవియందు నియోజితులైరి. ఇంతకుపూర్వము సహకారసభయందు పనిజేయుచుండేవారు. ప్రజల తేమమునే గోరునట్టి వీరికిటి బాధ్యతాయతమైన పదవి లభించుటెంతయో శుభావహంబు. మొత్తముపైన ప్రభుత్వ సభాధ్యక్షుల పర్యటనము జయప్రదముగా జరిగెను. స్థానిక కార్యాలయములను పరిశీలించి వీరు తిరిగి స్వస్థానమునకు జేరిరి.

గుల్బర్గా న్యాయవాదులు

విద్యాభ్యాసాధికారులగు హైద్రాబాదు, డివిజనలుమాపరింపెండెంటు, డిప్యూటీ డైరెక్టరులైన మానవత్వపుదావా తెచ్చిరి. ఉస్మానియా హైస్కూలు బహుమాన ప్రధానోత్సవ సందర్భమున న్యాయవాదులనుగుంచి నిందాపూర్వకమైన ప్రహసనము బాలరచే ప్రదర్శించబడుటయే దీనికి కారణము. పండిత జీవబలరావు, మాల్వీ ఆక్బరు ఆలముగార్లు దావాచేసినవారు. గుల్బర్గాయం దొకనూతనసంఘటనము గలిగినది. న్యాయాధిపతి అభియోగమును విచారించుటకు ప్రత్యేకమైన యేర్పాట్లుచేయవలెనని హైకోర్టువారిని గోరిరట.

శ్రీయుత టి. వరదరాజుగారు వీరు కరీంనగరం జిల్లాలోని పెమ్మలపల్లిములకు వెళ్లి ఆంధ్రోద్యమవ్యాప్తికి కృషి సలిపిరి. రహ్మాన్ నెలవులలో వీరు ప్రజాహితకార్యముపట్ల శ్రద్ధవహించుటచే ప్రశంసాపాత్రులగుచున్నారు. మాజీ రాబాదు కరీంనగరము, జగత్కల్, కిరికిల్లమున్నగు పల్లిములందున్న గ్రంథాలయ కార్యనిర్వాహకులందు నూతనోత్సాహమును గల్పించిరి.

వింత

బూర్గులయన గ్రామమునందు ఆదిహిందూయనలి ప్రసవించి ముగ్గురుమగశిశువులను గనెను. వీరందరు సురక్షితముగా నున్నారు.

ఆంధ్రరాష్ట్ర రైతుసహాయసభ

వై కీర్తి కతో యివెల 9-వ తేదీని ఆంధ్రప్రదేశ్ నుందు వ్రాయబడిన వ్యాసము హిందూకు చాల ఆనందమైనది. తనకీ పైననే ప్రతిసంఘమును ఆధారపడియున్నదన్న మూలములై మును రైతులు గ్రహింపవలసి యున్నది. రైతుసంఘసహాయమును సొందని సంఘమెదియులేదు. అట్లయ్యి ఈసంఘము యలకదనముగ జూడబడుచుండుటకు రైతుమండలియే కారణమగుచున్నది. మన రైతుసంఘము తెలివిగలిగిన ఇతరసంఘముల కొరకే స్పృశింపబడునట్లున్నది.

ఈశ్వరస్మృతిలోని ప్రాణికోటి కీర్తితమ ఆహారదాతయగుట ప్రపంచమున కీర్తితమ దేవసముదయ్య నిష్కలకష్టజీవనమగు న్నాడు. రైతుసీతికి చక్కబడుటకు క్రమముగ రైతుసంఘములు ప్రతిజిల్లాకును ప్రతిష్ఠించుటయు, కులకత్త లంతరించి వృత్తి ప్రధానముగు సంఘాభిమాన మేర్పడుటయు అవసరముగనున్నది. రైతులపక్షమున నొక ఆంధ్రరైతాంగప్రతికయు ఆంధ్రరైతు సంఘమును ఆనశ్యకము.

పుట్టుకు పెరుగుచున్న జనలకు ఆహారము నిచ్చువాడను విధింపబడిన, విధింపబడబోవుచున్న పన్నులచెల్లుబడికి ముఖ్యవ్యయమును, ఏర్పచియున్న ఏర్పడబోవుచున్న రైల్వే కంపెనీలకును పంటలుపండ నిపారిశ్రామిక దేశములకును, యీరైతే ఆధారభూతుడనుసంగతి ప్రభుత్వము మరచి, రైతుల ప్రాముఖ్యమును గమనింపకున్నది. ఆంధ్రదేశరైతులు తమ పూర్వపుట్టిన స్మృత్యమును గోల్పోయి పన్నులభారమున కృశించి కల్యాణవశ్యము లంగ నున్నారు. వారిలో విద్యగాని ధనముగాని సాంఘికబలముగాని ప్రోత్సాహముగాని లేక నానాట అభోగితికి వచ్చుచున్నారు. ఆంధ్రావని ననేక జీవనదులందుండియు పాలములకు నీరులేదు. అనేకసంఘముల కార్యాలయ్యు వీరికి తిండిలేదు. ప్రతిజిల్లాయందును డెల్టారైతులను బాధించుసమస్యలు వేనవేలు గలవు. దేవనాశ్యకమును మెట్ట రైతుల దుర్భరస్థితి పెచ్చు పెరుగుచున్నది. అట్లాండు డెల్టారైతులస్థితి అధ్యాన్నముగ నున్నది. కాన వెంటనే రైతులు మెల్లగాంచి ఆంధ్రదేశమునందంతులను జిల్లాసభలు జరుపుటయు, ఆంధ్రరైతాంగ సభజరుపుటయు, ఆంధ్రరైతాంగప్రతికను నెలకొల్పుటయు అవసరమైయున్నది. వెంటనే ఆయాజిల్లాల రైతునాయకులు కార్యక్రమమును నిర్ధారణజేసి శిమసంఘము నుద్ధరింపుటకు కోరుచున్న.

(ఒకానొక ఆంధ్రరైతు)

అఖిలభారత పద్మశాలీయ మహాసభ

అఖిలభారత పద్మశాలీయ యొదవ మహాసభసభ సింహపురి గ్రామము (నెల్లూరు)నందు శ్రీమత్ప్రభవనామ సంవత్సరం చైత్రమాసమున శ్రీమాక నేపూరి లక్ష్మీనరసయ ఎం. ఎ. ఎల్. టి. గారి ఆధ్యక్షతన జరిగెను. కులసృతికరమైన సంస్కారార్థా విషయకోపన్యాస తీర్మానములతో జరుపబడును.

శ్రీమత్ప్రభవనామసంవత్సరం చైత్ర శు ౧3 లు గురువారం 14-4-1927 తేదీ ఉదయం 8 గం|| మొదలు 12 గంటల వరకును, సాయంకాలం 3 గం|| మొదలు ౫ గంటల వరకును.

శు ౧౪ శుక్రవారం 15-4-1927 ది. డిల్లీ, డిల్లీ.

శు ౧౫ శనివారం 16-4-1927 ది. డిల్లీ, డిల్లీ.

తే 14-4-1927 ది సాయంకాలం 4 గంటలకు నేతపరిశ్రమల ప్రదర్శనము చెన్నారాజధాని మంత్రిగారగు మ|| రా|| రా|| శ్రీ గౌంపనీయులగు ఎ. రంగనాథమొదలియారు గారిచే బ్రారంభింపబడును. గనుక మనవారిలో నెవరైనను సరే నేతపరిశ్రమకాళుకు సంబంధించిన విశేషకరముగ నేతపనులను గాని, నేతపనికి సంబంధించిన యువకరణములనుగాని ప్రదరనముకొరకు తీసికొనిరా బ్రార్థించుచున్నాము. సమయానుకూలము ననుసరించి శ్రేష్ఠముగ నేత పనులకును, నేతపరిశ్రమపాకరణములకును బహుమానములు తగులితీని యవ్వబడును.

కార్యదర్శి.

గజ్జికిలైలము

వెల డబ్బీ 1-కి రు 0-4-0; వి. పి. సహా 0-9-0

గజ్జి, చీడ శరీరములకు వ్యాపించి ముఖ్యముగ చిన్నపిల్లలకు విశేషబాధను గలిగించుచున్నది. ఈతైలమును నాలుగు పూటలు రాచిన గజ్జి, చీడ, చిలుము, జిల మొదలగునవి నశించును. తప్పక పనిజేయును.

దంతచూర్ణము

డబ్బీ 1-కి వెల 0-2-0; 12-కి 1-4-0

ఈ దంతచూర్ణముతో పండ్లతో ములువలను చిక్కు గట్టి పడును. చిగుళ్లనుండి రక్తముకాకుండును. నోటచుర్లంధము లేకయుండును. పండ్లు ముత్యములవలె తెల్లగా నుండును.

అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి - మదరాసు.

వృత్తాంతలేఖలు

రాజమహేంద్రవరములోని

వైశ్య సేవాసదనము

(స్వకీయవిలేఖరి)

వైశ్య సేవాసదనముయొక్క సప్తమవార్షికోత్సవము ఈ కాల 5, 6 తేదీలందు సేవాసదనసభనమున జరిగెను. మొదటి దినము శ్రీమతి పులనశ్రీ కమలావతీదేవిగారు అధ్యక్షత వహించిరి. రెండవనాడు ఒంగోలు వాస్తవ్యులైన వైశ్య శ్రీ సంఘమునకు విశేషముగ పాటుబడుచున్న శ్రీమతి శిఖరం కమలాంబగారి అధ్యక్షతను నిర్వహింపబడెను.

శ్రీమతి కమలాంబగారు తమ యువవ్యాసమునందు స్త్రీవిద్యావశ్యతనుగూర్చి ముచ్చటించిరి. స్త్రీలకు ఉన్నత విద్యలను గరవవలె సోయి మాతృభాషలను ప్రోత్సహింపవలె ననియు, హిందీని సామాన్యభాషగ నేర్పవలయుననియు సంగీతము, వట్టు, చేతిపనులు, నంట వైద్యము, మొదలగునవి స్త్రీల కత్యంతవశ్యకములనియు హెచ్చరించిరి. రజస్వలసంతరవివాహములను చేయవలయు ననియు, గౌరవగారివయోని పేకచట్టము ఆపాదించవలసియుండుననియుకూడ జెప్పిరి.

అమిమిట్ట దస పాఠశాలయందు చదువుచున్న బాలికలు కాకుంజల నాటకములోని ప్రధమాంకమును సంస్కృతమునం దభినయించిరి. శకుంతల, దుష్కంతపాత్రలను ధరించిన లక్ష్మీకాంతమ్మ, రాఘవస్వయం చక్ర-నభినయించిరి. అనంతానామియననలకూడ ప్రశంసనీయుముగ నిర్వహించిరి.

కంచర్ల సీతారామమ్మ, అద్దేపల్లి రాఘవమ్మ అను బాలిక లిరువురును పాత్రాల్ని శ్రావ్యముగ గానముచేసిరి. కోలాటము, ప్రహసన ప్రదర్శనము ప్రేక్షకులను బాగుగ నాకర్షింప జాలి యున్నది.

పాఠశాలలో చదువుచున్న చిన్ని బాలికలచే కృష్ణ, యశోద, గోపికా సంవాదము ప్రదర్శింపబడెను. బరిజేపల్లి సీతామహాలక్ష్మి బాలకృష్ణ పాత్రను అత్యంతము శ్లాఘనీయుముగ నభినయించెను. నాటకకళయందు బాగుగ నారితేరిన నటకులవలె నీ బాలిక ప్రదర్శింపగలుగుట ఎంతయు సంస్థనీయుము. బాలగోపాలని చిరునగవులను, కొంటెతనము కప్పిపుచ్చగల చాకచక్యములను బాగుగ ప్రదర్శింపగలిగెను.

కుశలనాటకములోని యొక భాగముకూడ ప్రదర్శింపబడెను. సీతాపాత్రను శ్రీమతి పందిరి సత్యవతిగారు ప్రదర్శించిరి. విరివివర కీపాఠశాలయందే ఆంధ్రసాహిత్యమును బాగుగ నభ్యసించియుండిరి. వీరిప్రదర్శన మానాటి కార్యక్రమమున కెంతయు వన్నెపెట్టుచున్నది. వీరత్యంతవైపుణ్యముతో సీతపాత్రను ప్రదర్శింపగలిగిరి. సేవాసదనమువారిక వెండి పత్రాలను శ్రీమతి సత్యవతిగారికి బహూకరించిరి. కుశపాత్రను వహించిన సీతారామమ్మకూడ చక్కగ నిర్వహించెను.

పరీక్షలయందు ప్రీర్ణ లైన బాలికలకు బహుమానము లొసగబడెను.

సదననివాసినులచేతను, బాలికలచేతను తయారుచేయబడిన సామానులు ప్రదర్శనము కావింపబడెను. ఊలుసంచులు, హామకలు, చిత్రపటములపై చమికపనులు పేము సామానులు మొదలైనవి అందముగ తయారుచేయబడెను.

ప్రస్తుత మిందు 18 మంది సేవాసదననివాసినులుగ నున్నారు. అందు 8 గరు పెద్దవారును, తక్కినవారు పాఠశాలయందు వేర్వేరు తరగతులయందు చదువుబాలికలును కలరు. ఈ బాలికలందరును ఇతర గ్రామములనుండి వచ్చినవారు. సదనము నందు మిషనుకుట్టు ఊలుకుట్టు నేర్పుకొనుటకు ప్రతిదినము గుమారిరువదిమంది పొరాంగనల వచ్చుచున్నారు. సంగీతము నేర్పుకొనవారు 25 మంది కలరు. ఇన్స్టుట పురావరణముకూడ కావింపబడుచున్నది. సదన పాఠశాలయందు 70 మంది బాలికలు విద్య నభ్యసించుచున్నారు. ఇందు అరుతరగతులవరకును కలవు.

సేవాసదనముయొక్క ఆదాయ వ్యయములకూడ బాగుగనే యున్నది. ఈ సంవత్సరాదాయము రు. 5512-5-6. ఖర్చు రు. 4376-1-1. దీనినిబట్టికూడ సదనము నింకను అభివృద్ధి పరచుటకు అవకాశములు అనుకూలముగనున్నవని తెలియుచున్నది. శాశ్వతనిధికి సుమారు ఆరువేల రూపాయలు వసూలయ్యెను.

సేవాసదనమువారు స్త్రీవిద్యాభివృద్ధికి పాటుబడుట మిక్కిలి ప్రశంసనీయుము. అయినను, విద్యాపద్ధతులయందు సంశోధనము కావలసియున్నది. స్త్రీలను ప్రతివతాశోనుణుల నుగతయారుజేయగలయట్టియు, వారికిస్వాతంత్ర్యాభిప్రాయముల నొసగగలట్టియు విద్య గరవవలసి యుండును. ఇందట్టి యున్నతవిద్య నొసగుటకు తగినఅవకాశములను కలుగజేయుట చాల అవసరము. జాతీయతాభావమును పెంపొందింపజేయుటకు ప్రయత్నములు సలుపవలయును. గృహవైద్యమును నేర్పుట కూడ సదనముయొక్క యుద్దేశములలో నొకటి. కాని యింత వరకు నాకాఖ యేలకో స్థాపింపబడలేదు. సదనకార్యనిర్వాహక వర్గమువారు త్వరలో పూనికొనవలసియుండును. స్త్రీలకు చక్కగ వలవడగల చిత్రవశమాడ నిందు పేక్షింపబడుచున్నది. గుంటూరిలోని కారదానికేతనమందలి బాలికలు చిత్రకళ నభ్యసించుటయందు మంచితూహలమును జూపుచున్నారు. సేవాసదనమువారుకూడ చిత్రకళాశాఖను నెలకొల్పవలసియుండును. ఇందు పేజేటింగు సాసయిటి హిందీభాషయు లేకుండ ఆశ్చర్యము. సదనకార్యనిర్వాహకులు రాబోవు సంవత్సరమందంత కంటె బాగుగ నిర్వహించెదరని ఊహింపవచ్చును.

సేవాసదనముకై నిరంతరము పాటుబడుచున్న శ్రీమతి బత్తులకామాక్షమ్మగారు శ్లాఘ్యులు.

శ్రీవీరేశలింగజయంతి

ఏప్రిల్ 9:—ఈకాల 14 వ తేదీనీ 11 వీరేశలింగంపంతులుగారి 79 వ జన్మదినోత్సవము రాజమహేంద్రవరములో జరుపబడును. ఆనాడు ఉదయము 8 గంటలకు వీరేశలింగంపంతులుగారితోటయందు ఈశ్వరోపాసన జరుగును. సాయంత్రము 5-80 గంటలకు పురమండరములో మి. రా. రా. శ్రీ చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహంపంతులుగారి అధ్యక్షతక్రింద బహిరంగసభ జరుగును. 11 వీరేశలింగం పంతులుగారు సర్వవిధముల ఆంధ్రులకు కీర్తిసంపాదించిరి. నేడు ఆంధ్రదేశమందు సర్వతోముఖముగ గన్పట్టుచున్న విజ్ఞానమునకు శ్రీపంతులుగారి పునాదులనుజేచిరి. ఆంధ్రులు భావికాలములో యింకను ఎక్కువగా అభివృద్ధిరావలెనన్నచో ఆంధ్రజాతీయ నాయకులను సంస్మరింపవలెను. బాలబాలికలకు వీరభూబ అలవాటుచేయవలెను. అందుచేత ఈకాల 14 వ తేదీనీ ఆంధ్రదేశమందు దన్నిచ్చుట వీరేశలింగజయంత్యుత్సవముల జరుపుటకు ప్రయత్నములు జరుపవలెను.

శ్రీరామనవమియుత్సవములు

ఈసంవత్సరము శ్రీరామనవమి సందర్శమున భద్రాచలమునందును ఈపురమునందును ఇతరప్రాంతములందును గూడ ఉత్సవములు అసాధారణముగా జరుగును. గతపదనయిదు దినములలో ఈపురమునుండి వడవలూదను మోటారులొంటల మీదను సుమారు లక్షకుమించిన ప్రజలు భద్రాచలమునకు పయనమై పోయిరి. ఇతరమార్గముల ద్వారా భద్రాచలముచేరువారి సంఖ్య యింకా హెచ్చుగానుండును.

ఈపురమందు అనేకచోట్ల పండల్లుచేసి ఆలంకారములు చేయుచున్నారు. ఈఉత్సవసందర్భములో జనసమృద్ధియు హెచ్చుగానుండుటచే గోదావరినదిలోని నీరు మాడినవగుననియు, ప్రజలు జాగ్రత్తగానుండుటావశ్యకమనియు, మాపురపాలక సంఘాధ్యక్షులగు డాక్టరు గురుమూర్తిగారు హెచ్చరించుచు ప్రకటన చేసిరి. నీటిని శుభ్రపరచుట ముఖ్యావసరమని ప్రకటించిరి.

ఈశ్రీరామనవమి ఉత్సవములలో సానిమేళములను రప్పించు దురభ్యాసము 1922-23, సంవత్సరములలో తగ్గెను. కాని తరువాత ఈఅలవాటు పునఃసర్ధింపబడెను. విజ్ఞానవంతులను భక్తపారాయణులు అగు ప్రజలు ఇట్టి పవిత్రమగు ఉత్సవముల నీవిధముగా జేయుట లజ్జాకరము. ఇక ముందయినను ఈ అభ్యాసము వదిలివేయుటకు తగు ప్రయత్నములు జేయవలెను.

(స్వకీయవిలేఖరి)

నర్సాపురం

(స్వకీయవిలేఖరి)

కళావంతులసంఘము

ఏప్రిల్ 10:—మొన్నటిదినమున శ్రీయుత పాలావర్షుల లక్ష్మీనారాయణగారి యాధిపత్యమున మాగ్రామమున జరిగిన

నౌకసభలో కళావంతులసంఘమున కొక యువసంఘము మాగ్రామమున స్థాపింపబడిన దని తెలుసుకొనుట కెంతేని సంతసించుచున్నాను. ఇకముందు ఆడపిల్లలను పడుపున్నట్టి పెంచుకోమనియు వారికి వివాహములను జేయునుమనియు మొదలగు నియామకములను అనాడు సభలో పదముగారు సంతకములనిడిరని తెలిసినది. అందులో కొందరు స్త్రీలుమాడనున్నట్లు విన్నాను.

నకిలుగుమస్తాలు

ఈమధ్య నరసాపుర వకీలుగుమస్తాల సంఘ పంచమార్గి కోర్టున సభ శ్రీయుత బండారు అప్పారావునాయుడు, బి. ఎ. ఎమ్. ఎల్. గారి యాధిపత్యమున జయప్రముగా జరుపబడెను. సంఘముతతపున ముంత్ల వెంకటప్పయ్యగారివల్ల సంఘసాంసత్వరికనివేదిక చదువబడెను. పిమ్మట మాసభజ్ఞిగారగు శ్రీయుత పాలూరి రామారావుగారు న్యాయవాదులలో శ్రీయుత వల్లూరి వెంకట్రావు గారును ఇంకా ఇరువులును గురూస్తాలలో సూరంప్రాశి సుబ్బారావుగారును సంఘాధివృద్ధిని గురించి ఉపన్యసించిరి. అధ్యక్షుల ఉపన్యాసముతో సభ ముగిసెను.

ప్రాణాయామం

బ్రహ్మశ్రీ మండలిక వెంకటాశ్రమిగారు రెండుమూడు రోజులనుండి మాపురమండరమున వంద్ర తంత్రయోగశాస్త్రములయందు పురజనుల కభిరుచికలగునట్లుగా శ్రీయుత పాలూరి రామారావుగారి యధ్యక్షతక్రింద ఉపన్యసించుచున్నారు. వీరిది తూర్పుగోదావరిజిల్లా ఇంపుల్లగ్రామ మని విన్నాను. వీరు ఉభయభాషావేత్తలు. దేశములోని ఉత్తరదక్షిణభాగములయందు విస్తారము సంచారము గావించిరి. పైనచెప్పిన కాస్తానిలంబునకు ప్రాణాయామము ముఖ్యముగాన దానినిగూర్చి ప్రథమమున విస్తరించి క్రమముగా తక్కినసంగతులను బోధజేసిరి. సన్యాసవర్తులును దైవజ్ఞానాపేక్షులును సహజమైన ఉత్తమస్వభావులును అగు మారామారావుగారి సద్గుణఫలము వలన ఇట్టి శాస్త్రవేత్తలు పండితోత్తములు అయిన అనేకుల వలన మేము ధన్యులముకాగలిగితమని చెప్పుటలో అతిశయోక్తి యెంతమాత్రములేదని మనవి జేయుచున్నాను.

"Bynin" Amara

జగద్వ్యాపితకీర్తిగలగొప్పటానికు ఇది దేహమున కత్యల్పకాలములో కత్తిని ఉత్సాహము నిచ్చును, అజీర్ణము ఆకలి లేమి, చే బాధపడు వారలకు అకలిని గల్గించి జీర్ణకత్తిని పెంపొందించును

లైనిక్ అమరా ప్రతి గృహమునను ఉండవలసినదే. 8455
 కియా దేశమునందలి అన్ని ముఖ్యమైన ఉగ్రాణములయందును మందులమ్మువారి కడను దొరకును.
Allen & Hanburys Ltd.
 LONDON
 Special Representative for India :
 A. H. P. JENNINGS,
 Block E, 2nd Floor, Clive Buildings,
 CALCUTTA

ప్రపంచశాంతి.

విషవృత్తివాయువులు - భారతదేశభక్తి

(వి. ఎస్. శర్మ బి. ఏ., బి. టి. గారు)

(2)

తూర్పుదేశములను కలవరపరచుచున్న స్వాతంత్ర్యోద్యమము నేడు భారతభూమియందు నైతము ప్రవేశించినది. భారతీయులు తమరాజ్యపాలనమున తమకుగల బాధ్యతలను గ్రహించుచున్నారు. కాని వాని నిర్వహించుటకు తమకు స్వాతంత్ర్యము లేనందులకు చింతింపచున్నారు. విదేశములలో అంతు ముఖ్యముగా దక్షిణాఫ్రికా, ఫిజి, మారిషస్, కెనియా ప్రాంతములలో తమజాతీయులకు విదేశీయులు జూపుచున్న నిరాదరణను గాంచి క్రోధపూరితులగుచున్నారు. ఆమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములలో తమవారికి జూపుచున్న పక్షపాతమునకు కించితులగుచున్నారు. భారతీయునికి ఎచ్చటకు వెళ్లినను స్వాతంత్ర్యము నిండుచున్నదని గ్రహించినారు. విదేశీయునికి పూర్వమువలె నున్నదేశములో నెట్టిగౌరవమును లేదు. అంతయేగాదు? బద్దేశ్యము ప్రబలుచున్నది. విదేశీయులను వచ్చినపుడు తమలోగల అంతఃకలహములను మరచిపోవుచున్నారు. రాజకీయకక్షాను మూలద్రోయుచున్నారు. మతద్వేషములను మానుచున్నారు. విదేశీయుని పెద్దశత్రునివలె గాంచుచున్నారు. ఇది భారతీయ ధర్మమునకు విరుద్ధమని అందరికిని తెలియును. కాని ప్రవాహము నాపుట కష్టతరము. విదేశీయులు ఈ పరిస్థితులను గ్రహించునలయును. తమలోపనులను మానుకొనవలయును. తాము తూర్పుదేశవాసులపట్ల నిరంతరము జూపుచున్న ద్వేషమును మానుకొనవలయును. తూర్పుదేశీయులు నైతము తమవలె మనుజులనియు తమవివలె వారికి సయితము సహజస్థితులను స్వాతంత్ర్యములు గలవనియు తామేమిటిని స్వాతంత్ర్యులట్టిని బూజించుటకు గర్వపడుచుందురో అటులనే వారుసయితము తమస్వాతంత్ర్యమాత్రమే నేమిచి సర్వమును సమర్పింపగలెట్టివారనియు తెలిసికొనవలయును. వారిపట్ల మిత్రత్వము జూపవలయును వారినిద్దనుండిగాజేసిన స్వాతంత్ర్యపతాకమును వారికి మరల నిచ్చి సత్కరించవలయును. అప్పుడే జాతీయసహాయముగను అంతఃకలహములు మందగించును నాడే ప్రపంచశాంతి చిరస్థాయిగా నెలకొల్పబడగలదు.

హాస్ట్యుగారి యుద్ధమును విమర్శించుచు శ్రీశక్తి కృష్ణమూర్తిగారు పాశ్చాత్యపత్రికల కీర్వాణ నోకగొప్పన్యాసమును వ్రాసిరి. శ్రీకృష్ణమూర్తిగారు చాలకాలము పాశ్చాత్య ప్రపంచమున నివసించియున్నారు. యూరోపు అమెరికాఖండములలోని రాజ్యములన్నిటిని పలుసార్లు దర్శించి యున్నారు. అచ్చటి ప్రజల ఆచారవ్యవహారములను చక్కగా గ్రహించుటకు వారికిగల అవకాశములు తూర్పుదేశవాసులలో నెదిరికి లేవనిచెప్పిన నోకవింతగాదు. ఇకతూర్పుదేశవాసులలో వారికి గల పరిచయము చెప్పనక్కరలేదు. పాశ్చాత్య ప్రాద్దేశ నాగరికతను సమన్వయముచేసి నూతననాగరికతను సృష్టించుటలో అనేక సాధనోపాయముల నవలంబించుచున్న ఆస్ట్రేలియా ఖండవాసులపట్ల వారికి గల పరిచయము ఆపారము వారెచ్చటనున్నను ప్రపంచమునందలి సమస్తదేశములలోని ప్రజోద్ధయముల నిజతత్వమును సతతము దెలుపుటకు వారి నాయకత్వముక్రింద నాగరికతాబీజములుగల ప్రతిదేశమునను సంస్థలుగలవు పలుకుబడిగల మిత్రులుగలరు. తూర్పుదేశీయులు పాశ్చాత్యులనండి, తమభావ్యోదయమునకు ఎన్నియో విషయములను నేర్చుకొనవలయుననియు, అటులనే పాశ్చాత్యులు సయితము మనవారినుండి గ్రహించవలసిన నిజతత్వములు పెక్కులుగలవనియు, ఎప్పుడో సహాయసంప్రదిని ప్రపంచవాసులు బడయుదురో అప్పుడే నేడు మానవుల కలవరపరచుచున్న క్షిప్రసమస్యలన్నియు పటాపంచలుగాగలవనియు అప్పుడే ప్రపంచమున చిరస్థాయిగాను శాంతి సంసాధింప బడగలదనియు, సనాతనధర్మము సర్వతోముఖముగ ప్రకాశించగలదనియు మీరి యాశయము. ఈధర్మోద్ధయమునకు తమజీవిత సర్వస్వమును ప్రపంచమునకు సమర్పించియున్నారు. అట్టివారు హాస్ట్యుగారి యుద్ధమును గరిచి తెలుపుటభిప్రాయము ఎంతఅమాల్మమైనదో చెప్పట అనవసరము.

శ్రీకృష్ణమూర్తిగారి వ్యాసములోని అభిప్రాయము నిండు తెలుపుచున్నాను.

హాస్ట్యుగారి నూనడయే అంగీకరింపబడిన యెడల ఆశయాఖండవాసులు తమ యోగక్షేమమున ప్రశ్నోకసంధి నోకనానాదేశసమితివలె (ఓగ్ ఆఫ్ నేషన్సు) దానిని తప్పక స్థాపించుకొందురు. అందు రషియా జపాను వైనా ఈశివు తుగ్గి

హిందూదేశము మొనగాజేమియో అప్పు సుసానము మున్నగు తూర్పుదేశములన్నియు చేరగలవు.

ఇప్పటికే రషియా రాజ్యము ప్రపంచములో నధిక భూభాగము నాక్రమించుకొని పాలించుచున్నది. రాజ్యము నానాటికి పెరుగుచున్నది. రాజ్యప్రజల నివాసాస్థమై క్రొత్తప్రదేశములను తప్పక ఆక్రమించుకొనగలదు. చీనా, జాతీయతత్వమును వెల్లెముట్టుటకు నిరంతరము పోరాడుచు అంతఃకలహములను సంపూర్ణముగా నివారించేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నది. ఈశివుదేశము పాశ్చాత్యదేశముల సంపర్కమువలన వాణిక్షణమును వారి నాగరికతత్వమును గ్రహించుటకు ప్రయత్నించుచున్నది. ఇంక తుగ్గిసంఘటి చెప్పనక్కరలేదు. పాశ్చాత్యనాగరికతలో అగ్రగణ్యులగు గాంధీయుననియు వాంఛించు కొరికలు, వానిని ఆచరణలో బెట్టుటకు అవలంబించుపద్ధతులు చెప్పనక్కరలేదు గదా? ఇక భారతదేశమునకు జూడుడు. ఆర్యధర్మము కొట్టకొలది ప్రజలరక్త నాళములలో నేటికిని లేజోనంతముగ వికసించుచు భారతభూమివంతయు పవిత్రవంతము జేయుచున్నది. స్వాతంత్ర్యోదయను నకు నిరంతరము వాంఛించుచున్నది. మొస పాటోమియా ఆఫ్ సుసానము, ఆలేబియా, జపాను, పాటిస్థానా దేశము సీరియా, అర్జీనియా, ఉత్తరాఫ్రికా దేశములను మనము మరచిపోగలమా? దేశీయులలోగల స్వాతంత్ర్యోత్సాహము విరివే తరముగాదు.

తమస్వాతంత్ర్యమును రక్షించుకొనుటకు నూతనసంస్థ అత్యవసరమని మీరు ప్రారంభించిన లోకమునకు చాటినను ఈరాజ్యముల సమీకృతము వలన నుండుముందు లోకమునకు సంభవించు కష్టములు విరివేతరముగాదు. లోకమంతవరకు వినియుండని కనియుండని ఘోరసంగ్రామము ఏనాటికయినను తప్పక సంభవించగలదు. వర్ణద్వేషము విపరీతముగ ప్రబలుగలదు. తెల్లవారిక ప్రక్కను, నల్ల, తామ్రము పసుపు కందివర్ణముల వారందరుకలిసి నొక్కను హోరా హోరిగ పోరాడుకొనుచుందురు. ఆశియాఖండమున వేరువేరు ప్రజాజాతులను అందరి యాదర్శము లొక్కటియే. అందరి దృక్పథము నొక్కటియే. ఎల్లప్పుడు నేయేరితిని అమెరికా యూరోపుఖండవాసుల నిరోధించవలయునా యన్నపట్టుదల తప్ప మరేమియు వారి మనఃప్రపంచమునకు నచ్చజాలదు.

ఎందుల కీకాఖలు? ఎందుల కీకష్టములను ప్రపంచవాసులు అనుభవించవలయునో తెలియజేసింది. నిజవృత్తితో మారమలోచించి చూచిన ఇంగ్లీషుమాటలాడు వారికిని, ఇతర భాషల మాటలాడు వారికిని భేదము లత్యల్పములు. హిందువులకును క్రైస్తవులకు గల భేదమేమి? చీనావారికిని అమెరికావారికిని గల తారతమ్యమేమి? అందరును కలిసి ప్రపంచమున నివసించుటలో ఎచ్చిన కష్టమేమి? రంగున భేదము గలవని ఆచారవ్యవహారములలో వ్యత్యాసమున్నదని ఒకరిని గొప్పగా, ఒకరిని చిన్నగా చూచుట అపరమా? హిందూదేశమున ఉన్నతవలమున జేరిన బ్రాహ్మణుడు శ్వేతముఖునందు సరే తనకులమునను జేరిన మరేజాతివారి నయిన సరే చండాలులని తలకంటగించును. తెల్లవారే గొప్పవారని ప్రత్యేకముగా గొందరు నేరీతిని జాతులను విడదీయుచుదురో, ఆరీతిని ఆబ్రాహ్మణులు సయితము వర్ణభేదములను పెంపొందించుటలో నొక్కరని చెప్పవచ్చును.

మానవుల ఆచారవ్యవహారములు, పూజాపునస్కారములు వారికి బాల్యమున నీయబడు శిక్షణమునుబట్టి ఆచారములలో మారుచుండును. మానవుడు జపానీయుడైనను చీనాడైనను రష్య నేనను హిందువైనను లేదా కొందరు తలంచునటుల "దేవునిచే సృష్టించబడిన ఇంగ్లీషు మాటలాడు జాతులకు" జేరినవాడైనను ఇతరులకు వలె సమానములైన కొరికలగులవు. సమానములను ఆశయములు గలవు. సమానములను ఆశయ నిరాశలుగలవు. కష్టముఖములు గలవు. మనము అసియా ఖండవాసులమైనను పలువిధములగు భాషలతో దేవుని పూజించువారమైనను పాశ్చాత్యులు ఇంగ్లీషుభాషలో భగవానుని నేమించుచున్నను అందరి ప్రార్థనలు ఒక్కదేవుకే చేరుచున్నవి. నాకు కందివర్ణ జేసుకొనియుండువలన మరొకనికి తెల్లజేసు మున్నందువలన వానికన్న నాకు ఆకలి తక్కువగా నుండునా? ఆలపులో చలిలో భేదముండునా? కష్టముఖములన్నియు, మానవుని చర్మము యొక్క రంగు బట్టియే నిర్ణయింపబడునా? నేను కందివర్ణపు చొక్కాను తొడుగుకొన్నా ననుకొనుము. మీరు గోధుమరంగు చొక్కాయను వేసికొని వారనుకొనుడు. అన్నికష్టముఖములను అనుభవించులోని మనుష్యునియొక్క తత్వము నీయుడుపులు మార్చగలవా? నీవు చక్కని టోపిని పెట్టుకొనినను నేను తలపాగా చుట్టుకొనినను మూర్ఖురక్తి అందరికిని సమానముగానే ఈయబడుచున్నది. నూనోడియ నూర్లాస్త్రములు అన్నిదేశ

ములకు అనుదినము సమానముగానే ఈయబడుచున్నవి. పాశ్చాత్య ప్రాద్దేశములు లేకపోయిన ప్రపంచము వికాసవంతముగా నేమాత్ర ముండజాలదు.

తరువాత నేటి ప్రపంచ క్షిప్రసమస్యలను కృష్ణమూర్తిగారుచర్చించుచు, మానవుని వైషేష్యములలో నేమాత్రము భ్రమపడక, మానవులందరిలో సంఘభావము కలుగజేయునట్టి సంతోషవిచారిములనియు, మనమందరి నీదృక్పథమున నేటి సందిగ్ధకాలమున గాంచినగాని, మానవజాతి కృతార్థత గాంచజాలదని నుడువుచున్నారు. ఇంగ్లీషు జాతులవారి నెవరు సమీకృత పరచుటకు పూనుకొనుచున్నారో, వారియుండు రాబోవు ప్రపంచ వివాశమునకు బాధ్యులై యుండవలయును. వారే, నేడ్వ కాక పోయినను రాబోవు యుగమున నైనను తమ అనివేకమునకు విచారింపవలసి యుండును.

తదనంతరము హిందుదేశము యొక్క భావ్యోదయమును గురించి కృష్ణమూర్తిగారు చర్చించుచు, ఇతర భాషీయులకున్నను, భారతభూమికి సంభవించబోవు కష్టములు అపారములనియు, భారతభూమి, తూర్పుదేశవాసుల కందరికిని చుక్కానివంటిదనియు, అందువలన, ఇతరులకన్న భారతాంబయే పలు బాధల ననుభవించవలసి యుండునని నభిప్రాయపడుచున్నారు.

హిందూదేశగొప్పస్థితి

తూర్పుదేశ వాసులలో ససంఖ్యాకులు తమధర్మములను విడనాడుచున్నను భారతభూమియంతయు, సనాతన ధర్మములను చంపుకొనలేదు. ఇతరులవలె పాశ్చాత్య పద్ధతులకు వాసోహమియలేదు ప్రాచీనకాలమునాటి ఆచారములు, ధర్మములు, వ్యవహారములు, నేడింకను జీవనశైలియై యున్నవి. ఇంగ్లీషు జాతి భారతాంబ కాలుచేతులకు శృంఖలముల తొగించినను, తన్నితరులు బెట్టుబాధల నివారించెకొనుటకు శక్తివంతురాలు కాకపోయినను తననిజధర్మముల నింకను ప్రామాణ్యముతో నిలుపుకొనినది. కాని పాశ్చాత్యులకు, ప్రాద్దేశీయులకు జరుగబోవు సంగ్రామమున బలవంతుల నోటి కొక్కనిమిషములలో కబళమగు నట్టి స్థితిలో భారతభూమి నేటి పరిస్థితులే ముందునైతము కొనసాగుచుండిన నుండుటలో నేమియు విపరీతములేదు

యుద్ధములు ఎచ్చట జరిగినను, దాని కొనసాగించు శక్తియు, నివారణజేయు సామర్థ్యమును భారతభూమికి గలదు. ఈరాజ్యతంత్రమున అనాదిగ భారతభూమికిగల కీర్తి వర్ణనాతీతము. ఈనిజతత్వము అందరికిని తెలియును. అందు ముఖ్యముగా పాశ్చాత్యులకు చక్కగా తెలియును. తమ సంపర్కమువలన భారతీయులు పాశ్చాత్య నాగరికతకు వ్యాపారములైరినియు, తన కొరికప్రకారము వారి నాడించుచున్ననీయు ఇంగ్లీషుభాషీయులు తలంచుచున్నారు. కాని వారు అనవసరమున భ్రమకు లోనైయున్నారు. పాశ్చాత్యుల నాగరికతనేడు భారతదేశమున పైపూతగనున్నదిగాని, భారతీయుల రక్తనాళములలో నేమాత్రము ప్రవేశించలేదు. భారత శక్తి ఈవ్యాపారమువలన నశించలేదు. నివురు కప్పిన నిప్పువలె అజ్ఞాతవాసముననున్నది. ఇట్టి నాగరికతలను భారత భూమి అనాదినండి చూచినది. వాని యధార్థ పరిస్థితుల గాంచినది, గాంచినది. తన కన్నుల ముందరనే ఎన్నో నాగరికతలు నశించుట చూచినది. కాని తాను చావలేదు. చిరంజీవియై విలసిల్లుచున్నది. ముందు తాను బ్రహ్మాండధర్మమునకుగాను చేయవలసిన నేవకగాను తన శక్తి సంపదలను దాచుకొనియున్నది. నేడు తగినంత భాగ్యములేనందువలనను, తగినంత అధికారబలములు ఇతరులవలె లేనందువలనను నేటి సమస్యలలో మధ్యవర్తియైయుండి నేపచేయు అవకాశమును సాదజాలకున్నది.

భారత స్వాతంత్ర్యవాదము నడపుధర్మము నేటి క్షిప్రపరిస్థితులలో అతిజాకరూకతతో ప్రసరించుచుండవలయును. ఆఖాదిగా విజయోపేతముగ విలసిల్లుచున్న భారత ధర్మములను పాశ్చాత్యులవలె, భోగపరాయణులు వినియోగించుకొని, వైకిరావలయునను వాంఛను పెట్టుకొనినయెడల, మనదేశమును వాశముచేసిన వారగుదురు. పాశ్చాత్యపద్ధతులకు మించిన పద్ధతులను నవలంబించి, యొకచేయి పైకి తలవలయునని, తూర్పుదేశీయులలో ననేకులు వాంఛించుచున్నారు. ఇందులకు కావలసిన సాధనోపాయములను శిక్షణావిధానమును బడయుచున్నారు. సనాతనముగా ఇట్టి విధానములకు భారతభూమి ఏమాత్రమును తినరాజ్యచక్రమున తావిచ్చియుండలేదు. ధనధాన్యములు, భోగపరాయణులగు రాజ్యవైభవములు, కలహములు ఇవన్నియు స్వాధ్యపరాయణులు వాంఛించునని. బుద్ధుప్రాయములు. తూర్పుధర్మములు. స్వాధ్యత్యాగమున నడుపబడు రాజ్యములే, నాగరికతే కాక

మదరాసు ల్యాండు రెవెన్యూ

సెటిల్ మెంటు బిల్లు

చిత్తు చట్టము ప్రజాభిప్రాయముకొరకై ప్రకటించబడెను

మదరాసు భూమిశిస్తుల సెటిల్ మెంటు చిత్తు చట్టము ప్రజలకు తెలియజేయుటకుగాను ప్రకటించబడినది. దీనిగూర్చి ఏమయిన నూతనలు జేయవలెననో 1927 మే 1 వ తేదీలోపు వ పంపవలెను.

బిల్లు

ఇకముందు క్రొత్తగా రయిత్వో సెటిల్ మెంటుక్రింది కి వచ్చు భూములపై శిస్తు విధించుటకును యిదివరకే శిస్తునిర్ణయింపబడిన రైత్యాదీకొలుభూములకు శిస్తునిర్ణయము మార్పులు చేయవలయునని అనవరతమునోచి యీ చట్టము గావించుటకు గవర్నరు జనరలుగారి ఆనుజ్ఞ యిదివరకే బడయుటచే యీ చిరువర్తిని కాసనము జేయబడెను:—

- (1) ఈ చట్టము 1925 సం॥ మదరాసు ల్యాండు రివెన్యూ సెటిల్ మెంటు చట్టము, అనబడును.
(2) ఈ చట్టము మూడువోల్ల తప్ప మదరాసు రాష్ట్రమునం దితరభాగము లన్నింటికి యిదియనునదియను. (అ) 1851 మదరాసు ల్యాండు రివెన్యూ చట్టము అనుబంధమునో (ఆ) మిని కోయిల్ సో లక్క దీని ద్వీపములు (ఇ) గజాము విశాఖ పట్నం గోదావరి మన్యపలములందు. (ఊ) ఇది వెంటనే అమలు లోనికి వచ్చును.

2. ఈ చట్టమునం దుపయోగపడు పదములు సాధారణముగ యాదినవ దెలిసిన అర్థము గలిగియుండును.

- (1) 'ఎస్టేటు' అనగా మదరాసు ప్రాప్రయిటరీ ఎస్టేటుస్ విలేజీసర్వీసు చట్టము, 1894 చట్టమునందు నిర్వచించినట్టిది, తాత్కాలికముగ నిర్ణయింపబడిన జమీందారి.
(2) 'హోల్డింగ్' అనగా ఎస్టేటునందు చేరని భూభాగము ఒకరుగాని యొక్కవమంది సమష్టి స్వాధీనమునందున్నది.
(3) 'పట్టాదారు' అనగా ఎస్టేటునందు చేరని భూభాగమునకు యజమానిగా రిజిస్టరు కాబడినవాడు గ్రామతెక్కా అలో చేరినవాడు సెటిల్ మెంటు ఉద్యోగిచే గుర్తింపబడినవాడు.
(4) 'ప్రిస్టెబిటు' అనగా యీ చట్టము ననుసరించి లేదా యీ చట్టమును సవరించి జేయబడిన నిబంధనల ననుసరించి
(5) సెటిల్ మెంటు ఆఫీసరు అనగా రివెన్యూ సనసు చరించి నియమింపబడిన సెటిల్ మెంటు ఉద్యోగి.

తములు, ధర్మదేవతా నిలయములు, శాంత్యాశ్రమములని భారతీయులు కలెంబిరి. ఈశాంతిదేవత వారాధించి, పరిత్రులకటక అన్ని దేశములవారు భారతభూమిపై అనాదిగ దృష్టినిలపుచుండిరి. ముందును ఈధర్మసందేశమును చాటి ప్రపంచవాసుల కృతార్థులజేయుటకై మనము నిలచియున్నామును నిజయమును ఏ మాత్రమును మరచిపోకూడదు. మనప్రాణము ఈ ధర్మతత్వములోనే దాగియున్నది. దీనిని చంపు కొంటిమా, మనప్రాణ మపుడే పారిపోగలదు. మనమపుడు జీవన్ముఖులుగాగలము. నశించిన ఇతర నాగరికత దేశములలో మనము నైతము గలియగలము.

కాని యిట్టివిపరీతపరిస్థితులు మనకు సంభవింపగలవా? భారతీయులు దిక్కుమాలినవారై అమృత పంపల నాశ్రయించవలయుండునా? మన గతిమోక్షములు మనచేతులలోనే గలవు. దానిని తాత్కాలిక లాభముకొరకు వినియోగించుకొని చావలయునా? లేక ప్రాణీమలలై లోకకల్యాణమునకు వినియోగించుకొని సమస్తలోకవాసుల కానందముకలుగజేయవలయునా? అనుప్రశ్నను మనమే దూరముగా నాలోచించవలయును. మనమే దానికి తగినరీతిని జవాబియవలయును.

ధర్మసత్వము పోవలయునా లేక అధర్మసత్వము ననుసరించవలయునా? అధర్మసత్వము ననుసరించినవారి గతి యేమేనదియు, వారివలన తాత్కాలికముగా ఆహుకాలములలో మున్నామికి, అందువలన ఇతరదేశములకు సంభవించిన కష్టము తేరిగిగనుండియున్నవో యొక్కసారి మన ఇతిహాసములను వాచిన తేటతెల్లమును. అన్యటన్యట జిత్తించిన దుర్గములు పూడైన పెనుకొలలై నిద్రవనములు.

ఇది యగకాలము. మన పరిష్కారములు సమీపించుచున్నవి. వానిలో సెటిలమనో లేక ఓడమనో?

(6) గ్రామము అనగా ప్రభుత్వమువారిచే గ్రామముగ గుర్తింపబడిన కొంత విస్తీర్ణము.

3. ఎస్టేటునందు చేరని భూమియంతయు ప్రభుత్వమువారికి భూమిశిస్తు కట్టవలసియుండును. ప్రభుత్వమువారు ప్రత్యేకముగ గ్రాంటు జేసినను లేక తాత్కాలిక కాసనముల ననుసరించి వచ్చు తొలగించినను అట్టి స్థలములపై ఆ నిర్ణీతకాలమునందు మాత్రము శిస్తు వసూలు జేయబడును.

4. భూమి నుపయోగించు విధమునుబట్టి శిస్తు నిర్ణయించబడును. (1) వ్యవసాయమునకు (2) వ్యవసాయముగాక యితర పనులకు వినియోగించుట.

5. వ్యవసాయపు పనుల కుద్దేశించి శిస్తు నిర్ణయింపబడిన భూమి వ్యవసాయేతరకార్యముల కుపయోగించినచో వెంటనే దానిపై వ్యవసాయేతర శిస్తు నిర్ణయింపబడును

వ్యవసాయమున కుద్దేశించి శిస్తు నిర్ణయింపబడిన స్థలముపై వ్యవసాయము జేయుటకై మునుపాయముగ నుండుటకే చిన్నయింట్లు కట్టుట పాకలుచేయుట చేసినచో అది వ్యవసాయేతరకార్యముగ గణింపబడును.

6. (1) ఈ చట్టము అమలు జరుపుటకు ప్రభుత్వము వారుయెవరినైనను, సెటిల్ మెంటు ఆఫీసరుగనియమింపవచ్చును.

(2) స్థానిక ప్రభుత్వమువారి అధికారముక్రింద అట్టిఉద్యోగి వారు నిర్ణయించు శూచనయందు నిర్ణీతకాలమునందు సెటిల్ మెంటు ఆఫీసరు అధికారములను విధిని నిర్వహించుచుండును.

(3) స్థానిక ప్రభుత్వమువారు నబుస్వేక్షను (1) (2) ననుసరించి తమ అధికారమును రివెన్యూ బోర్డునకుగాని అన్యులని దోచు యితర ఉద్యోగులకుగాని బహిష్కరింపవచ్చును.

2. వ ఆధ్యాయము

మొదటి సెటిల్ మెంటు

7 ఎస్టేటులో భాగమున్నటువంటిన్ని అదివరకు రయిత్వో సెటిల్ మెంటుక్రింద చేర్చబడవలసినట్టి స్థలముపై భూమిశిస్తు యేలేలుప్రకారము వసూలు జేయవలెనో స్థానిక ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయించి ప్రకటింపవచ్చును.

8. ఏదవస్వేక్షనుప్రకారము ప్రభుత్వమువారు భూమిశిస్తు నిర్ణయించినపిదప సెట్లమెంటు ఆఫీసరు ప్రెస్టెబిటుచేయబడిన నిబంధనల ననుసరించి ప్రతిగ్రామమునందు యెంతమంది భూములుగలవో రిజిస్టరు తయారుజేసి యీ చిరువర్తిని విభాగించును.

(1) ఆ గూచోట్ల సానుననుసరించి వ్యవసాయముజగున వచ్చు భూములలో మొరక లేక ఒకపంటపల్లములేక రెండుపంటపల్లము భూములుగను. (2) గ్రామస్థుల కందరికి ఉపయోగపడు స్థలమును పోరంబోసియు, (3) ఎవరిక్రిందనులేని భూములను న్యూసాయమున కుపయోగపడుననచో అ సెనుకాబడినవిగను, ఉపయోగపడనివిగనో అ సెనుకానివిగను విభజింపవలెను.

9. (1) భూములుగలవారు స్వయముగగాని, సక్రమముగ నిర్ణయింపబడిన తమవీజంటుల ద్వారాగాని సెటిల్ మెంటు ఆఫీసరు ఎదుటలేక ఆయన నూచించు దినవ ఉద్యోగుల ఎదుటకు హాజరయి అవసరమును సమాచారము దెలుపవలెనని సెట్లమెంటు ఆఫీసరు ఆహ్వానము ప్రకటింపవచ్చును.

(2) 1 ఏ సబుస్వేక్షను ప్రకారము గ్రామములోగాని యితర నిర్ణీత శూచనయందుగాని ప్రకటన గావించినచో ఆ గ్రామము లేక ఆ శూచనయందున్న భూములు గలవారందరికి ప్రకటించినట్లేయగును

10. (1) భూములుగలవారు గిరిని శిస్తులేట్ల నిర్ణయించుటకుగూర్చి తమ అభిప్రాయముదెలుప ఆహ్వానించుచుగూడ సెటిల్ మెంటు ఆఫీసరు ప్రకటింపవచ్చును.

(2) పై సబుస్వేక్షను ననుసరించి తన వద్దనున్న రిన్న పనులను విచారించి సెటిల్ మెంటు ఆఫీసరు ఆహ్వానింప సెటిల్ మెంటు విధానము యేర్పాటుజేయును.

11. ఈవిషయమై స్థానిక ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయించు నిబంధనలకు లోనయి, సెటిల్ మెంటు ఆఫీసరు వ్యవసాయపుభూముల శిస్తు నిర్ణయవిధానము యేర్పాటుజేయునపుడు యాదినవ నూతనల ననుసరింపవలెను:—

- (1) భూమిసారమునుబట్టి వేరువేరు తరగతులకు విభజించును.
(2) ఆ భూములలో ఏవంటు ప్రమాణముగ నైకొని శిస్తునిర్ణయింపవలెనో ఆతడు నిర్ణయించును.

(3) ఏతరగతిభూమిలో ఎంతపంట పండునో అంచనా జేయవలెను.

(4) పంట విలువగల ఒకేరీతిగనుండు భూములను ప్రత్యేకతరగతిగ నెంచుచు, జాబితాలు తయారుజేయవలెను.

(5) నన్న లేమిచేగాని భూమిలోని కొంత భాగము విస్తారముగనుచేగాని కలుగు నష్టమునకుగాను పంటలో ఎంత తగ్గించవలెనో అంచనాజేయవలెను.

(6) సెట్లమెంటు జరుగు సందర్భమునకు 20 ఏండ్లపూర్వమునుండి కరవు సంతృప్తములుగ ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించినది గాక రియతు పాని పంటలలో ప్రమాణముగ నైకొనిన పంట సగటున ఏ ధరకు విక్రయింపబడెనో దానిబట్టి పంట ధర నిర్ణయించును.

(7) అట్లు నిర్ణయించిన ధరలోనుండి బండ్లఖర్చులకును వర్తకుల లాభమునకుగాను నూటికి ఏమాత్రము తగ్గించవలెనో అంచనాజేయును

(8) పిమ్మట మొత్తము పంటలో (5) వ క్లాజుప్రకారము తగ్గింపవలసినది ఖనహాయించి మిగిలినపంటను (7) వ క్లాజు ప్రకారము బండ్లఖర్చులు మున్నగునానికి మినహాయించిన పిమ్మట వచ్చు ధరనుబట్టి డబ్బులోనికి మార్చును.

(9) 8 వ క్లాజు ప్రకారము లెక్కజేసిన పంటయొక్క డబ్బు నిలువనండి భూమినున్నట్లు కను ఖర్చును తగ్గించును.

(10) గ్రామములను (ఆ) బజారులకు వర్గగ నుండుట నుబట్టి (ఆ) రవానా సదుపాయములను బట్టి రెండు తరగతులుగ విభజించును.

(11) నీరు వరఫరాజేయు జలాశయములను నాటివాటి ప్రమాణములనుబట్టి విభజించును.

(12) ఏ తరము భూమియొక్కనికరపుపంట డబ్బుగిలున యెంతయందునో ప్రత్యేకముగ కలుపుచు పట్టిజేసి, నిరకరపు పంటయొక్క విలువలో సగమునకు మించకుండు ప్రభుత్వమువారు ఎకరమునకు ఏ మాత్రము శిస్తు వసూలు జేయవచ్చునో నూచించును.

(13) భూమిశిస్తు నిర్ణయించునపుడు పట్టాదారు స్వంత ఖర్చులపై భూమిని బాగుజేసికొని విలువ హెచ్చించుకొనుటకు అవకాశ మొసంగవలెను.

కాని, ప్రభుత్వమువారివద్ద నీరు పుచ్చుకొని భూమిని పల్లపుపంటలకు తేగినట్లుగా మార్పుట ఈ క్షేమక్రింద నూచింపబడిన అభివృద్ధిగ నెంచబడును.

(14) (అ) రెండవగ్రూపు లేక దీనివగ్రూపు గ్రామములందరి మొరక భూములు మొదటిగ్రూపులోని అదేతరగతి భూములదిగున చేర్చబడును. (ఆ) చెరువుదీనినందు రెండు తరగతిలోని పల్లపుభూములు మొదటి తరగతిలోని అదేతరము భూముల దిగున చేర్చబడును.

(15) ఆస్థలమునుండి యిదివరకు యేవయిన రాబడియున్నచో ఆ రాబడితో సరిపోల్చినాపుడు, యిప్పుడు విధించిన శిస్తువలన ఏమి రాబడియ్యునో స్టేటు మెంటు తయారుజేయవలెను.

12. సెట్లమెంటు ఆఫీసరు యాదినవ విషయముల గూర్చిగూడ సమాచారము తెలిసికొని రిపోర్టుజేయును:—

- 1. కాలపత్రములందు విక్రయపత్రములందు దెలియజేయబడు భూమివిలువ.
2. ఆస్థలముయొక్క ఆర్థికస్థితి.
3. వ్యవసాయేతర కార్యముల కుపయోగించు భూమిపై శిస్తువిధించునపుడు దానిపై యేమాత్రము రెంటువచ్చుచున్నదో అంచనాజేసి దానిబట్టి నిర్ణయించవలెను. (స శేషము)

విజయనగరము

జగత్ప్రసిద్ధపండితులు, కవింద్రులు నను శ్రీమదనాని శిరోమణి కాశ్యప్తాచార్యులవారు, శ్రీ సు. మ. సంస్కృత పాఠశాల వారి కోత్తనమన కన్యకృతి సమీక్షారు. పిమ్మట పాఠశాల యాచరణక్రింద కొన్నియువన్యాసముల వ్రాసంగ నంగీకరించిరి. తేదీను ప్రచురింపబడును.

(ఒక విలేఖరి)

నోటిసు

4597

మాజుశీదనుగులను ధారాశ్రమై న కమిషను పద్ధతులపై విక్రయించుటకు ఏజెంట్లు కావలెను. నమూనాలకు యితర పర్యటకు ఇంగ్లీషులో వ్రాయుదు. THE WEST COAST WVG. ESTT. Cannanore, Malabar.

